

ב"ה
אין ליכט
פון תורה

ספר

חובות הלבבות
עם פירוש מרפא לנפש
שער יחוד המעשה
בלשון הקודש ואידיש

116

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תש"מ לפ"ק

ספר חובות הלבבות

מהרב הגדול החסיד

רבינו בחיי הדיין הספרדי בר"י זצ"ל

חברו בלשון ערבי • והעתיקו ללשון הקודש החכם הכולל

רבי יהודה ׳ תבון זצ"ל

עם פירוש מספיק הנקרא בשם **מרפא לנפש** • ונתוסף בו כמה
הנהגות מספרים הקודמים • וכעת נעתק ללשון אשכנז עברית הנקרא
עברי מיומש הנהוג בזמנינו • כדי שיהא יד הכל ממשמשין בו •
כאשר יחזו עיני הקורא :

חלק שני

וויילנא

בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם

שנת תרכ"ח לפ"ק

ХОВОТЪ ГАЛЕВАВОТЪ,

т. е. Обязаности сердца

Часть 2.

ВІЛНА. Въ типографіи Р. М. Ромма, на Жмудскомъ
переулкѣ въ собственныхъ домахъ подъ №№ 327 и 328.

1867.

Доволено Ценсурю 23 февраля 1867 года. Вильна.

שער יחוד המעשה

השער החמישי בביאור אופני חיוב היות כל מעשינו מיוחדים לשמו ולחומר מן החונף :
וזה פתח השער :

אמר המחבר מפני שקדם מאמרנו בבטחון על האלהים יתברך ראינו לסמוך לו ביאור אופני חיוב היות כל מעשי העבודה מיוחדים לאלהים לבדו בעבור מה שיש בדבר זה מכות המצפונים ובר הלבבות מן הערבות המפסיד אותם וההצלה ממיני היפוי המביא אל החונף ולהתרצות בחלקות לברואים כמו שאמר אליהוא (לוי' ג') אל נא אשא פני איש ואל אדם לא אכנה כי לא ידעתי אכנה וראוי עתה שנבאר מעניני יחוד המעשים לאלהים ששה ענינים אחד מהם מה הוא יחוד המעשה לאלהים והשני במה יהיה והשלישי באיזה מעשה חייבין בו והרביעי כמה מיני מפסידיו והחמישי איך

מרפא לנפש

אמר המחבר מפני שקדם בו' ביאור אופני חיוב מ' נבחר עתה שמחוייב האדם לעבוד את ה' לבדו ולא לשום כונה אחרת ולא יחיה מצפוניו זך ולבו ברה לה' : מן הערבות : שלא יתערב לו שום כוונה אחרת כעבודתו שמפסידים את עבודת ה' : וההצלה : ולא יחיה נזול שלא ליפות א"ע בפני ב"א אף שעושה לש"ס אף מאחר שרואה ששכחו כעבודתו מזה מביא אל החונף : ויחיה מרוצה

אמר המחבר מפני שקדם מאמרנו וייל מיר האבן פריער גיואגם בבטחון על האלהים יתברך ויניא קען גיהער בטחון צו האבן אויף גאט יתברך ראינו לסמוך לו האבן מיר פאר שטאנען דער ביי צוא שטעקען ביאור אופני דאש בשיידונג פון די אופנים חיוב היות כל מעשי העבודה מיוחדים לאלהים ויניא אפענגעש איז חייב אלי מעשים פון גאט דיינסט צו מאן זיי פון גאט וועגן אליין בעבור מה שיש בדבר הזה וייר עש איז פאר האנדלן אין דער זאך פלוצר אז זיין פונגה איז גיט פון ליימנים וועגן נאר פון גאט וועגן אליין איז פאר האנדלן מכות המצפונים פון לויטריקייט צוא די מחשבות ובר הלבבות און קלארקייט צוא דיא הערצער כן הערבות המפסיד אותם פון דיא פאר מישונג און פאר מוטלונג וואש פאר דארבן ויניא פלוצר ווארום אז זיין פונגה איז פון ליימנים וועגן האט ער איין פאר מוטלם הארץ און פאר מישמע מחשבות וואש ויניא פאר דארבן דיא גוטע ווערקין וההצלה ממיני היפוי און עש איז אים מציר ער זאך גיט שיין מאכין פאר ליימין זיי זאלן אים לויפן ער איז וייער פרום המביא אל החונף וואש אז מען מאכט זיך יוא שיין פאר ליימן אז לייט זאלן אים לויפן גרינגעש אים צו דר מדה פון חניפה ולהתרצות בחלקות לברואים און ער זאך מיט זיין שמיכלונג באוויקיגט זיין צוא די בשעפעניש כמו שאמר אליהוא אזוא ויניא אליהוא האט גאגט אל נא אשא פני איש איך וועל גיט נושא פנים זיין קיין מענטשן ואל אדם לא אכנה און פון קיין מענטשנים וועגן וועל איך מיין העה גיט פאר ענדרן אז איך זאל אנדרש היידין איידר איך מיין כי לא ידעתי אכנה ווארום איך ווייש גיט צו פאר ענדרין וראוי עתה שנבאר מעניני יחוד המעשים לאלהים ששה דברים און מיר בדרפן איצונד בשיידין זעקס זאכן פון די ווערקין וואש מען זאל מאן פון גאט וועגן אחד מהם מה הוא יחוד המעשה לאלהים איינש פון דיא זעקס זאכין איז וואש דאש איז אז מען זאל דעם ווערק פון גאט וועגן אליין מאן והשני במה יהיה און דאש אנדערע איז מיט וואש קאן דאש זיין פלוצר דורך וואשערע זאכין קאן מען דר צוא קומן און דאש דריטע איז באיזה מעשה חייבין בו אין וואש פאר איין ווערק מיר ויניא דאש חייב צו מאן און דאש פערטע איז כמה מיני מפסידיו דורך וויפיל עררייא זאכין דאש קאן פאר דארבן און פאר ענדרט ווערן און דאש פינפטע איז איך אופני הרחקת מן הנפש ויניא אז מען זאל זיך

אופני הרחקתם מן הנפש עד שיתכן לבני אדם ליחד כל מעשה שיעשו לשם האל *
והששי שיהיה נזהר במחשבה ונשמר ממנה ומושל בה :
פרק א אבל מה הוא יחוד המעשה לאלהים הוא הכונה בנראה ובנסתר במעשה
עבודת האלהים לשמו להגיע אל רצונו בלבד מבלתי רצון הברואים :
פרק ב אבל במה יהיה יחוד המעשה לאלהים לבדו בעשרה ענינים כאשר יתקיימו
בלב אדם ויתברר אצלו כי הם אדני עבודתו ושרשי מעשהו ישלם יחודו
בהם לשם האל ולא יפנה אל זולתו ולא יקוה בלעדיו ולא יכוין בהם זולתי רצונו *
הראשון יחוד האלהים בלב שלם כאשר קדם בתחלת ספרי זה והשני הבחינה בטובות
האלהים והתמדתן עליו כאשר בארנו בו * והשלישי שיקבל עליו העבודה לאלהים כאשר

מרפא לנפש

אבל מה בו * לכוונת אל רצונו בלבד שלא יחיה לאדם שום
כוונה אחרת כשעובד את ה' רק שיעשה כזה רצון ה'
שאלו ונעשה רצונו וזהו בעצמו ג' סדר וסעודת כח"ס
כי רגע בלשו חיים בלשונו ויתבאר זה לעיל כמה פעמים
וכאשר יחיה לו שום כוונה אחרת זולת זו הוא עובד את

פון זעלכע זאכן דר ווייטערן עד שיתכן לבני אדם ליחד כל מעשה שיעשו בו * פון מענטשן זאלן רעכט
קאנן מאן אלץ פון גאטש וועגן בלומער מיט וואשערע עצות קאן דר מענטש זיך דר ווייטערן
פון זיי פריי ער זאל אלץ קאנן מאן פון גאטש וועגן אליין און דאש זעקסטע איז שיהיה נזהר
במחשבה אז ער זאל נזהר זיין מיט זיין מחשבה ונשמר ממנה ומושל בה און זאל זיין גיהות פון איר
בלומער ער זאל הימן זיינע מחשבות זאלן זיין צו גאט און זאל גוועלטיגן איבער די מחשבות :
אבל מה הוא יחוד המעשה לאלהים אפרי וואש איז דאש מען זאל די ווערק פון גאטש וועגן אליין
מאן הוא הכונה בנראה ובנסתר במעשה עבודת האלהים דאש ביינע מען ווען איינער מוט
עפ"ס אואך סאיי וואש איינליכער זעהט עש און סאיי איין פאר בארגענע און וואש ער וויל
דר מיט גאט דיין זאל ער אויף דעם פוננה האפין אז ער מוט עש נאר להגיע אל רצונו בלבד
פריי ער זאל גרייכין צו גאטש ווילן אליין מבלתי רצון הברואים אפער ניש דעם ווילן פון די
מענטשן בלומער ער זאל זיך ניש טראכטן ער וועט דר מיט מאן גאטש ווילן און דעם ווילן
פון די מענטשין אויף מאר ער ניש נאר פון גאטש וועגן אליין :

אבל במה יהיה יחוד המעשה לאלהים לבדו אפרי דורך וואש קאן זיין אז ער זאל קענן זיינע מעשים
מאן פון גאטש וועגן אליין בעשרה ענינים דאש איז דורך צעהן זאכן כאשר יתקיימו בלב האדם
אז די זאכן וועלן אקיים האפן אין זיין הארצין בלומער אז עש וועט ביי אים אואו בלייבן פאר
גיווש ויתברר אצלו און עש וועט ביי אים אויש גיקלערט ווערין כי הם אדני עבודתו אז די צעהן
זאכן זיינן די שוועלן בלומער דר יסוד פון זיינע מעשים ישלם יחודו בהם לשם האל דען וועט ער קאנן
זיין ווערק רעכט מאן פון גאטש וועגן ולא יפנה אל זולתו און ער וועט זיך ניש קערן צו קיין
אנדערן ולא יקוה בלעדיו און ער וועט ניש האפן צו אנאנדערן נאר צו גאט אליין ולא יכוון בהם זולתי
רצונו און ער וועט קיין מחשבה ניש האפן נאר וואש עש זאל זיין גאטש ווילן הראשון דאש ער שטע
פון די צעהן זאכן איז יחוד האלהים בלב שלם ער זאל גידיינקן מיט זיין גאנצן הארצין אונגאט איז
נאר איין גאט כאשר קדם בתחלת ספרי זה און וויא אפרי האב גישריבן אין אן הייב פון דעם ספר
והשני און דאש אנדערע איז הבחינה בטובת האלהים מען זאל פר שטיין און גידיינקן דיא טובות
וואש גאט מוט דעם מענטשן והתמדתן עליו און אז די טובות זיינן תמיד אויף דעם מענטשן
כאשר בארנו בו און וויא מיר האפן אויבן פשידמ דר פון והשלישי און דאש דריטע איז שיקבל
עליו

זכרתי בו והרביעי שיודה בבטחון עליו מבלתי הברואים והחמישי שיאמין כי התועלת והנוק אינם ביד נברא ולא ביכולתו מבלתי רשות הבורא והששי שיהיה שוה אצלו אם ישבחוהו בני אדם או יגנוהו והשביעי שיעזוב היפוי לבני אדם והשמיני לפנות לבו מעסקי העולם בעת שהוא עושה לעולם הבא והתשיעי שיירא מאלהים ויבוש ממנו והעשירי שיועץ עם השכל בעל הרהורי היצר בלבו ולקבל עצתו מבלתי עצת יצרו :

פרק ג **אבל** המעשים אשר ישלמו ביחדם לאל בעת עשותם מעשי העבודה שמקוים בהם רצון האלהים והם כל המצות הנראות על האברים שאפשר שתהיה הכונה בהם לזולת ותהיה כונת עושיהם להודיין בהם אצל בני אדם ולקוות כבודם דשבחם על עשותם אבל חובות הלבבות לא יתכן בהם חונף ולא כבוד ולא שבח למי

מרפא לנפש

מכאן שיעשה אחר כך כל מעשיו לשם ה' ולדבר ולא יפנה לבו למשם דבר וזאת ה' ולא יקום כו' : והעשירי שיועץ עם השכל כו' : כי יצר לב האדם רע ומסיתו בכל דבר קטן וגדול ולכן צריך לטקט על טקטיו ולכוונת עם שכלו בלא

עליו העבודה לאלהים ער ואל אויף זיך נעמן גאט צו דיין וויא איך האב גיידאכט אויפן דער פון אונ דש פירטע אוי שיודה בבטחון עליו מבלתי הברואים ער ואל בקענן אז מען גיהער בטהון אין גאט צו האבן אונ נים אין מענטשן והחמישי דאש פינפטע אוי שיאמין ער ואל גלייבן כי התועלת והנוק אינם ביד נברא אז צו העלפן איין מענטשין אדר שארין מאן אוי דאש נים אין די הענט פון אמענטשין ולא ביכולתו מבלתי רשות הבורא אונ עש איז נים אין זיין יכולת איינעם העלפן אדר שארין מאן אן דעם רשות פון דעם בשעפער אונ דאש זקסטע אוי שיהיה שוה אצלו עש זאך פייא אים גלייך זיין אם ישבחוהו בני אדם או יגנוהו אויב מענטשין וועלן אים רויפן אדער שענדן : דאש ויבעטע אוי שיעזוב היפוי לבני אדם ער ואל פאר לאזין שיין צא מאכין זיך פאר לייטן פדומר ער ואל זיך נים וועלן שיין מאכין פר זיין אונ דאש אכטע אוי לפנות לבו מעסקי העולם בעת שהוא עושה לעולם : אין דר צייט אז ער וועט מאן וואש גיהער צו עולם הבא ואל ער זיין הארץ אפ ווענדן פון וועלמליכע זאכן : דאש ניינטע אוי שיירא מאלהים ויבוש ממנו ער זאך זיך פארקטן פאר גאט אונ שעמען פאר אים : והעשירי אונ דאש צעהנטע אוי שיועץ עם השכל בכל הרהורי היצר בלבו אז ווען דר יצר הרע וועט אים פריינגען שלעכטע גיידאנקן אין הארצין ואל ער זיך פראמין מיט זיין שכל ולקבל עצתו אונ ואל מקבל זיין די עצת פון דעם שכל מבלתי עצת יצרו אונ נים די עצות פון דעם יצר הרע :

אבל המעשים אשר ישלמו ביחדם לאל בעת עשותם אפר וואשערע מעשים פדארף מען אז זיי זאלן רעכט נישטאן ווערן פון גאטש וועגן אליין אין דר צייט אז מען מוט זיי הם מעשה העבודה דאש זיין אועלכע ווערקן פון גאטש דינשט שמקוים בהם רצון האלהים וואש מען האפט מיט זיי גאטש ווילין צו מאן והם כל המצות הנראות על האברים אונ דאש זיין אועלכע מצות וואש ווערן גיזעהן אויף די גלידר פדומר וואש מען מוט זיי מאן מיט די גלידר דרום זעהט מען וויא מען מוט זיי שאפשר שתהיה הכונה בהם לזולת האל אוי דאך מיגלאך אז די פונד דר פון זאך זיין נים פון גאטש וועגן ותהיה כונת עושיהם להודיין בהם אצל בני אדם אונ עש זאך זיין די פונד פון דעם וואש ער מוט די מצות פרי ער ואל זיך צירין דר מיט פר לייט ולקות כבודם ושבחם על עשותם אונ צו האפן פבור אונ שבח פון זיי האפין ווייל ער מוט די מצות פדומר זיין זאלן אים לויבן אז ער איז זייער אפרומער אבל חובות הלבבות אפר אועלכע מצות וואש איינר מוט מיט זיין הארץ וואש מינר ווייש עש נים לא יתכן בהם חונף קאן פייא זיין נים זיין קיין חניפה אונ

שמקיים מהם דבר מפני שאין ב"א יודעים את לבבו אך הוא מכין בהם לשם המשקוף והוא הבורא ויתברך בלבו כמו שאמר (יחזקאל) אני ה' חוקר לב בוחן כליות ואמר (דברים ל) הנסתרות לה' אלהינו וגו' :

פרק ד **אבל** מפסידו יחוד המעשה לאלהים הם שלשה דברים אחד מהם שלא יבין את האלהים ואת טובתו והשני שלא יבין מצות האלהים ואת תורתיו והשלישי הרהור היצר ורמיזתו לאדם במה שיהבב אליו העוה"ז וירחקו מדרך העולם הבא אבל אופני הפסד הסכלות מדעת האלהים למעשה העבודה הוא מפני שכל מי שאינו יודע את אדוניו לא יעבדהו בלבו אבל יעבוד מי שיודע ענינו ויתכן ממנו התועלת והנוק ואם יעשה מי שאינו יודע את האלהים מעשה ממעשי העבודה כוונתו בהם מי שיירא ויקוה מבני אדם בלבד ועובד בני אדם ולא הבורא אותם מפני שאינו

מרפא לנפש

אבל מפסידו יחוד המעשה כו' : ע"י שלשה דברים : מי שירא ויקוה מבני אדם בלבד כו' כמו מי שירא מבני אדם בלבד כו' וכליון במעשיו שכוונתו אינם לשם ומזכר לעבוד אלוהים כן זכ שאינו יודע את אלוהים ועושה וסוף מפרט אחד לאחד : ואם יעשה כו' : כוונתו כהם שום מלוא כוונתו כו' : כוונתו כהם שום מלוא כוונתו כו' : כוונתו כהם שום מלוא כוונתו כו' :

פאלשקיים ולא כבוד אונ גיט ער זאך עש טאן פון פבוד וועגן ווארום עש ווייס דאך קיינר גיט אויב ער האט גיטאן אמצות אויב גיין ולא שבת למי שמקיים מהם דבר אונ אויף דער וואש איז מקיים אמצות פון דיא מצות וואש וייגן אין הארצין וועט ער עש גיט טאן פדי קען זאל אים לויפן מפני שאין בני אדם יודעים את לבבו ווארום ווייל קיין מענטש ווייס דאך גיט וואש ער האט אין ויין הארץ אך הוא מכין בהם לשם המשקוף וייערם ער וועט זיך נאר ככוין זיין צו דעם נאמן וואש ער לונט אונ גיט אכטונג אויף אלעמען והוא הבורא ויתברך בלבו אונ דאש איז נאר דער בשעפר ותפרך אליין אזו וויא ירמיה הנביא האט גיזאנט אני ה' חוקר לב בוחן כליות איך האט פארשט דאש הארץ אונ פרוב דיא גיין אונ אין דברים שמיים הנסתרות לה' אלהינו דיא פאר בארענע זאכן וייגן ביי גאט אונער גאט פלוצר ער אליין ווייס זיין נאר :

אבל מפסידו יחוד המעשה לאלהים אבר די זאכן וויא איינר קאן דורך זיין אן ווערן פון צו טאן זיינע זאכן פון גאטש וועגן הם שלשה דברים וייגן דרייא זאכן פלוצר דורך די דריי ערלייא זאכן קאן קען אן ווערן פון צו טאן זיינע מעשים פון גאטש וועגן אחר מהם איינש פון די זאכן איז שלא יבין את האלהים ער פאר שמיים גיט גאט ואת טובתו אונ זיין גוטקייט וואש ער מוט מיט אים והשני אונ דאש אנדערע איז שלא יבין מצות האלהים ואת תורתיו ער פאר שמיים גיט די מצות פון גאט מיט ויין תורה והשלישי אונ דאש דריטע איז הרהור היצר ורמיזתו לאדם די מתשבת אונ דיא וואונקען וואש דער יצר הרע פאר פירט דער מיט דעם מענטשין במה שיהבב אליו העולם הזה מיט דעם וואש ער מאכט אים די וועלט גיליפט וירחקו מדרך העוה"ב אונ דר ווייטערט אים פון דעם וועג פון עולם הבא אבל אופני הפסד הסכלות מדעת האלהים למעשה העבודה אבר די אופנים וויא דר שארן איז צו גאטש דינשט צו דעם וואש ער פאר שמיים גיט וואש גאט איז הוא איז דאש מפני שכל מי שאינו יודע את אדוניו ווייר דער וואש ווייש גיט אונ קאן גיט ויין הארץ לא יעבדהו בלבו וועט ער אים גיט דינן מיטין הארצין אבל יעבוד מי שיודע ענינו וייערם ער וועט דינן דעם וואש ווייש זיין פירונג ויתכן ממנו התועלת והנוק אונ פון אים קען אים זיין אן גיברייט העלפונג אונ שארן דעם וועט ער ויא דינן ואם יעשה מי שאינו יודע את האלהים מעשה ממעשי העבודה אונ אן דר וואש ווייש גיט גאט וועט שוין יא עפים טאן איין ווערק פון גאטש דינשט כוונתו בהם איז זיין כוונת איז די ווערק וואש ער מוט אזו וויא מי שירא ויקוה מבני אדם בלבד דער וואש פארקט זיך אדער ער האפט צו שבר פון מענטשין אליין פלוצר וואש ער מיינט אז מענטשין אליין קאנן אים העלפן אדר שלעכץ טאן ועובד בני אדם דינשט ער די מענטשין ולא הבורא אותם אונ גיט

יודע ולא מכיר ענינו וכן נאמר בהעובד כוכבים כי מביאו לזה מכלותו באלהים יתברך ויש יתרון להעובד כוכבים על החונף בארבעה דברים אחד מהם כי העובד כוכבים בזמן שאין חזון איננו מוזהר ע"י נביא שיברר אצלו הפסד מחשבתו באותות ובמופתים אבל המחניף בתורת האלהים יש עליו מענה במה שיקבל מן המצות בעבודת האלהים והזהרה מעבודת זולתו. והשני כי העובד כוכבים עובד מי שאינו ממרה את האלהים אבל המחניף בתורת האלהים עובד מי שממרה את האלהים ומי שאינו ממרה אותו והשלישי כי העובד כוכבים הוא עובד דבר אחד בלבד והחונף אין תכלית לנעבדיו. והרביעי כי העובד כוכבים אין ענינו נסתר מבני אדם והם נשמרים ממנו מפני פרסום

מרפא לנפש

אלהים. וי"ג מה שזכרנו מ"א: ועובד בני אדם ולא הכורא מן המצות ומן חכמותיו דור אחר דור וקבלו עליהם ועל אחרים. לזאת קולו על כלל העולם: איננו מוזהר ע"י זרעם לאשר ולקיים כל המצות שזכרנו אותנו לעבדו לזכו נביא. רק מעשה חכמותיו כידיהם ומי יכיר לו עתה ולא לעבד זולתו: עובד מי שממרה את האלהים. הפסד חלונתו בלחות: אבל המחניף כו' כמה שקבל שפעמים מחניף לרשעים ולכל מי שרואה למנוח מן כשינוי

צו נאמ ב"ה וואש האט זיי פֿשאפֿין ווארום די מצות וואשער שוים איז דאש נאר פון לייטנים וועגן מפני שאיננו יודע ולא מכיר ענינו ווייל ער ווייס נישט נאמ ב"ה און פאר שמיים נאר נישט זיין פירונג און קיין שום זאך קאן נישט נאמאן ווערן אן נאמ ב"ה נאר ער מיינט אז מענטשן אריין קאנען אים אויף העלפֿן דרום שוים ער פון לייטנים וועגן וכן נאמר און אזו וועלן כיר זאגן בהעובד כוכבים פון די גלולים דינערש כי מביאו לזה אז עש פֿריינט אים דר צוא וואש ער דינט דיא גלולים מכלותו באלהים יתברך ווייל ער איז נאָרעש און אים פֿר שטאנדיג אין נאמ יתברך פֿלומר ער ווייס נישט וואש נאמ יתברך איז ויש יתרון להעובד כוכבים על החונף בארבעה דברים און דר וואש דינט גלולים איז בעסר מיט פיר זאכן פון דעם וואש חנפֿת לייטן און שוים זיינע זאכן נישט לשם שמים אחר מהם אייניש פון די זאכן איז כי העובד גלולים ווארום דער וואש דינט גלולים בזמן שאין חזון אין דער צייט וואש קיין נביא איז נישט פֿר האנדן איננו מוזהר על ידי נביא כו' דעם האט קיין נביא נישט מוזהר גווען דרויף און האט אים נישט מברר גווען מיט וואונדער און מיט צייכן וואש פֿר איין שטעקען ער שוים מיט דעם וואש ער דינט די גלולים אבל המחניף בתורת האלהים אָבֿר דר וואש איז אחונף אין נאמש תורה און מצות פֿלומר ער לערינט און שוים מצות נישט לשם שמים נאר פון לייטנים וועגן יש עליו מענה איז פֿר האנדן אויף אים אטענה פֿלומר ער שוים פֿר ענטפֿערן במה שיקבל מן המצות בעבודת האלהים וואשער האט אויף זיך מקבל גווען צו דינן נאמ מיט די מצות והזהרה מעבודת זולתו און איז אן ניואנט ניווארן ער זאל נישט דינן קיין אנדער ווארום אז ער שוים פון וועגן דעם מענטשן איז גלייך וויא ער דינט אים והשני און דאש אנדער איז כי העובד כוכבים עובד מי שאינו ממרה אלהים ווארום דער גלולים דינר דינט אזוא אַזאך וואש די נאך האט נישט ווידר נישטעניגט קעגן נאמ אבל המחניף בתורת האלהים אָבֿר דר וואש איז פֿאלש אין נאמש תורה און שוים עש פון לייטנים וועגן עובד מי שממרה את האלהים דינט ער אַזעלכע וואש ער ווידר שפעניגט קעגן נאמ ומי שאינו ממרה אותו און אַזעלכע וואש ער שוים נישט ווידר שפעניגן קעגן אים ווארום ער דינט דאך דעם וואש שוים אים גומש סאיי ער איז אַצדיק סאיי אַרשע דינט ער אים אלץ והשלישי און דאש דרויטע איז כי העובד כוכבים הוא עובד דבר אחד בלבד ווארום דר גלולים דינר דינט נאר איין נאך אליו נאר זיין אַפֿ נאמ והחונף אין תכלית לנעבדיו אָבֿר דר חונף איז קיין עק נישט צו זיינע הארץ היינט וויל ער אטובה פון דעם דינט ער אים און דר נאך וויל ער אטובה פון אנדערן דינט ער יענעם והרביעי און דאש פֿערטע איז כי העובד כוכבים ווארום דר גלולים דינר אין ענינו נסתר מבני אדם האלט זיין נאך נישט פֿר באַרען פון לייט נאר ער דינט די אַפֿ געטראַקטירט זאל זעהן והם נשמרים ממנו און זיין קאנן זיך דיטין פון פֿר אים מפני פרסום כפרנותו באלהים ווייל

כפרנותו באלהים אבל החונף אין כפרנותו נראה ובני אדם בוטחים בו ויתכן לו להזיקם מה שלא יתכן לוולתו והוא הגדול שבמדוי העולם ונקרא בלשוננו חנף ויהיר ומפתה אך מי שאינו מבין מצות האלהים ותורותיו אין מעשהו מיוחד לשם האל בעבודתו שבין שאינו מבין אופני העבודה שהם התורות כל שכן שלא יבין אופני השלמתם ביחוד לבבו בהם לאלהים וכל מה שהוא עושה ממעשי העבודה כוננו בו לוולת האלהים מפני שהוא כמסתפק באמתת חיובו בהם ואינו יודע מה שיפסיד יחוד לבבו בעשותו לאלהים ואם הוא יודע האלהים וטובתו • אבל הרהור היצר מתחלק לשני חלקים אחד מהם מחשבות מספקות עליו האמיתות ומשבשות עליו אמונתו עד שלא ישלם לו מעשה

מרפא לנפש

כוח מחנך לו לכן אין תכלית לנפשו ג"כ: אך מי שאינו מבין מצות ה' כו' ור"ל אם כוח עס הלא וכו' אין יוכל לעבוד את ה' בשלימות כיון שהוא מסופק אם הוא מתוויב במלואו ו' אם לא ואף אם עושה סוף רק מלוא אכסוס מלומד וטעם ג"כ בשבילם ולא לש"ס וכמ"ס חו"ל

זיין זייקנן אין גאט איז אפין איינזיכר זעהט עש אבל החונף אין כפרנותו נראה אבר דר פאלשער וואש ער מאכט זיך פאר לייטן פרום דר לייקנט אין גאט און קיינר זעהט עש נישט ובני אדם בוטחים בו און קייט פאר טרויער זיך פאר אים פלומר זיי קיינן דאך ער איז זייער פרום דר צייגן זיין אים אויף זייערע סודות ויתכן לו להזיקם קאן ער זיי שאדן מאן מה שלא יתכן לוולתו וואש עש איז נישט אן גיפרייט צו אנאנדערן פלומר וואש אנאנדער האט דאש נישט אין די הענט והוא הגדול שבמדוי העולם און דאש איז דאש גרעשטע פון די ווייטאג פון דר וועלט פלומר עש איז די גרעשטע עבירה ונקרא בלשוננו און ער ווערט גירופן אויף אנאנדער לשון מיינט מען אויף לשון תקדש חנף איין פאלשער ויהיר און איין האפדיגער ומפתה און איין פירער און איין אייבר היידר אך מי שאינו מבין מצות האלהים ותורותיו אבר דער וואש פאר שטייט נישט גאטש תורה און מצות אין מעשהו מיוחד לשם האל בעבודתו דער מוט זיינע ווערק אין גאטש דגשט נישט פון גאטש וועגן אליין שבין אופני העבודה ווארום ווייך ער פאר שטייט נישט וויא מען גייער גאט דיין פלומר ער קאן נישט לערנן ווייט ער דאך פוירא נישט אויב ער בדארף מאן די מצוה אויב נישט כל שכן שלא יבין אופני השלמתם ביחוד לבבו בהם לאלהים איז שוין אפיל שפן אז ער וועט נישט פאר שטיין די אופנים וויא מען וואר די מצוה גאנץ מאכן צו גאט מיט דעם ער זאל אין זיין הארץ מיתר זיין נאר צו גאט ב"ה אקליין וכל מה שהוא עושה ממעשה העבודה און וואש ער מוט שוין יוא עפ"ם גומש כוננו בו לוולת האלהים איז זיין פוונה אין דעם נישט פון גאטש וועגן נאר פון לייטניש וועגן מפני שהוא כמסתפק באמתת חיובו בהם ווייך ער איז מסופק אויב ער איז באמת שולדיג צו מאן די מצוה ציא זיין ואינו יודע מה שיפסיד יחוד לבבו בעשותו לאלהים און ער ווייט אליין נישט וואש עש מוט אים שאדן אז ער זאל נישט קאנן זיין הארץ שטעלן צו גאט אליין פשעת אז ער מוט עפ"ש גומש ואם הוא יודע האלהים וטובתו ווען אפילו ער ווייט שוין וואש גאט איז פלומר ער פאר שטייט אז גאט ב"ה איז נאר איין גאט און פאר שטייט שוין אפילו דיא טובות וואש גאט האט גימאן מיט אים קאן ער פארט נישט רעכט מיתר זיין דאש הארץ צו גאט ב"ה אליין אז ער קאן נישט לערנן און ווייט נישט די מצוה אבל הרהור היצר אבר וואש עש נישט אן אין דיא מחשבות פון דעם יצר הרע ווערט גימילט אויף צוויי חלקים אחד מהם איין מייל איז פון זי וואש דער יצר הרע פריינגט אים אריין מחשבות מספקות עליו האמיתות אוערקע מחשבות וואש זי מאכט אים פאר אספק אויב ער בדארף גלייבן אין די ואכין וואש איז גוויש אמת פלומר די תורה און גבואה און שבר און עונש וואש עש איז גוויש אמת מאכט אים דר יצירה

לאֱלֹהִים : וְהַחֲלָק הַשְּׁנִי שֶׁהוּא בֹא עִמּוֹ מִדֶּרֶךְ הַמַּעֲנָה וְהִרְאִיָּה כִּי מִה שֶׁהוּא רִץ אֵלָיו וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ מִן הַמַּעֲשֶׂה לֵאלֹהִים אֵינוֹ חוֹבֵה וְלֹא מִדֶּרֶךְ הוֹרִיוֹת אֲבֵל מוֹרָה אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה וּלְיוֹשְׁבָיו :

פֶּרֶק ה' וּרְאִיתִי לְבָאָר לֶךְ מִן הָעֵנִין הַזֶּה דְּמִיּוּנִים יוֹרֵי עַל מַה שְׁלֹא זָכַרְתִּי מֵהֶם כְּדִי שִׁוְהִירוּ מֵהֶם בְּנֵי אָדָם וַיְהִיָּה לְבָבָם שְׁלֵם לֵאלֹהִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַחֶכֶם (מִשְׁלֵי ה') יִשְׁמַע הֶכֶם וְיוֹסֵף לֶקַח וְנָוִי הוּא שְׁאוֹמֵר בֶּן אָדָם רֹאשׁ לֶךְ לְדַעַת כִּי הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל שִׁישׁ לֶךְ בַּעֲלוֹם הוּא יִצְרָךְ הַנִּמְסָךְ בַּכּוֹחַ נִפְשָׁךְ וְהַמַּעֲוֵרֵב בַּמּוֹזַג רוּחְךָ וְהַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּךְ בַּהֲנַחַת הוֹשִׁיעַ הַגּוֹפְנִים וְהַרוּחָנִים הַמוֹשֵׁל בַּסּוּדוֹת (ס"א בַּמִּדָּת) נִפְשָׁךְ וְצִפּוֹן חוֹבֶךְ בַּעַל עֲצָתְךָ בְּכָל תַּנוּעוֹתֶיךָ הַנִּרְאוֹת וְהַנִּסְתָּרוֹת שֶׁתִּהְיֶינָה בְּרִצּוֹנְךָ הָאוֹרֵב לַפְתּוֹת

מִרְפָּא רַנְפֵּשׁ

וְשָׂכַר וְעוֹשֶׂה וְדוֹמִיּוּכְמָה שִׁיחֲבָל וְעִי' פֶּרֶק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה וּמִנּוֹת : וְהַחֲלָק הַשְּׁנִי שֶׁהוּא בֹא עִמּוֹ כו' : ר"ל אֵס הוּא חֶכֶם כְּתוּרָה וְאֵינוֹ יוֹכֵל לוֹ לִשְׁכַּח עֲלָיו כְּלָמוֹתָיו כּוֹא מַכְנִים לוֹ הַפֶּסֶד וְכוּנוֹת רַעוֹת בְּהַכְמָתוֹ וּבְתוֹרָתוֹ בְּעֵנִיּוֹת שְׁכָלִיו מִזִּיּוּסִים כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּאוֹרֶךְ הַשְּׁנִי הַחֲלָקִים בִּפ' ה' שֶׁלִּפְנֵינוּ בְּסוֹךְ טַעַם וְדַעַת :

וּרְאִיתִי לְבָאָר כו' דְּמִיּוּנִים : דְּמִיּוֹן וְדוּגְמָה לִיקָה רִאשׁוֹ מִמֶּנּוּ עַל שֶׁלֹּא פִּתְיוּי הַיֵּזֶר כִּי אֵין קֵץ לַפְּסוּיוֹ וְיִמִּי יוֹכֵל לִכְתּוֹב כּוֹלָם : וְהוּא שְׁאוֹמֵר : אֵינוֹ לֶךְ : בֶּן אָדָם רֹאשׁ

פֶּר אֶפְקָךְ וּמִשְׁבָּשׁוֹת עֲלָיו אֲמוֹנָתוֹ אֲנִי מֵאֲכַמְּ אִים נְרִיּוֹן אֲנִי פֶר מִמֶּלֶךְ אֵין יוֹיִן אֲמוֹנָה עַר זֶאֶל מִסּוּפָךְ יוֹיִן אֲזִיב עַשׂ אֵין דָּא אֲבֻרָא עַר שְׁלֹא יִשְׁלֵם לוֹ מַעֲשֶׂה לֵאלֹהִים בִּיז עַר קִבְּמָא אֲזִי וְיוֹיִם אֲזִי עַר קָאֵן קִיּוֹן שׁוֹם מְצֻה נִימָה רַעֲבָמָא מֵאֵן פִּון גְּאֻמֵּשׁ וְוַעֲנָן וְהַחֲלָק הַשְּׁנִי אֲנִי דִשׁ אֲנִדְרַע אֵין שֶׁהוּא בֹא עִמּוֹ מִדֶּרֶךְ הַמַּעֲנָה וְהִרְאִיָּה דֶּר יִצְרָךְ הָרַע קִבְּמָא צוֹ אִים מִיט מַעֲנָת אֲנִי בְּרִיּוֹנָמָא אִים רִאשׁוֹת כִּי מִה שֶׁהוּא רִץ אֵלָיו אֲזִי דָאשׁ אֶלְךָ וְוָאשׁ עַר לִפְטָם דֶּר צוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ מִן הַמַּעֲשֶׂה לֵאלֹהִים אֲנִי פְּלִיטָמָא עֲפַעֵם צוֹא מֵאֵן פִּון גְּאֻמֵּשׁ וְוַעֲנָן אֵינוֹ חוֹבֵה אֵין דָּאשׁ נִימָה קִיּוֹן תִּיב וְלֹא מִדֶּרֶךְ הוֹרִיוֹת אֲנִי כְּעַן בְּדִאֲרָךְ יוֹדָה נָאֵר נִימָה מִיִּזְרָא וְיוֹיִן אֲזִיב דַּעַם אֲבֵל מוֹרָה אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה וּלְיוֹשְׁבָיו נָאֵר עַר לַעֲרֵנָמָא אִים עַר זֶאֶל אֲרִץ מֵאֵן פִּון דֶּר וְוַעֲלָמָא וְוַעֲנָן אֲנִי פִון דִּיא מַעֲנִיטִין וְוַעֲנָן וְוָאשׁ יוֹצֵן אֵין דֶּר וְוַעֲלָמָא :

וּרְאִיתִי לְבָאָר לֶךְ מִן הָעֵנִין הַזֶּה דְּמִיּוּנִים גְּלִיכְנֵשׁ בְּלוֹמֵר אֲזַעֲלִי אֲכִינ וְוָאשׁ דֶּר יִצְרָךְ הָרַע רַעַם דִּיךְ אֲנִי דַּעַר צוֹ אֲנִי וְוָא אֲרוֹם דִּי זֶאֶלְשָׁמָא פִּון זִי נִיצוֹל וְוַעֲרָן יוֹרֵי וְוַעֲלִין זִיִּיא דִּיךְ לַעֲרֵנָמָא עַל מִה שְׁלֹא זָכַרְתִּי מֵהֶם אֲזִיב דִּי וְאֲכֵן וְוָאשׁ דַּעַר יִצְרָךְ הָרַע וְוַעֲמָ דִּיךְ אֲנִי רִיידֵן וְוָאשׁ אֵין הָאֵב זִי נִימָה דַּעַר מֵאֵנָּה כְּדִי שִׁוְהִירוּ מֵהֶם בְּנֵי אָדָם כְּדִי דִי מַעֲנִיטִין זֶאֶל דְּרִינָן גִּיּוֹאֲרֵנָמָא יוֹיִן וַיְהִיָּה לְבָבָם שְׁלֵם לֵאלֹהִים אֲנִי וְיִיעַר הָאֲרִץ זֶאֶל יוֹיִן גְּאֻמֵּשׁ צוֹ גְּאֻמָּה אֲזִי וְוָא דֶּר חֶכֶם שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ הָאֵם גִּיּוֹאֲנָמָא יִשְׁמַע חֶכֶם וְיוֹסֵף לֶקַח דֶּר חֶכֶם זֶאֶל הָעֵרָן אֲנִי זֶאֶל מַעֲרָן פֶּר שְׁמֵאֲנִדְקִיט וְהוּא שְׁאוֹמֵר אֲנִי דָאשׁ אֵין וְוָאשׁ אֵין וְוַעֲרָ וְאֲנִי בֶן אָדָם דִּי מַעֲנִיטִין רֹאשׁ לֶךְ לְדַעַת דִּי בְּדִאֲרָשָׁמָא וְוַיִּשֶׁן כִּי הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל שִׁישׁ לֶךְ בַּעֲלוֹם אֲנִי דֶּר גְּרַעֲשָׁמָר שׁוֹנֵא וְוָאשׁ דִּיא הָאֵשָׁמָא אֲזִיב דֶּר וְוַעֲלָמָא הוּא יִצְרָךְ הָרַע הָרַע הַנִּמְסָךְ בַּכּוֹחַ נִפְשָׁךְ וְהַמַּעֲוֵרֵב בַּמּוֹזַג רוּחְךָ וְהַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּךְ בַּהֲנַחַת הוֹשִׁיעַ הַגּוֹפְנִים וְהַרוּחָנִים אֲנִי דַּעַם פִּירוֹנָג פִּון דִּינֵעַ לִיבְרִיקָע חוֹשִׁים אֲנִי מִיט דִּי חוֹשִׁים פִּון רִחוּתִי חוֹשִׁים מִינָמָה כְּעַן דִּי אֲבָרִים וְוָאשׁ פִּילֵן דִּתִּינֵי אֲזִי עַר שְׁמַעְקָמָא עֲפַעֵם וְוַעֲרָמָא עַשׂ אֲנִי גִירוּפֵן חוֹשׁ הָרִית אֲנִי אֲזִי עַר הָעֵרָמָא עֲפַעֵם וְוַעֲרָמָא אֲנִי גִירוּפֵן חוֹשׁ הָשָׁמָע אֲדַעַר אֲזִי עַר מֵאֵפָּמָא עֲפַעֵם אֲנִי מִיט דִּיא הָעֵנָמָא אֲדַר מִיט דִּי פִים וְוַעֲרָמָא עַשׂ אֲנִי גִירוּפֵן חוֹשׁ הַמִּשְׁוֹשׁ דָּאשׁ אֵין חוֹשִׁים גִּיּוֹפִים אֲנִי חוֹשִׁים הָרוּחָנִים הִיִּישָׁמָא וְוָאשׁ עַר מִרְאֲכָמָא מִיט יוֹנֵעַ מִחֲשָׁבוֹת הַמוֹשֵׁל בַּסּוּדוֹת נִפְשָׁךְ וְוָאשׁ עַר הָעֵרָשָׁמָא אֲיָבֵר

פסיעותיך (ס"א לעתות פשיעתך) ואתה ישן לו והוא ער לך ואתה מתעלם ממנו והוא אינו מתעלם ממך לבש לך בגדי הידידות ועדה עדי האהבה לך ונכנס בכלל נאמניך ואנשי עצתך וסגולת אוהביך רץ אל רצונך כנראה מרמזותיו וקריצותיו והוא מורה אותך בחיצוי הממיתים לשרשך מארץ חיים כמ"ש הכתוב במי שענינו כך (סס טו) כמתלהלה היורה זיקים חצים ומות כן איש רמה את רעהו ואמר הלא משחק אני ומן החוק שבשלוחיו אשר יורה אותך וילחם אותך בהם במצפון עניך שישתדל לספק

מרפא לנפש

הנלכות והנסתרות סס לפי רצונך ואיך נותן לך שכל טעויותיך הוא נותן לך עשה לפי רצונו ואם אין אתה עומד כנגדו לדעת האם דרכיך ישרים אם לאו חייך תפול ברשתו ותלכד כלפור נפת: והוא מורה אחר: לשון יורה קשת: בחיצוי הממיתים לשרשך מארץ חיים: מעו"ב שהרי ראינו שהוא מפתה את האדם מדבר קל על דבר תמור עד שאומר לו לך ועוד עבודת כוכבים וכמה יוצאים לתרבות רעה ר"ל והוא הכל מפתוי היל"ר ולכן הסו"ר הכתוב מאוד לשמור ממנו מאוד כמ"ש השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ר"ל כאשר סרתם מדרך הסורה אפי' בדברים קלים סוף ועדכם אלסים אחריס וגו' וסוף וחרס אף ה' כנס וגו' עד ואבדכם מהרס וגו' וכמו שאבותינו ספרו לנו בספרים וכן ראינו בענינו וז"ל סמגד להרב בית יוסף פ' וארץ חוק ואמן בתורתי ויהי לנבך שלא לספרים מחשבותיך מתורתי ירחמי הדבך בלחמי בנקיותי בסודי בעווי כו' ובכל מלכך לכסרסוריס שבאים לך מיל"ר ונתח וסס מכניסים אותם

די סודות פון דיין לייב וצפון חיוב און אייב די פאר בארגנע זאכן וואש דוא האשט אין דיין הארגען בעל עצתך בכל חנויותיך ער איז דיין בעל עצה אין אלע דייני תנועות הנראות והנסתרות אין אפינע זאכן וואש אייב לייב ערמט און אין פאר בארגנע זאכן וואש דוא וויילשט שתיינה ברצונך זיין זאלן זיין נאך דיין ווילן נאך און ער גיט דיר אפער עצות זיין זאלן זיין נאך זיין ווילן נאך האורב לפתות פסיעותיך ער לוינערט אויף דיינע מריט וואו דו גייסט ער זאל דיר אייב דיינן זיין זאלן ארץ זיין נאך זיין ווילן ואתה ישן לו און דו שראפשט און דימטשט זיך גיט פון אים והוא ער לך און ער וואכט פון דיינע וועגן ואתה מתעלם ממנו דו פאר הוילשט זיך פון אים והוא אינו מתעלם ממך אפער ער פאר הוילשט זיך גיט פון דיר לבש לך בגדי הידידות ער באקלייד זיך פון דיינע וועגן מיט פרייליכע און קיפליכע קליידער ועדה און ער צירט זיך עדי האהבה לך מיט צירונג פון ליבשאפט פון דיינע וועגן ונכנס בכלל נאמניך און ער גייט אריין אין דעם פלל פון דיינע גיטרייע לייט פרויזער ער מאכט זיך אז ער איז דיר זייער גיטרייא אזו וויא דיינע גיטרייע לייט ואנשי עצתך וסגולת אוהביך און ווי דיינע ראט געפירט און גיליבט פרייגד רץ אל רצונך ער רופט נאך דיין ווילן נאך כנראה מרמזותיו וקריצותיו אזו ווי דו קאנשט זעהן דורך זיינע מייטן און זיינע ווייניגן והוא מורה אותך בחיצוי הממיתים אפער ער ווארפט און שיקט דיר מיט זיינע פיין וואש זיי מייטן לשרשך מארץ חיים ער זאל דיר אויש ווארצלן פון דעם לעבדיגן לאנד דש איז עולם תבא אזו וויא עש שמיים אין משלי פון איינע וואש ער טוט אזו כמתלהלה היורה זיקים אזו וויא איינער וואש פמיאט זיך גלייך וויא ער איז זיך גאר גיט מתכוון צו ווארפן און ווארפט פיינעדיגן פוילן פון מוים כן איש רמה את רעהו אזו אויך איז אייגער וואש ער איז מרמה זיין חבר ער זאג נאך זיין נאך אשליעבטין וועג און אז דער חבר דער פילט עש ואמר הלא משחק אני זאגט ער דער נאך איך האב גישפעט איך האב עש גאר גיט גמיינט ערינשט ומן החוק שבשלוחיו און דר שטארקסטער פון זייני שלוחים איז בלויז דורך וועלכש ער שיקט דיר און שטרייט קעגן דיר צום מיינשטן במצפון עניך דאש

עליך אמיתתך ולשבש מה שנתברר לך ולערבב את נפשך במחשבות כוזבים ומענות שקרים יסיריך אותך בהם מתועלותיך ויספק עליך מה שנתברר לך מאמונתך ודתך • ואם תהיה נזהר ממנו ותזמין לו שלוחי שכלך להלחם אותו בהם ותסלק חיציו מעליך תבצר ותמלט ממנו בעזה • ויזאם תשליך ענייך אליו ותמשך אחר רצונו לא ירף ממך עד שיאבדך בשני העולמים וישרשך משני המעונים כמ"ש בסעיף מסעיפו ואיש אחד מחייליו (ס"ז) כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה דרכי שאול ביתה וגו' על כן אל תסרידך מלחמת זולתו ממלחמתו וקרב בלתי קרבו והחרב עם מי שהוא רחוק ממך מן החרב עם מי שלא יפרד ממך ודחות מי שלא יגיע אליך כי אם ברשות מדרות מי שאינו

מרפא לנפש

דמינו חורקך ואמונתך : ואם תהיה נזהר ממנו בו • תנצל ותמלט בע"ס כמו שאמר חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואם לא יקבץ עוזרו לא יוכל לו שגאמר נוסף רשע לרדוק ומצקס להמיתו כ' לא יעזבו בידו וגו' רק שאתה מחויב להלחם בו בשכלך : כמ"ש בסעיף מסעיפו • כי רבים חללים הפילה • נאמר באש זונה ובהאוס באש זונה ובהדרסה אליו היא חלק וסעיף אחד מהסתמולות

אזו אין זייני פד בארבעה זאכן שישתדל לספק עליך אמיתתך ער זאל ידך פלייטין ער זאל דיר אספק אריין בריינגן אין דעם אמת ולשבש מה שנתברר לך אונ זאל דיר מאכן גרייזין אעזקע זאכן וואש דוא ווישט עש גיוויש קלאר ולערבב את נפשך אונ זאל דיר צוא מישיין דיין לייב במחשבות כוזבים ומענות שקרים מיט מחשבות וואש זיינען גאר ליגן אונ מיט פאלשע מענות יסיריך אותך בהם וועט ער דיר פאר טומלען מיט זיינע פאלשע מחשבות פדי דוא זאלשט גיט קאנען פראכטין אונ זעהן דיא זאכן מתועלותיך פון דיין היקף פלומר פדי דוא זאלשט גיט טאן קיין מצות אונ תורה קערנען ויספק עליך אונ וועט דיר מאכן פאר אספק מה שנתברר לך מאמונתך ודתך דאש וואש דוא האשט פאר שטאנען גאנץ קלאר פון דיין אמונה אונ פון דיין תורה ואם תהיה נזהר ממנו אבער אז דוא וועשט ידך פאר אים הייטן ותזמין לו שלוחי שכלך להלחם אותו אונ דו וועשט אים אן גרייטן די שלוחים פון דיין שכל ויזאם זאכן מיט אים מלחמה האלטין ותסלק חיציו מעליך אונ דו וועשט אפ טאן זייני פילן פון דיר תנצל ותמלט ממנו בעזה וועשטו מיט גאמלש היקף פון אים אנטריינן ווערין ואם תשליך ענייך אליו אפד אז דו וועשט דיין פירונג ווארפן אויף אים פלומר דו וועשט גאד גיין נאך זייני עצות ותמשך אחר רצונו אונ דו וועשט ידך נאך ציהן נאך זיין ווילן לא ירף ממך וועט ער פון דיר גיט נאך קאנען ער שיאבד בשני העולמים ביז וואגן ער וועט דיר מאכן פד לירן פון ביידיע וועלטן וישרשך משני המעונים אונ וועט דיר אויש ווארצלען פון ביידיע וואונגן דש מיינט מען פין דר וועלט אונ פון ייענער וועלט אזו ווי שרמה הקלה האט גאנץ בסעיף מסעיפו פון איין צווייג פון זייני צווייגן ואיש אחד מחייליו אונ פון איין מענטשין פון זיין חיל פלומר פון איין עבירה וואש דר יצהיר רעט אן צוא איר האט ער גיזאגט כי רבים חללים הפילה דען פיל דר שלאנגע האט די זונה גימאכט פאלין ועצומים כל הרוגיה אונ זיינן שטארק אירע דר שלאנגע דרכי שאול ביתה איר הויו אזו דר וועג פון דעם גתנם אזו שוין אכשיב אז מען טוט פיל עבירות ע"כ אל תסרידך מלחמת זולתו ממלחמתו דרום זאל דיר גיט פירוד מאכן אנדרי מלחמות מער פון זיין מלחמה פלומר דו זאלשט גיט זיין פירוד מלחמה צו האלטין מיט זייני פייגד אונ דורך דעם וועשטו גיט קאנען מלחמה האקטן מיטן יצהיר וקרב בלתי קרבו אונ קיין שום שטרייט זאל דיר גיט פירוד מאכן נאר זיין שטרייט והחרב עם מי שהוא רחוק ממך אונ אזו אשווער פלומר אזו אמלחמה וואש דו זאלשט האבן מיט אעלכן ווש אזו פון דיר ווייט מן החרב עם מי שלא יפרד ממך זאלשטו דרייגן גיט מער פירוד זיין פון אזו אשווער

שואל רשות בהמצאו עמך • ואמרו על חסיד שפגע אנשים שבים ממלחמת אויבים
ושללו שלל אחר מלחמה הזקה אמר להם שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל
התעתדו למלחמה הגדולה אמרו לו ומה היא המלחמה הגדולה אמר להם מלחמת היצר
והיילוי וכן התיימה אחי כי כל אויב שיש לך כשתנצח אותו פעם ושתיים ירף ממך
ולא יעלה על לבו להלחם בך לדעתו יתרון כחך על כחו והוא מתיאש מנצחו אותך
ומגבור עליך אבל היצר אין מספיק לו ממך נצוח פעם ומהא פעמים בין שנצח אותך

מרפא לנפש

מעמך אם העשם עמם מלחמה והיצר אינו שואל כלום רק
לחם מלחמתו תמיד כי הוא נמצא עמך תמיד : ואמרו על
חסיד שפגע בו • והר"מ אלשיך ז"ל כי תלך כהן ג"כ
כדברים שהם ע"ש וקיים שם ומלחמה ב' טעמים גדולים
ויקרים הוא מלחמת אנשים קטנים בערך מלחמת היצר כח'
כי מלחמת אנשים לא נלחם הוא רק לה' כי ה' איש מלחמה
ובלעדו לא ירים איש את ידו אבל מלחמת היצר לא נלחם
קודם ולא לה' כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים כי
הבחירה בזה חורין אל כל אשר יחשון יטה והשני כי הלוחם
על יצרו הלא ידמה אל נער קטן יקרב אל עור אשר לא
ידע תמול שלשום וכל גבור זקן מלומד מלחמה מגעוריו בק
כל מולאי העיר ומבואיו כי כל ימיו גדל כחוסה ואכסוס

וואש איז נים אפ גישייד פון דיר בלוזר די שווערד פון דיין פיינד איז פון דיר נויט אפער
דר שווערד פון דעם יצהיר שייך וך גאר נים אפ פון דיר אונ אויף גהערשטו נים בעשער ודחות
מי שלא יגיע אלך כי אם ברשות אנועק צו שמוסין אועלכן וואש ער קאן נים גרייכן צו דיר
מלחמה האלטן סיידען אז דו ווילשט מרחות מי שאינו שואל רשות בהמצאו עמך פון אנועק צו שמוסין
אועלכן וואש ער קומט צו דיר מלחמה האלטן אן רשות גיהערשטו דאך בונדאי בעשער
אנועק שמוסין דעם וואש קומט אן רשות דרום זאלשטו בעשער מלחמה האלטן מיט דם יצר
הרע ואמרו על חסיד אחד אונ זייא האבין גיזאנט אויף איין חסיד שפגע אנשים שבים ממלחמת אויבים
וואש ער האט בגעניגט לייט וואש זיי האבן אמלחמה גהאלטן קעגן זייער פיינד ושללו שלל אחר
מלחמה חזקה אונ נאך דר שטארקער מלחמה האבן זיי גירוזט פיל רובונג אמר להם האט דר חסיד
צו זיי גיזאנט שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל איר האט וך איצונד אונ גקערט פון אקליינר
מלחמה אונ איר האט גירוזט פיל רובונג התעתדו למלחמה הגדולה גרייט אייך אן צו דר גרוזער
מלחמה אמרו לו האבין די לייט צו אים גיזאנט ומה היא המלחמה הגדולה וואש איז דאש די גרוזשע
מלחמה אמר להם האט דר חסיד צו זייא גיזאנט מלחמת היצר והיילוי דאש איז דיא מלחמה פון
דעם יצהיר מיט זיין חיל זאגט דר מלחמה וכן התיימה אחי אונ עש איז וך צו פר וואונדערן מיין
ברוך כי כל אויב שיש לך דען אימליקש פיינד וואש דו האשט כשתנצח אותו פעם ושתיים אז דוא
וועשט אים מנצח זיין איין מאל אונ צוויי מאל ירף ממך וועט ער זיך אפ לאזין פון דיר אונ עש
וועט שוין קער נים אויף גיין אויף זיין הארצן ער זאל מיט דיר מלחמה האלטן לדעתו יתרון כחך
על כחו ווייך ער ווייט דוא בישט שטארקער פאר אים והוא מתיאש מנצחו אותך אונ ער איז וך
מתיאש פון צו קאנען דיר מנצח זיין ומגבור עליך אונ פון צו שטארקען וך אויף דיר בלוזר ער
מראכט שוין גאר נים אז ער זאל דיר קאנען מנצח זיין ווארומ ער האט דאך שוין גיזען אז
דוא האשט אים שוין עמליקע מאל מנצח גיווען אבל היצר אפער דער יצהיר אין מספיק לו ממך נצוח
פעם ומהא פעמים לאזט וך נים באנוגען אז דו וועשט אים איין מאל אדער הונדערט מאל מנצח
זיין פון דעשט וועגן האלט ער אקץ מלחמה מיט דיר בין שנצח אותך בין שנצחתו סייא ער וועט
דיר מנצח זיין אונ סייא דו וועשט אים מנצח זיין דאזט ער זיך אקץ נים בגונגען כי אם ינצח

בין שנצחתו כי אם ינצה אותך ימיתך ואם תנצחהו פעם אחת יארוב לך כל ימך
לנצה אותך כמו שארז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך ואינו מקיל בקטנה שבקטנות
ענייך לנצה אותך בה כדי שתהיה לו מדרגה לנצה אותך במה שלמעלה ממנה ועל
כן ראוי לך שתהיה נזהר ממנו ואל תמלא ממשאלותיו כך מאומה רק יגדל בעיניך
המעט שבמעט מנצחיו והמצער מהתגברותו כדי שיהיה לך מדרגה אל מה שלמעלה
ממנו כי במהרה תהיה תשוקתו אליך ולא יעמוד לפניך בעמדך כנגדו כמ"ש (בראשית
ד) ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו על כן אל יבהילך דברו ואם עצמו חייליו ואל
יפחידך ענינו ואם רבו עוזריו כי עיקר כונתו לאמת השקר ומגמת חפצו להעמיד הכוזב
וכמה היא קרובה מפלתו ואבודו מהר אם תרגיש לחולשתו וכמו שספר עליו החכם

מרפא לנפש

ענמיס : לרעת יחרון כחך מאחר שכול יודע שחך גדול מכחו ע"כ לא יעלה על לבו להלחם עמך עוד :
ואינו מקיל בקטנה כו' כמו שאמרו חז"ל עבירה גוררת עבירה ואמרו כל הסובר כלי נחמהו כאלו עובד עבודה
כוכבים נחמה לא יכיר כך אל זר וכו' הנה"ר שהיום אומר לו עש כן ולמחר כן עד שאומר לו לך עבוד עבודה כוכבים
כמ"ס לעיל כאשר וסרתם ח"כ ועדתם וגו' כ"ל : ואלך תשוקתו פי' רש"י תמיד כוח שוקק ומתאווה להכשיל :

אותך ימיתך ווארום אז ער וועט דיר מנצח זיין וועט ער דיר אזו לאנג פאר פירין ווייטער פון ער
וועט דיר מיימין ואם תנצחהו פעם אחת און אז דו וועלסט אים איין מאל מנצח זיין יארוב לך כל
ימך לנצה אותך וועט ער אויף דיר לזיערין ווייל דוא וועלסט לעבן אז ער זאל דיר מנצח זיין אזוא
וויא אונזרע חכמים האבין גיזאנט אל האמן בעצמך עד יום מותך דוא זאלשט דיר זעלבשט גיט
גלייבן אויב דו פישט אצדיק פון דיין מוים ווארום ווער ווייט צו וואש דער יצהר וועט דיר נאך
פאר פירין ואינו מקיל בקטנה שבקטנות ענייך און ער אזו דיר גיט מקיל אפילו אין דר קלענשטער
נאך פון דיין פירונג פלוצר אפיר דו ווילשט מאן גאר אקלייגע מצור לאנט ער דיר אויף גיט און
וויל דיר דרינגן אויף מנצח זיין לנצה אותך במה שלמעלה ממנו כדי ער זאל דיר קענען דירך דער
קלייגער נאך מנצח זיין אויף אנגעשרע נאך ועל כן ראוי לך שתהיה נזהר ממנו דרום גיהעשט
דיר פאר אים הימין ואל תמלא ממשאלותיו כך מאומה און זאלשט אים גיט פאלגן פון די נאכן
וואש ער וויל פון דיר און היינט דיר מאן אפיר וואש עש אזו רק יגדל בעיניך גאר עש זאל
בייא דיר גרויט זיין המעט שבמעט מנצחיו דאש קלענשטע פון דעם קלענשטין אים מנצח צו
זיין והמצער מהתגברותו און דאש ווינציגשטע פון צו שטארקן זיך אויף אים כדי שיהיה לך מדרגה
אל מה שלמעלה ממנו כדי דו זאלשט האבין איין דרך אים מנצח זיין אויף אנגעשרע נאך כי
במהרה תהיה תשוקתו אליך ווארום זיין גלושטיקייט מוט זיין גיך און באד פייא דיר ער זאל דיר
מאכין זינגיגן ולא יעמוד לפניך בעמדך כנגדו אפר ער וועט גיט קאנען פשטיין קענין דיר אז
דוא וועלסט זיך אנמקענין אים שטעלין אזו וויא עש שטייט אין בראשית ואלך תשוקתו און
צו דיר אזו זיין גלושטיקייט ער זאל דיר מאכין זינגיגן ואתה תמשל בו אפר אז דוא וועלסט
וועלין וועלסט גיוועלמיגן איבער אים על כן אל יבהילך דברו דרום לאו דיר גיט דר שרעקין
זיינע רייד ואם עצמו חייליו האמשע עש אזו שטארק זיינע חידים וועלסט אים פארשט קענען
פייא קמען ואל יפחידך ענינו ואם רבו עוזריו און עש זאל דיר גיט מאכין פארקמין זיינע ענינים
האמשע זיינע העלפערש זיינען פיר כי עיקר כונתו לאמת השקר ווארום זיין עיקר פוננה אזו
גאר פון דעם שקר צו מאכין אמת ומגמת חפצו להעמיד הכוזב און זיין פאר לאנגען און פנער
אזו גאר ער זאל דיר דיין בישטענדיג צוא מאכין וכמה היא קרובה מפלתו אפר וויא נאךענט

בזוויה ועם חולשתו כבר ספר מהירות תשוקת היצר אליו בהלחמו בו ושהזקתו מסתלקת מעל האדם בנקלה כי המעט מן האמת ינצח הרבה מן השקר כאשר המעט מן האור דוחה הרבה מן החשך ויש בזה הערה על מלחמות התאוות ולעמוד כנגד היצר בהשתדלות וחריצות כי כבר נתבררה חלשתו מעמוד לפני השכל ומהירות הנגפו לפניו כמו שאמר הכתוב (משלי יד) שחו רעים לפני מוֹבִים ותחלת מה שיספק אותך בו היצר וישתדל לברר אותו אצלך הוא שנפשך אין לה קיום מבלתי הנזק ושהיא נפסדת בהפסד גופך ושאין לה מציאות אחר המות בדמיונות שאינם מתקיימות כשיתבונן בהם האדם כדי שתהיה סיבה לבקשת ההנאות הכלות והתאוות האובדות ושתאמר כמו

מרפא לנפש

משתמשין בו רק בעבודת הסי"ח בתורה ובמצוות וכיוצא ומחמתו נזוים : ועם חולשתו : ואף שהשכל חלש נגד היצר כבר סיפר הכתוב מכירות תשוקת היצר אליו כמ"ס ומלט הוא את העיר וא"כ כל העיר וכל אשר בה עבדים להשכל וגם היצר עבד להעיר הוא הגוף שיהיה לו רק קיום והעמדה בטולם כל"ע וע' באלשיך פ' כי תלך וגו' שמנחם כל הפרשה במלחמת האדם עם יצרו ואין יתברר עליו ע"ס דברים נמרזים בלוק : ויש בו הערה כו' : טלא ויאמר האדם מי יוכל להלחם ביצור כיון שיש לו כ"כ נבא נבאות והכסודים רעים וסוכך את האדם בכל דרכיו פ"כ אמר הלא העירותיך עליו והבאתי לך ראיות שאינו יכול לעמוד לפני השכל רק חזק כנגדו בהשתדלות וחריצות גדול או אז יגוף לפניך : ותחלת מה שיספק אותך : ועתה הוא מפרש מה הם פיתוי היצר ואין יוכל לעמוד כנגדו : שיספק לתת ספק בלבך שנספק ונשמך אין להם טעמים בטוב וא"כ אין לך להשתדל רק להיות טוב בטוב כי מהר נמות ושם נאר צו דר הורה לערבן אונ מצות מאן ואמר אונ נאך זאגט ער חכמת המסכן בזוויה ד' חכמה פון איין אריבאן איז סבוקה ועם חולשתו אונ וויא דער שכל איז אזו שלאף וואלט דאך דער יצר הרע נים ברארפט פלייסן אזו קעגין דעם שכל כבר ספר מהירות תשוקת היצר עליו האט ער דער ציילט פון דעם גשווינד גלושטיקייט וואש דער יצר הרע פלייסט זיך פארט קעגן אים צו שטריימן ושהזקתו מסתלקת מעל האדם בנקלה אפר ויין שאדן קאן גרינג אפ גמאן ווערין פון דעם מענטשן אז דער מענטש וויר נאר מיט אים מלחמה הארטיג כי המעט מן האמת ינצח הרבה מן השקר ווארום מיט ווייניג אמת קאן מען מנצח ויין פיל שקר כאשר המעט מן האור דוחה הרבה מן החושך אזו וויא ווייניג ליכט קאן פאר טרייבן פיר פינשטערניש ניש בזה הערה אונ דאש וואש איך האב דא פריער גשריבן איז איין דער וועקונג על מלחמות התאוות ולעמוד כנגד היצר אז מען זאל שטריימן קעגין דיא גלושטיקייט וואש דער יצר הרע און מען זאל קעגין אים זיך ענטעלן בהשתדלות וחריצות מיט קלוגהייט אונ מיט פלייסקייט כי כבר נתבררה חולשתו מעמוד לפני השכל ווארום עש איז דאך שון אויש נקלערט גווארן ויין שראפקייט אז ער קאן נים בשיימן קעגין דעם שכל ומהירות הנגפו לפניו אונ ער קאן גיך גמארד ווערין קעגין דעם שכל אזו וויא עש שטייט אין משלי שחו רעים לפני מוֹבִים שקעכטע ווערין נידריג פאר דיא גוטע * היינט איז ער מפורש מיט וואש דער יצר הרע רעט איבער דעם מענטשין אונ וויא אזו דער מענטש וועט קאנן בשיימן קעגין אים ותחלת מה שיספק אותך בו היצר אונ דאש ערשטע וואש דער יצר הרע וועט דיר מאכן ספיקות וישתדל לברר אותו אצלך אונ דער נאך וועט ער זיך פלייסן ער זאל עש מאכין בייא דיר קלאר הוא איז דאש שנפשך אין לך קיום מבלתי הגוף אז דיין נשמה האט קיין קיום נים אן דעם גוף ושהיא נפסדת בהפסד גופך אונ אז דיין גוף וועט נפסד ווערן וועט די נשמה אויך נפסד ווערין פלוצר ער זאגט אז דר מענטש שטארבט ווערט די נשמה אויך נפסדת אונ ער פאר לייקנט עולם הבא ושאין לך מציאות אחר המות אונ נאך דעם מוים איז זיא שוין נים מער פאר האנדן בדמיונות שאינם מתקיימות אונ ער פריינגט דיר עקעקע ראיות אונ גלייכנש וואש וייא האבין גאר קיין קיום נים כשיתבונן בהם האדם ווען דער מענטש זאל נאר דרויף אכמונג געבן אונ ער רעט דיר דרום אן צו זעלכע זאכן כדי שתהיה סיבה לבקשות ההנאות הכלות פרי ער זאל דיר קאנן ווייטער אן ריידן דו זאקשט נאר נאך זוכין דיא הנאות וואש ווערין פאר קענט והתאוות

שער יחוד המעשה

רז

ודעת אנשי התולדות ודעת הפתאים מחזוי הכוכבים כפי התחלקות דעותם וכאשר יתברר לך כי הבורא יתברך אחד קדמון במה שקדם לנו מן הדברים בתחלת הספר הזה יסורו כל אלו הספקות ממך :

וכאשר יתיאש ממך בפנים האלה ישתדל לפתותך מצד חיוב עבודת הבורא ויאמר לך כי העבודה מן העובד לנעבד תהיה בעת צרכו אליו והבורא יתברך איננו צריך לבריותיו ולא חסר לשום עבודה ועבודתך לו אין לה מעט ולא פנים וכאשר תשקיף בשכלך על מה שקדם לנו בשער הבחינה לטובת האלהים עלינו ובשער חיוב קבלת העבודה לאלהים בעבודה יסור הספק הזה ותחייב את נפשך בעבודת האלהים :

וכאשר יתיאש מפתותך בפנים האלה ישתדל לספק עליך בענין הנבואה והנביאים מרפא לנפש

זכנגלים הנפלאים מה שאנחנו רואים ומה שלמעלה מהם אנשי סגנון שאומרים שאין סגנון ויכול לסתמות לעולם ע"ס בלורד : כמו דעת מניחי הרבוי : שאומרים שיש ונוטמים סגנון כשיפוף למ"ס : מצד חיוב עבודת הבורא : כרסם אלסום שנים וכו' : ודעת אנשי התולדות : ר"ל

אין ריידן אז דוא זאלשט זאגן עש איז פון האנדן ח"ו איין חבר צוא גאט כמו דעת מניחי הרבוי אז וויא די פאלשע דעות וואש זאגן אז עש איז דא ח"ו פיר גאטין צוויי אונ מער ודעת אנשי התולדות אונ אזו ווי די פאלשע דעות וואש זאגן אז די טבע קאן נישט פאר ענדערט ווערן גלייבן ווי אין גאט אונ אין דער טבע אויף ודעת הפתאים מחזוי הכוכבים אונ ער וועט דיר אן ריידן דוא זאלשט גלייבן אזו ווי דא גארשע דעות פון די שטערן זעהער כפי התחלקות דעותם אזו ווי עש איז צו טיילט זייערע דעות פלומר דער זאגט אזו אונ דר אנדרר זאגט אנדרש וכאשר יתברר לך כי הבורא יתברך אחד קדמון אבר אז דוא וועשט האבן פאר שטאנד אונ עש וועט בייא דיר אויש גקלערט ווערן אז דר בשעפר יתברך איז גאר איין גאט אונ אזו פון אייביג אונ דורף וואש וועשט עש פון שטיין במה שקדם לנו מן הדברים בתחלת הספר דורף דעם וואש מיר האבן גזאגט אין אן הייב ספר מינט מען אין שער היחוד יסורו כל אלו הספקות ממך וועלין דא אלע ספיקות זיך אפ מאן פון דיר :

וכאשר יתיאש ממך בפנים האלה אונ אז ער וועט דיר דרינגן נישט קאגן איבר ריידן לפתותך מצד חיוב עבודת הבורא וועט ער זיך פלייסן ער זאל דיר איבר ריידן אונ פירין אין די שולדיקייט פון גאטש דינקסט ויאמר לך אונ דער יצר הרע וועט דיר זאגן כי העבודה מן העובד לנעבד אז דש דינקסט וואש איינר דינט דעם אנדרן תהיה בעת צרכו אליו דש גיהער צו זיין אונ עש שיקט זיך ווען דר אנדרר ברארף גייט דש דינקסט והבורא יתברך אינו צריך לבריותיו אפער דר בשעפר יתברך ברארף נישט צו זיינע בשעפניש ולא חסר לשום עבודה אונ עש גייט אים נישט אפ קיין שום זאך ער זאל דרייבר ברארפן זייער דינקסט ועבודתך לו אין לה מעט ולא פנים אונ דאש וואש דו דינקסט אים דאש האט קיין מעט נישט אונ עש קומט גאר נישט צוא ניין וכאשר תשקיף בשכלך על מה שקדם לנו בשער הבחינה אבר אז דו וועשט קוקן מיט דיין שכל אויף דעם וואש מיר האבן אויבן גזאגט אין שער הבחינה לטובת האלהים עלינו וואש פאר איין טובות גאט טוט מיט אונז אונ אז דו וועשט זעהן בשער חיוב קבלת העבודה לאלהים בעבודה אין דעם שער וואש מיר האבן גשריבן ווי מען ברארף אויף זיך מקבל זיין גאט צו דינן פאר די טובות יסיר הספק הזה וועט זיך אפ מאן פון דיר דר ספק ותחייב את נפשך בעבודת האלהים אונ דוא וועשט זיך אליין מחייב זיין צוא דינן גאט :

וכאשר יתיאש מפתותך בפנים האלה אונ אז ער וועט דיר אין דא זאגן נישט קאגן איבר ריידן ישתדל לספק עליך בענין הנבואה והנביאים וועט ער זיך פלייסן ער זאל דיר מאכן ספיקות

אין

ובתורה ובאופני אמיתה וחובה ואם תעמוד כנגדו בשכלך ותלחם בו בשענות
הקדמות בספר הזה בשער השלישי ממנו יסורו כל הספקות האלה מלבד ויתאמת
אצלך ענין הנבואה וצורך חיוב התורה ושליחות הנביא בה ואופני ההערה עליה :
וכאשר יתיאש ממך בענין הזה יספק אותך בקבלה ויאמר לך כי המושכל והכתוב
שניהם אמת אך מה שאמרו רז"ל אינו עיקר ולא קבולו חובה וכאשר תסתכל
בשכלך תראה כי המושכל והכתוב צריכין אל הקבלה צורך גדול כי אין אחד מהם
יכול להגמר מבלתי הקבלה כי המושכל אם לא תגדור לנו הקבלה כמותו ואיכותו
וזמנו ומקומו ושאר עניניו לא יתכן לנו מצד שכלנו בלבד וכן הכתוב אם לא יפורש לנו

מרפא לנפש

אם יש חיוב ר"נ : כי המושכל אם לא תגדור לנו ובלאזם מקום לא יתכן לנו מצי שכלנו וע' כרית סקדמת
הקבלה כמותו : עד כמה תכבד עבודת ס' ואיכותו : המהדר כד"ה וספעריוס שפתחם כנראה כו' מה שכתבתי
ואף יכנס עבודתו ית' : וזמנו : בלאזם זמן : ומקומו : שם מספר הכוזרי דברים רלוים ותכין סיטב דברי המהדר

אין דער נבואה און אין דיא נביאים פלומר ער וועט דיר אריין בריינגען ספיקות מאכער איז
דאש גיט אמת עש איז גאר גיט פאר האנדלן קיין נביאות און עש איז גיט גוועזן קיין נביאים
פדומר עש שיקט זיך גאר גיט אז גאט זאל ריידן מיט אפענמשיין ובתורה און וועט דיר אריין
בריינגען ספיקות אויף דר תורה ובאופני אמיתה וחובה און פון דיא אופנים פון איר אמת פלומר
אויב די תורה איז אמת און אויב מען פדארף זיי מקיים זיין וועט ער דיר אין דעם אלץ
ספיקות אריין ווארפן ואם תעמוד כנגדו בשכלך ותלחם בו און אז דא וועסט זיך קעגן אים שטעלן
מיט דיין שכל און וועסט מיט אים מלחמה האלטן בטענות הקדמות בספר הזה בשער השלישי
ממנו דורך דיא טענות וואש עש שמיים אין דעם דריטן שער פון דעם ספר יסורו כל הספיקות
האלה מלבד וועלן אפגמאן ווערן די אקע ספיקות פון דיין הארץ ויתאמת אצלך ענין הנבואה און
עש וועט שוין פיי דיר אמת ווערן די נבואה פלומר דא וועסט שוין וויסן אז דיא נבואה און
דיא נביאים איז אלץ אמת וצורך חיוב התורה און מען פדארף גיימיג די תורה צו האבן ושליחות
הנביא בה און מען האט גמיות דעם נביא פון דעסט וועגין שיקן ואופני ההערה עליה און אויף
וועסט דארטן זעהן וויא מען מוז זיך דער צוא דער וועקין :

וכאשר יתיאש ממך בענין הזה און אז ער וועט זיך מציאש זיין פון דיר אין דעם ענין פלומר
ער וועט זיך אין דעם גיט קאגען אויב ריידן יספק אותך בקבלה וועט ער דיר מאכין
ספיקות אין דער קבלה וואש מיר האבן מקבל גווען פון דיא חכמים ויאמר לך און וועט דיר
זאגן כי המושכל והכתוב שניהם אמת אז דש וואש עש שמיים גשריבן אין דר תורה און דאש וואש
דר שכל בריינגט מיט איז אלץ אמת אך מה שאמרו רז"ל אבר וואש די חכמים ז"ל האבן גזאגט
אינו עיקר איז קיין שורש דרינגן גיט פאר האנדלן ולא קבולו חובה און מען פדארף עש גאר אויף
זיך גיט מקבל זיין וכאשר תסתכל בשכלך אבר אז דא וועסט עש קוקן מיט דיין שכל תראה כי
המושכל והכתוב וועסט זעהן אז סאיי די גשריבענע מצות און סאיי די מצות וואש דער שכל
בריינגט מיט צריכין אל הקבלה צורך גדול די פדארפן ביידע גיימיג גקערנט ווערן פון די קבלות
חכמים כי אין אחד מהם יכול להגמר מבלתי הקבלה ווארום מען קאן קיין מצוה גיט רעכט פאר
שמיין און קבלת חכמים כי המושכל אם לא תגדור לנו הקבלה ווארום ווען אז אייגר פטרמאט שוין
מיט דעם שכל אז ער איז חייב אמצוה צו מאן אבר ווען די חכמים ווארפן אונז גיט גשטעלט
כמותו וויפיל עש זאל זיין פיל אדר ווייניג ואיכותו און וואש פאר איין אופן ער זאל דאש מאן וזמנו
און אין וועלכר צייט ער זאל די מצוה מאן ומקומו און זיין ארם וואו ער זאל די מצוה מאן ושאר
עניניו און אויף די איבריגע זאכן וואש צו דר מצוה גהער לא יתכן לנו מצד שכלנו וואלטן מיר
דאש

אלא מן הספר בלבד כמו שאמרו בו ר"ל בשלש עשרה מדות התורה נדרשת ואמרו מסורת סייג לתורה ועוד כי התורה השיבה אותנו בכל תולדותיה אל הקבלה כמ"ש (דברים טז) כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ואמר (סג) ודרשת והגידו לך את דבר המשפט ואמר (סד) והאיש אשר יעשה בזדון וגו' וכאשר תעמוד על כל זה יסור הספק ותתברר לך הידיעה המושכלת והכתובה והמקובלת :

ובאשר יתיאש לפתותך מן הפנים האלה ישתדל בזה מצד הגמול והעונש ויאמר כי אינם הולכים בעולם על דרך הצדק ואילו היו הולכין על דרך הצדק לא היו מטיבין לרשע ומרעין לצדיק כמו שאמר מי שהקדמנו לזכרו בשער הרביעי מן הספר

מרפא לנפש

בזו ובספר זכרונות שלי : ועוד כי התורה השיבה אותנו בו ר"ל הסורה נעלמה הסורה אומנו להשיב לשואל כשנסים לנו שום ספק בשום דבר בתורה שגלגל לדור אל הסכים הלויס כעומדים כהמ"ק כי הם עמודי הקבלה

דאש אקין מיט אונזר שכל אליין נים גקאנט ווישן וכן הכתוב און אויף די מצות וואש שמיים גשריבן אין דר תורה אם לא יפורש לנו אלא מן הספר בלבד כי ווען די חקמים זאלן עש אונז גים מפורש זיין נאר וויא עש שמיים גשריבן אין דר תורה וואלמין מיר עש אויף נים גקאנט רעכט פר שמיין אזו וויא אונזרע חקמים האבן גזאנט בשלש עשרה מדות התורה נדרשת בהן אין דרייצעקן מדות ווערמ די תורה נדרשת ואמרו מסורת סייג לתורה און נאך האבן זיין גזאנט דאש וואש אזו איבך גענפערט ווארין צו משה רבינו בעל פה דאש אזו איין צאם צו דר תורה ועוד און נאך אזו גידונגן אז דיא קבלה איז אמת כי התורה השיבה אותנו בכל תולדותיה אל הקבלה אזו אעלבע דינים וואש שפראצן אויש דער תורה און שמייען נים ארויש בשיידלדיק אין דער תורה האט אונז די תורה אליין אום גקערט צו די חקמים פון זיי צו לערנן אזו וויא עש שמיים אין דברים כי יפלא ממך דבר למשפט אז עש וועט פון דיר פאר הוילן ווערן אואך פון משפט שמיים וויימך ודרשת והגידו לך את דבר המשפט זאלשטו פארשטן בלוקר דו זאלשט גיין צו די חקמים ווערין זיין צוא דיר זאגין וויא דאש משפט איז און נאך שמיים דארטן והאיש אשר יעשה בזדון און דר מענטש וואש וועט מאן מיט מוטויליקייט און וועט גים וועלן צו הערין צו די חקמים זאל מען אים פאר שמייען וכאשר תעמוד על כל זה און אזו וואש דאש אלץ פר שמיין יסור הספק וועט זיך דר ספק וואש דר יצר הרע מאכט דיר פון דיר אפ קערין ותתברר לך הידיעה המושכלת והכתובה והמקובלת און עש וועט ביי דיר אויש גיקלערט ווערן און וועשט ווישן אז סייא די מצות וואש גשריבן שמיים און סייא דיא מצות וואש דער שכל בריינגט מיט און סייא די מצות וואש מיר האבין מקבל גווען פון דיא חקמים בדרארף מען אלץ האבן גייטיג און זייגען אקע אמת :

ובאשר יתיאש לפתותך מן הפנים האלה און אז ער וועט דיר אין דיא זאכן אויף נים קאנען איבך ריידן ישתדל בזה מצד הגמול והעונש וועט ער זיך פזייקין מיט דיר צוא ריידן פון דעם שובר און עונש ויאמר און ער וועט דיר זאגן כי אינם הולכים בעולם על דרך הצדק אז עש גיית נים רעכט צו אויף דר וועלט מיט דעסגמול ווענש וואלו היו הולכים ע"ה הצדק ווארום ווען עש וואלט רעכט צוא גזאנגן אויף דר וועלט לא היו מטיבין לרשע ומרעין לצדיק וואלט מען נים גינעבן קיין גומץ צום רשע און ביי צום צדיק כמו שאמר מי שהקדמנו לזכרו בשער הרביעי מן הספר הזה אזו ווי איינר האט גזאנט וואש מיר האבין אים דער מאנט אין דעם פערטין שער פון דעם ספר וכאשר יגלה לך השכל אפר אז דר שכל וועט דיר אנטפלעקן אופני הצדק בשני העינים די אופנים

שער יחוד המעשה

הזה וכאשר יגלה לך השכל אופני הצדק בשני הענינים אשר קדם זכרנו אותם בשער הבטחון יסור הספק הזה וינוח לבנו משובשו :

וכאשר יתיאש היצר מגבור עלינו מן הפנים האלה יספק עלינו גמול העוה"ב ועונשו וישתדל לערבב ולשבש עלינו מצד מיעוט מציאתו מבואר בספר תורתנו ומעוט הראות ענינו בו וכאשר נסתכל במה שיש בספרי שאר הנביאים מן הענין הזה כמו (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה (זכריה ג) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך (סס נח) והלך לפניך צדקך וגו' והרבה כאלה עם מה שזכרנו עליו דברי רז"ל ומה שיושג ממנו בדרך השכל תנוח נפשנו ותבטח בבירור חיוב הגמול והעונש בעוה"ב :

וכאשר יתיאש היצר מספק אותנו בכל מה שקדם זכרו וישתדל לעצל אותנו במעשה מרפא לנפש

כו' ט"ס בלוקד וזכין : גמול העוה"ב • כתנתי מזו לעיל ככמה מקומות :

והוא בידע ענינים דהיינו וואש ארשע האט גומץ און אצדיק האט אפס שלעכץ ויינען רעכט אשר קדם זכרנו אותם בשער הבטחון אז ויהא מיר האבין דער פון דער קאנט אין שער הבטחון יסור הספק הזה וועט זיך אפ מאן פון דעם מענטשין דר ספק וינוח לבנו משובשו און אונזר הארץ וועט האבין מנוחה פון זיין פר פירערייא :

וכאשר יתיאש היצר מגבור עלינו מן הפנים האלה און אז דר יצהיר וועט אין די זאכן גיט קאנן זיך מתגבר זיין אויף אונז יספק לנו גמול העולם הבא ועונשו וועט ער אונז אריין בריינגען ספקות אין דעם שער פון יענר וועלט און אין זיין עונש וישתדל לערבב ולשבש עלינו און וועט זיך פלייסן ער זאל אונז פר מומקען און מאכן גרייזן אונז מצד מיעוט מציאתו מבואר בספר תורתנו ווייך עש שטייט ווייניג אין אונזר תורה פון דעם גמול און עונש פון יענר וועלט ומעוט הראות ענינו בו און מיר זעהן ווייניג דער פון וואש אין עולם הבא מוט זיך דרום וועט ער זאגן עש איז גאר גיט פר האנדן קיין גמול און עונש אויף עוה"ב וכאשר נסתכל במה שיש בספרי שאר הנביאים מן הענין הזה אבר אז מיר וועלין אכטונג געבן וואש אין די ספרי הנביאים שטייען פון דעם ענין פון גמול ועונש עולם הבא אז וואש עש שטייט אין (קהלת) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה און די גשמה וועט זיך ווידר קערן צו גאט דער וואש האט זי געגעבן אין (זכריה) שטייט גאט האט גזאגט צו יהושע פלן גדול אז דו וועסט גיין אין גומן וועג ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה ווער איך דיר געבן איין ארט דוא זאלסט גיין צווישן דיא מלאכים וואש שטייען תמיד און אין (תהלים) שטייט מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך ויהא גרויזש איז דיין גומש וואש דוא האשט פאר בארנין צו דיא וואש פארקומן זיך פאר דיר אין (ישעיה) שטייט עין לא ראתה אלהים זולתך דעם שער פון עוה"ב האט קיין אויג גיט גינעקן גאר דו גאט אליין און נאך שטייט דארטין והלך לפניך צדקך און דיין צדקות וועט גיין פאר דיר אז דוא וועסט שטארבן והרבה כאלה און נאך פיר פסוקים אולכע איז דאך גידרונג אז עש איז ווא פר האנדן גמול ועונש אויף עולם הבא מילא אז מיר וועלין דאש זעהן עם מה שזכרנו עליו דברי רז"ל און מיט דם וואש אונזרי חכמים האבין אויף דעם אונז גינערנט ומה שיושג ממנו בדרך השכל און מיט דעם וואש מיר קאנן דער פון מיטין שכל אויף פאר שטיין תנוח נפשנו ותבטח בבירור חיוב הגמול והעונש בעולם הבא וועט גרואט זיין אונזער לייב און מיר וועלין פאר זיכערט זיין אז עש איז גינעק פאר האנדן איין שער און עונש אויף עולם הבא :

וכאשר יתיאש היצר מספק אותנו בכל מה שקדם זכרו און אז דער יצר הרע וועט זיך מייאש זיין און ער וועט גיט קאנען אונז אריין בריינגען קיין ספק אין דיא אלע זאכן וואש מיר

האבי

העבודה וימרידנו בעיני עולמנו ממאכל ומשתה ומלבוש ומרכב וליהנות במיני ההנאות הנפיות וכאשר נשמע אליו במזון אשר לא יתכן לעמוד בלתי ייפה לנו המותרים שהם מפלה למוזנות ויחבב לנו השמחה והתענוג ולקנא בשרים ובאנשי עבודתם להדמות אליהם ולנהוג מנהגם וללכת בחוקיהם בבקשת התענוגים וכאשר יראה הפצנו ורצוננו בזה יאמר שנס מתניך חשוף זרועך האיש הנפתה והשתדל בכחך הגבר המוסת ועבוד העולם ועבוד אנשיו אולי תגיע לקצת מחפצך בו ואל תתעסק במעשה מומעשה העולם אלא מה שיהיה לך בו עזר על העולם הזה ותהיה מרוצה בו לאנשיו ומנהיגיו מן המושלים אל שאר העם ואל תמריד לבך בדבר מן החכמות אלא מה שתכבד בו אצל אנשי דורך ותתרגה בו אל גדולי בני זמנך משר

מרפא לנפש

וכאשר נשמע אליו רצו לומר להיות טרוד ולכל תפלת כמ"ס צוה סוף שער יחוד וכספר סוף סוף אל זר שגסו של חס"ס ע"ס: הגבר המוסת: הניסות: לאדם לרין אחר המותרים והתענוגים שבהם גרמל לכל עון

האבן רא פריער דר מאנט ישתדל לעצל אותנו במעשה העבודה וועט ער זיך פלייסן אונז פויל צו מאכין אין גאמט דינשט וימרידנו בעיני עולמנו אונ ער וועט אונז טרוד מאכין אין וועלמליכע זאכין ממאכל ומשתה פון עסין אונ טרינקען פלומר ער וועט זעהן מיר זאלין טרוד זיין צו זוכן זיך פרינסה ומלבוש ומרכב אונ קליידן אונ קארמטין וליהנות ההנאות הגופיות אונ זיך תענוג אן צו מאן אין ארי מיני תענוגים וכאשר נשמע אליו במזון אשר לא יתכן לעמוד בזולתו אונ אז מיר וועלן אים צו הערין צו זיין תמיד טרוד אין דער פרינסה פון עסין אונ טרינקען וואש מיר מאנען זיך אן דעם גיט בגיין ייפה לנו המותרים וועט ער אונז פשיינען דיא זאכין וואש איז איפריג שהם מפלה למוזנות וואש זיין זיינען גיט אזוי גייט וויא דאש עסין אונ וועט אונז אן היידן מיר זאלין אין דעם אויך תמיד טרוד זיין אונ מען זאל שוין גאר קיין צייט גיט האבין גאט צוא דינען ויחבב לנו השמחה והתענוג אונ ער וועט אונז גליבט מאכין דיא שלמה אונ מען זאל נאך גיין נאך תענוגים ולקנא בשרים ובאנשי עבודתם אונ מען זאל זיך מתקנא זיין אין דיא שרים אונ אין דיא וואש פרינן זיין להדמות אליהם ער זאל זיך אויך גלייבן צו זיין ולנהוג מנהגם אונ זאל צו נהוג זיין זייער מנהג פלומר צו מאן וואש זיין מוען וללכת בחוקיהם בבקשת התענוגים אונ צו גיין אין זייער גיועץ נאך צו גיין נאך תענוגים וכאשר יראה הפצנו ורצוננו בזה אונ אז ער וועט זעהן אז מיר ווידן דאש אונ אנזר רצון איז דער בייא יאמר שנס מתניך וועט ער זאגן גורם אן היינע לענדן חשוף זרועד אנמפקע דיין ארום האיש הנפתה דו איפר גירעטער מענטש והשתדל בכחך אונ פלייס דיה מיט דיין פת הגבר המוסת דו אן גרייטער מאן ועבוד העולם אונ דין דיא וועלט פלומר פון דיא תאוות עולם הזה ווענין ועבוד אנשיו אונ דין זיינע לייט פלומר זעה דו זאלשט חשוב זיין בייא לייטין אולי תגיע לקצת מחפצך בו מאמער וועשטו דרינן גרייבן האמשע צוא אמיל פון דיין פאגער ואל תתעסק במעשה מומעשה העולם אלא מה שיהיה לך בו עזר על העולם הזה אונ דוא זאלשט אין דער וועלט מיט קיין שום זאך גיט עוסק זיין נאך וואש וועט דיר דער פון זיין אהילה צוא דער וועלט ותהיה מרוצה בו לאנשיו ומנהיגיו אונ זאלשט מרוצה דער מיט זיין בייא די לייט אונ בייא די שררות מן המושלים אל שאר העם פון די מושלים ביו דיא איפריגע פאלק פלומר דו זאלשט מרוצה זיין בייא אלע פון גרויש ביו קליין ואל תמריד לבך בדבר מן החכמות אונ מאך דיין תארץ גיט טרוד אין קיין שום זאך פון די תכמות אלא מה שתכבד בו אצל אנשי דורך נאך סיידן פון אזעקע תכמות וואש דו זאלשט דער מיט זיךעליקט ווערין אונ פבזר קריגין בייא דיא לייט פון דיין דור ותתרגה בו אונ וואש דוא

קאנשט

ושומר וקצין ובעל מעלה בחכמת הלשון ותוכן המשקל ושרשי הדקדוק והשיר והחידות והמורות והמשלים המופלאים והמליצות הנכריות ותתמיד לשבת עם אנשי הצחות ולמד לדבר עם כל כת מכתות בני אדם ואל תשתוק שלא תחשב אויל וכסיל והנה שאר החכמות כי יגיעתם רבה ותועלתם מעושה ואם לא נפתח פתח לתאוות בתחלה למלא משאלותם להתנהג במותרים ולדרוך אחריהם ונשיבהו כי המותרים אין צורך אליהם ובמה שאנו מעיינים בו מעניני מזונותינו ממדת נפשיותנו בהם די ואם יתן לנו האלהים המותרים מבלי מדרת לבנו בהם ויגיעת מחשבותינו עליהם נוציאם במה שראוי להוציא ובמה שהדין נותן ואם לא נסתפק במזון ולא נצטרך אל זולתו אז ישבר

מרפא לנפש

בחכמת הלשון ותוכן המשקל וכו' כס ספוטוס וספוטוס חכמת נעני כל ומעש ידס לסתפאר : ותתמיד לשבת שמתכנס ע"ד משקל ביתד ומנועס כידוע נמלאת סדקדוק עם כו' ופמיד תכ עם סלכסס כמדכרס כלשון נח : וספוטוס כי כל מי שמייגע בלוקן דכרס ומכלס ומנו כסס ותלמוד מהם לדבר עם כל כת כו' ואס לא יתן לו ספ' סוף מבעל כוס סמורס וספולס ועל סרוב נרלס שמרלס יוסר נסתפק כמעט : ולא נצטרך אל זולתו : אל סמפוטוס :

קאנשט דיק דער מיט באווייליגן אל גדולי בני זמנך בייא דיא גרוישע חשוכים וואש זיינען אין דיין צייט משר דהיינו ביי אשורה ושוטר וקצין אדר אגיוועלטיגער אדר איין קצין ובעל מעלה און דו זאלשט נאר קערנען זיך אעלכע זאכן וואש דוא זאלשט דורך זייא זיין אבעל מעלה בחכמת הלשון בלייך אז דיא חכמות פון וואל צו קאנן ריידן ותוכן המשקל און וויא מען זאל קאנן מאכן פיוטים נאך דעם משקל נאך ושרשי הדקדוק והשיר און דיא שרשים פון דקדוק און שיר והחידות והמורות און גילוסמיגע רעמינעשין והמשלים המופלאים און וואונדערליכר משלים והמליצות הנכריות און פרעמדע שפראך ווערמער ותתמיד לשבת עם אנשי הצחות און זיין תמיד בייא דיא מענטשן וואש ריידן זייער שיינע לשונות ולמד לדבר עם כל כת מכתות בני אדם און לערן דיק אויש פון זייא צו קאנען ריידן מיט אלערלייא מענטשין ואל תשתוק שלא תחשב אויל וכסיל און אז דוא קומשט צווישן מענטשין זאלשט נישט שווייגן שטיר פרו מען זאל דיק נישט האלטן פאר איין נאר והנה שאר החכמות און קאי אוועק דיא איבעריגע חכמות כלומר און לערן נישט קיין תורה כי יגיעתם רבה ווארם זייער מיא איז גרויש ותועלתם מעושה און קוקן ווייניג צוא ניץ ואם לא נפתח פתח לתאוות בתחלה אפר ווען מיר וואלטין אים אין אן הייב נישט פאלקען נאך צו גיין נאך תאוות למלא משאלותם צוא דער פילן זייער באגער כלומר און נאך צוא געבין אלץ וואש אים האט זיך גילוסט ווען מיר וואלטין עש אבער אין אן הייב נישט גיפאן להתנהג במותרים ולדרוך אחריהם צוא פירן זיך מיט דיא זאכן און נאך צו יאגן אין תאוות וואש זיינן איבעריג ונשיבהו און מיר וואלטין אים גענטפערט כי המותרים אין צורך אליהם אז די איבעריגע זאכן ברארפין מיר נישט ובמה שאנו מעיינים בו און מיט דעם וואש מיר טראכטן מעניני מזונותינו פון אעקכע זאכן וואש גיהערין צו אונזער שפייז ממדת נפשנו בהם און וואש מיר במהן אונזר לייב אין זייא די איז שוין אויף גינג ואם יתן לנו האלהים המותרים און אז נאט זאל אונז געבין אעלכע זאכן וואש זיינען איבעריג פון אונזער שפייז מדרת לבנו בהם ויגיעת מחשבותינו עליהם מיר זאכן אונזר הארץ נישט מרוד מאכן אין דעם און אונזערע מחשבות זאלין מיר נישט מידן אויף דעם נוציאם במה שראוי להוציא ווערן מיר עש אויש געבין אין זעקכע זאכן וואש מען ברארף ובמה שהדין נותן און אין וואש דער דין גייט מיט אז מען גיהער עש אויש געבן צו די זאכן דהיינו צדקה געבין אדער נאך אזו אנלייכן ואם לא און אויב נאט וועט אונז נישט געבן מער פאר אונז שפייז נסתפק במזון ווערן מיר זיך בגוגן לאזן מיט דעם שפייז ולא נצטרך אל זולתו און מער ברארף מיר נישט גייטיג ווען מיר וואלטין דעם יצר הרע אין אן הייב אזו גענטפערט אז ישבר היצר וינגף וואלט דער יצהר גיוויש צוא בראבין און דר שלאגן גיווארין

היצר וינגף ואם נשמע אליו בהם נצא ממדרגה אל מה שאחריה עד שיביאנו לאבדון בעוה"ז ובעוה"ב וזה הדמיון בחלק הראשון אשר יספק בו היצר את האדם כשיהיה חלש בחכמה ובדעת האלהים ותורתו אבל אם יהיה האדם חכם בדעת האלהים ותורתו ישתדל היצר להכניס ההפסד עליו והשובש בחכמתו ובמעשהו מדרך הטענה והראיה מאיזה צד שיוכל מן המושכל והכתוב והמקובל ויביא מופת על מה שיורהו עליו מן המופתים המבהילים אשר אין הקדמותם אמיתיות ולא תולדותיהם מחויבות ואם יהיה שכלך זך וחכמתך חזקה בדרך המופת ואופני אזהרה בו בעת הדברים והמחלוקת תראה אופני טעות יצרך בראייתו ומופתו ויתברר לך האמת ותראה לך הנכונה ותמלט

מרפא לנפש

ואם נשמע אליו בהם • לרדוף אחר התענוגים נלא ממדרגה למדרגה עד כו' : וזה הדמיון בחלק ראשון • משני החלקים שזכר לעיל סוף פרק ד' שאמר לכל הכסוד סו"ר מתחלק לשני חלקים כו' ע"ש : ואם יהיה שכלך זך בעת הדברים

ואם נשמע אליו בהם אבר אז מיר וועלן אים דרינגן ווא פאלגן מיר זאלן יוא נאך גיין נאך מותרות נצא ממדרגה אל מה שאחריה וועלן מיר חס ושלום גיין פון איין מדרגה צוא דער אנדער פלוצר וועלן מיר אלע מאל חס ושלום ערנך ווערין עד שיביאנו לאבדון בעוה"ז ובעוה"ב ביו וואנגן ער וועט אונז חס ושלום בריינגן צוא פאר לארין ווערין אויף דער וועלט אונ אויף ייענער וועלט זאגט דער מחבר וזה הדמיון בחלק הראשון אונ דאש איז דאש גלייכניש פון דעם ערשטן חלק ווארונט דער מחבר האט אויפן גאנגט אז דאש איז ריידן פון דעם יצה"ר ווערט גמילט אויף צוויי חלקים זאגט דא דער מחבר דאש וואש איז האב גיזאגט ביו אהער פון דעם ערשטן חלק אשר יספק בו היצר את האדם ווא דער יצה"ר קאן פאר פירן דעם מענטשין אונ אים ספיקות מאכין כשיהיה חלש בחכמה ובדעת האלהים ותורתו איז אלץ אז דער מענטש איז שלאף פלוצר ער האט גיט קיין פאר שטאנד אין דעם ווישין שאפט פון גאט אונ אין זיין תורה פלוצר ער קאן גיט לענגען קאן אים דער יצה"ר פאר פירן מיט דיא זאכין וואש מיר האבין אויפן דער מאנט אבל אם יהיה האדם חכם בדעת האלהים ותורתו אפער ווען דער מענטש איז קלוג אין דעם ווישין שאפט פון גאט אונ אין זיין תורה וועט אים דער יצה"ר אנדרש וועלן פאר פירן ישתדל היצר להכניס ההפסד עליו והשובש בחכמתו וועט זיך דער יצה"ר פלייסיגן אריין צו בריינגן אים איין פאר פירונג אונ פאר מומלענש אין זיין חכמה ובמעשהו אונ אין זיין ווערק מיד הטענה והראיה דורך טענות אונ דורך ראיות מאיזה צד שיוכל פון וואשר אצד ער וועט קאנג מן המושכל אדר פון דעם שלב הכתוב והמקובל אדר אויש דיא פסקים אדר אויש די קבלה פון די חקמים ויביא מופת על מה שיורהו עליו אונ אויף דעם וואש ער וועט אים דענגן וועט ער אים נאך בריינגן אצייכין אויף דעם מן המופתים המבהילים פון אעקבע צייכין וואש זינגן נאר נארעש אונ קבל אשר אין הקדמותם אמיתיות וואש זייערע הקדמות דאש הייסט דער שורש דער פון איז גיט אמת ולא תולדותיהם מחויבות אונ וואש עש ווערט דער פון גערניגט איז גיט מחויב עש זאל דוקא אזו זיין ואם יהיה שכלך זך אונ אז דענסטמאל אז דר יצר הרע וועט דיר וועלן פאר פירן מיט זיינע ראיות אונ מופתים וועט זיין דיין שכל קלאר וחכמתך חזקה אונ דיין חכמה וועט זיין שטארק צו פאר שטיין בדרך המופת זיין דרך פון דיא מופתים פלוצר דוא וועשט גיט פאר שטיין זיינע מופתים וואש ער בריינגט דיר ואופני הזהרה בעת הדברים אונ דו וועשט ווישן די אופנים ווא מען זאל גיזארגט זיין אין דר צייט פון זיינע רייד פלוצר דענסטמאל אז ער רעט דיר אן אין זיין פאר פירונג והמחלוקת אונ אז ער האט מיט דיר מחלוקת פלוצר אז ער האלט מלחמה

קענין

הכמתך מן הספק ומעשיך מן הערבוב ואם תקצר דעתך מזה יהיה פתויו לך יותר חזק וגברו עליך יותר מזדמן ומשלו כך והקיפו אותך בנראך ובנסתרך יותר נחויך מפני שהוא בא עמך מצד החכמה ומנהיג אותך בדרך המופת אשר תנוח דעתך עליו וכאשר יפתח שכלך ימה מעליך ויעזוב בו עליך מפני שאתה סומך עליו כמה שמסתפק לך ובוסח בו כמה שלא תבין ענינו וכאשר יגבר עליך וימשול בך בעזר השכר לו וסיעו אותו כמה שממטעהו בו ומדמהו בעיניו מן השקר בצורת המופת יעתיק אותך מן המדרגה ההיא שהיתה קרובה אל האמת ונסתרים בה פני השקר אל מה שאחריה

מרפא לנפש

כלומר תוכל להגיל חכמתך מן הספק כו' : אם תקצר כל עת כו' מזדמן לגבור עליך : וכאשר יפתח שכלך דעתך מזה : ר"ל אל אלס תפעל בדבר זה ולא תתן ר"ל אשר יפתח את שכלך שיאמין לעצמו לוי יטע : את דעתך ולבך עליו לעמוד כנגדו בחכמה ובתבונה ונדעת לוי שכלך מעליך : שיעקר השכל סניפן כלום להסגיו בדרך יסוס פתויו לך יותר חזק כו' : וגברו עליך יותר מזדמן יסוס וכו' יטעו מעליך שיסוס עוזר לו לעשות כל מעשה

קענין דיר תראה אופני טעות יצרך בראייתו ומופתו דען וועשטו ערשט זעהען וויא דער יצר הרע זוכט צו פאר פירין אונג נארין דיר מיט זיינע ראיות אונג מופתים ויחבר לך האמת אונג עש וועט דיר אויש גקלערט ווערין דער אמת ותראה לך הנכונה אונג וועט דיר ארויש גיוויון ווערן דעם רעכטין דרך וחמלט חכמתך מן הספק אונג דוא וועשט קאנען מציל זיין דיין חכמה פון זיינע ספיקות ומעשיך מן הערבוב אונג זיינע מעשים וועשטו מציל זיין פון פאר מוסרונג ואם תקצר דעתך מזה אפר אז דיין דעה וועט זיין קרעך דער פון פלוסר אז אין אן הייב וויא ער הייבט דיר אן אפר היידין וועשטו נים געבין דיין דעה דוא זארגט פאר שטיין וויא ער וויל דיר פר פירין יהיה פתויו לך יותר חזק וועט זיין אפר היידין נאך אלע מאל שטארק ווערן וגברו עליך יותר מזדמן אונג זיין שטארקין אויף דיר וועט זיין נאך גלשווינדער אלע מאל ומשלו כך אונג זיין גיוועקטיגין אפר דיר והקיפו אותך בנראך ובנסתרך אונג זיין ארום רינגלען דיר אין דיא אפינע אונג אין פאר בארגינע זאכין וועט זיין יותר נחוי מער הייליגדיג פלוסר ער וועט זיך נאך מער היידין צוא גיוועקטיגין אין דיר אונג ארום צו רינגלן דיר אין אפינע אונג פאר בארגענע זאכן מפני שהוא בא עמך מצד החכמה ונייל ער קומט צו דיר מיט חכמה ומנהיג אותך בדרך המופת אונג פירט דיר אריין מיט אנעקע מופתים אשר תנוח דעתך עליו וואש דו האשט דיין דעה גמאכט רואן אויף וויא פלוסר וואש דוא האשט זיך אויף זיי סומך גיווען וכאשר יפתח שכלך אונג אז ער וועט שוין אפר היידין דיין שכל ימה מעליך וועט ער דעם שכל אונעק גייגין פון דיר ווארום דער שכל איז דאך גיגעבין גיווארין אז ער זאל דעם מענטשין פירין אין דעם רעכטין וועג אפר היינט וועט ער אים אונעק גייגין ויעזיר בו עליך אונג וועט זיך נאך העלפין מיט דיין שכל ער זאל דיר פאר פירין מפני שאתה סומך עליו כמה שמסתפק לך ווארום ונייד דו ביסט זיך אויף דעם יצר הרע סומך אויף דעם וואש דו ביסט מסופק ובוסח בו כמה שלא תבין ענינו אונג פר זיבערשט זיך אין אים אין דעם וואש דוא פאר שטייט נים דרום וועט ער נאך מיט דיין שכל אריין דיר פאר פירן וכאשר יגבר עליך וימשל כך אונג אז ער וועט זיך אפר דיר שטארק אונג וועט גיוועקטיגין אפר דיר דורך דער הילף וואש דיין שכל העלפט אים כמה שממטעהו בו מיט דעם וואש ער האט אים פאר אירט ומדמהו בעיניו מן השקר בצורת המופת אונג האט אים פר געשטעלט פאלשע גלייכש דורך זיינע מופתים וואש ער האט אים גגעבן אויף דעם יעתיק אותך מן המדרגה ההיא שהיתה קרובה אל האמת וועט ער דיר אונעק רוקן פון דר מדרגה וואש זיא איז נאגענט צום אמת ונסתרים בה פני השקר אונג דאש פאלשקייט איז אין דער מדרגה פר בארגן עש איז נאך נים דריגן אז אפין דער שער אונג וועט דיר אריין פירן אל מה שאחריה צוא דר מדרגה

וואש

עד שיביאך אל מדרגת שנסתרים בה פני האמת והוא השקר הנמור וישרש אותך ויפילך ממדרגות הגמול בעולם הבא ותהיה חכמתך לרעה לך ושלך סיבה לאבדך כמו שאמר הכתוב (יטעם ה) הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים ואמר (ירמיה ה) הנה בדבר ה' מאסו וחכמת מה להם ואמר (כטע יד) כי ישרים דרכי ה' :

ונאמר כי החכמה כשמנהיגים אותה על דרכה תהיה רפואה לכל מדות וכשנוטים בה מנתיבתה תהיה מדות כולל שאין לו רפואה ולא ארוכה ועל כן נמשלה התורה באש כמ"ש (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש וגו' מפני שמאירה העינים באורה כמו שאמר (תהלים יט) מצות ה' ברה מאירת עינים . ואמר (סס קט) נר לרגלי דבריך וגו' ושורפת ביקודה מי שנוטה מנתיבתה כמו שנאמר (יטעם סו) כי באש ה' נשפט ואמר

מרפא הנפש

ה' ע"פ השכל . לכן אמרו חז"ל שנס ופירש יותר מכולם : כמו שמנחל לפנינו ותכס כדורג ואחיהופל וכיוצא בזה ויפילך ממדרגות הגמול בעוה"ב . ר"ל אף שתכס הכס והאפיקורסים שכל דור שאין להם חלק לעוה"ב אף שכוין בחסד ותעסוק במצוות לא יכס לך שום שכר בעוה"ב חכמים גדולים : כמ"ש כי ישרים וגו' . צדיקים ילכו בה כששמע לעצת ה' יכס כל מעשך שלא לשם שמים ופושעים יכשלו בהם . ע"י הסורה יכשלו והם חכמים להסרה :

וואש נאך דעם איז פלומר ער וועט דורך פריינגן צו אזוי איין ערגערין דורך אונ וועט דורך אונ און פירן ער שיביאך אל מדרגה שנסתרים בה פני האמת פון ער וועט דורך פריינגן צו אזוי איין דורך וואש דר אמת איז דארטן פון פארקן והוא השקר גמור אונ דאש איז דר רעכטער שקר צו אזוי איין דורך וועט ער דורך פריינגן וישרש אותך אונ ער וועט דורך אויש ווארצלען ויפילך ממדרגות הגמול בעוה"ב אונ וועט דורך אראפ ווארפן פון דר גוטע מעלה פון דעם שר עוה"ב פלומר אפילו דו וועסט זיין אהבם אונ וועסט לערנן תורה וועט ער דורך פריינגן אז דו זאלסט לערנן דקתהור פדי דו זאלסט גיט האפן קיין עולם הקבא ותהיה חכמתך לרעה לך וועט נאך דיין הקבא זיין צו פייז פון דיר פלומר דורך דיין הקבא וועט ער דורך נאך ערגר פון פירן אונ דו וועסט נאך מער אונ גיך אז ווערן דיין עולם הקבא ושכל אונ דיין שכל וועט זיין סיבה לאבדך אסיפה צו דיין פאר לירונג פלומר דורך דיין שכל וועסט ערשט ערגר פון לארין ווערין אזוי וויא עש שמיים אין (ישעיה) הוי חכמים בעיניהם ווי גשריען איפך אונקע וואש הארטן זיך אריין פון חכמים ונגד פניהם נבונים אונ ביי זיך זענען מיין זיי אז זיי זינען פאר שטאנדיג אונ אין (ירמיה) שמיים הנה בדבר ה' מאסו וחכמת מה להם אז זיי האבן גאמל רייד פון מיאוסט וואש פון אהבה האבן זיי אונ (הושע) האט גיזאגט כי ישרים דרכי ה' וכו' דען גאמל וועגן זינגן רעכט פארטיג :

ונאמר אונ עש איז גיזאגט גיזאגין כי החכמה כשמנהיגים אותה על דרכה אז מען גייט מיט דער חכמה אויף איר וועט פלומר אויף דעם רעכטן וועג ווארעם די חכמה איז דאך גיגעבן גיזאגין פדי זיא זאל פירן דעם מענטשין אויף דעם גוטן וועג כמילא אז מען גייט מיט איר אויף דעם וועג וואש זיא איז אויף דעם געגעבן גיזאגין תהיה רפואה לכל מדות מוט זיא זיין איין רפואה צו אלע וויא טאג וכשנוטים בה מנתיבתה אונ אז מען גייט אונעק מיט איר פון איר וועג תהיה מדות כולל שאין לה רפואה מוט זיא זיין איין גרויש ווייטאג וואש איז פולל אקע ווייטאג וואש צו איר איז גיט פון האנדן קיין רפואה אונ פון היילונג ועל כן נמשלה התורה באש אונ דרים ווערט די תורה געקוקן צו פיער אזוי וויא עש שמיים אין (ירמיה) הלא כה דברי כאש וגומר פאר וואר מינע רייד זינגן אזוי וויא פיער מפני שמאירה העינים באורה ווייל זיא דר לייכט די אזיגן מיט איר לייכט אזוי וויא עש שמיים אין (תהלים) מצות ה' ברה מאירת עינים די מצות פון גאמל זינגן לומר זיא דער לייכט די אזיגן אונ נאך שמיים דארטן נר לרגלי דבריך דינע רייד איז איין לייכט צו מינע פיס פלומר זיי פירן קיך אין גוטן וועג ושורפת ביקודה אונ זיא פון פערענט מיט איר פראנד מי שנוטה מנתיבתה דעם וואש גייט אונעק פון איר שטעג אזוי וויא עש שמיים אין

(תסליס יא) ימטר על רשעים פחים ואמר (ירמיה כ) ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש בוערת וגו' על כן הזהר שלא תטה אשורך מדרך האבות ונתיב הראשונים אל הבדיאות ותסמוך על שכלך ותתיחד בעצתך ותתבודד בסברתך ואל תחשוד אבותיך במה שמסרו לך מאופני מובותיך ואל תסתור עצתם במה שהורו אותך כי אין עצה שתעלה בדעתך שלא קדמוך לדעתה ועמדו על כל מה שמביאה אליו משוב ורע ואפשר שקדם לדעתך אופן יושר המחשבה ההיא בתחלתה ונעלם ממך אופן ההפסד אשר יהיה ממנה באחריתה ואתה במיעוט יישובך תראה יושרה ולא תראה מעותה ואופני הפסדה • ואמר החכם (משלי כב) אל תסג גבול עולם ואמר (שם א)

מרפא לנפש

כי באש ה' נשפט • ואינו חס' זו הסורה כמ"ס סלא
כס דברי כאל וגו' • והיה בלבי כאש בוערת • וסיס
הנבואה בלבי כאל • ע"כ הזהר שלא תטה אשורך •
מעגלותיך מדרך האבות שכול דרך הסורה וסמלות כח"ך
ושאר מוסרים ישרים שזכרו בנמ' וזכור ונשאר ספרי
מוסר בכלכו כס וזכורו ונחלו לנו ללכת כס כי בודאי לא

(ישעיה) כי באש ה' נשפט דען מיט פייער מוט גאט מ'שפמן די רשעים און אין (תהלים) שמיים
ימטר על רשעים פחים ער וועט מאכן רענגן פייערדיגע קולן אויף די רשעים און אין (ירמיה) שמיים
ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו איך האב זיך גיטראכט איך וועל נים גדיינקן די נבואה
און וועל שוין מער נים ריידן פון זיין גאטן והיה בלבי כאש בוערת און די נבואה איז אבר גווען
אין מיין הארץ אזו וויא ברענגעדיגע פייער על כן הזהר דרום זיי גווארינט שלא תטה אשורך מדרך
האבות דו זאלשט נים אונזעק גיין דיינע מרים פון דיינע עלטרן ונתיב הראשונים און פון דעם
שפעט פון די ערשטע אל הבדיאות צוא דיא אויש גיטראכטע פלוכר דוא וועשט דיר ווערן אויש
גיטראכטן גיאי דרכים וואש זיינן גאר ליגן און פאלש און אונזרע עלטרן זיינן גאר אין די דרכים
נים גנאנגן (מרפא לנפש) ותסמוך על שכלך און וועשט זיך סומך זיין אויף דיין שכל זאלשטו עש
נים מאן ותתיחד בעצתך און ברמת זיך זעלבערם ותתבודד בסברתך און פאר אייניג זיך
מיט דיין פאר שטאנד פלוכר קלער דיר גוט איבר אויב דו גייסט אין גוטן וועג ואל תחשוד
אבותיך במה שמסרו לך מאופני מובותיך און זאיי נים חושד דיינע עלטרן אין דעם וואש זיי האבן
דיך גילערנט וואש צו דיר איז גוט ואל תסתור עצתם במה שהורו אותך און זיאי נים סותר זייערי
עצות אין דעם וואש זיאי האבן דיך גילערנט כי אין עצה שתעלה בדעתך ווארום עש איז נים
פר האגדן איין עצה וואש איז נים אויף גנאנגן אויף דיין דעה שלא קדמוך לדעתה וואש זיי
האבן זיאי נים גוואוסט פר דיר ועמדו על כל מה שמביאה אליו משוב ורע און זיאי האבן בונדאי
פר שטאנן אויף אליכן וואש קאן גוטש אדר בייו מיט זייערינגן און אז עש דאכט זיך דיר אויף
איין זאך אז אונזרע עלטרן האבן אפענות גהאט ווארום די זאך איז גאנץ גוט זאלשטו פארט
אויף דיר נים שפעלן ואפשר שקדם לדעתך אופן יושר המחשבה ההיא בתחלתה ווארום עש קאן זיין
אז דוא האשט ערשט פאר שטאנען דעם אן הייב פון דער מחשבה וואש זיאי איז גוט ונעלם
ממך אופן ההפסד אשר יהיה ממנה באחריתה און עש איז פון דיר פר הוילן דעם שאדן וואש פון איר
סוף קאן זיין ואתה במיעוט יישובך און נוייל דו פישט גאר אביסל מיושב תראה יושרה ולא תראה
מעותה דרום זעהשטו דאש יושר וואש דרינגן איז אבר דעם מעות און דעם שאדן וואש דרוש
קומט זעהשטו נים דרום דאכט זיך דיר אז דיא זאך איז גוט אבר אונזרע עלטרן זיינן קליגר
גיוען האבן זיאי יוא גיוען דעם הפסד דר פון ואמר החכם און דער חכם שרמה המלך האמ
גזאנט אל תסג גבול עולם כי דו זאלשט נים פר רוקן דעם גבול פון דר וועלם וואש דיינע עלטרן

האבי

שער יחוד המעשה

ריב

שמע בני מוסר אביך ואמר במי שמאשים אבותיו (ס"ג) דור מהור בעיניו ומצואתו לא רוחין דור אביו יקלל ואמר (ס"ד) עין תלעג לאב . אך אם תראה לקבל על עצמך מתוספת הרשות כמצות מה שתוכל עליו אחר שתמלא חובותיך מן המצות לאהבת חסד אחר שיהיה מסכים עם שכלך ורחוק מתאוותך יהיה טוב ואתה מקבל עליו שבר ואינך יוצא בו מדעת הראשונים כי כבר אמרו ועשו סייג לתורה . ואמרו מפני מה חרבה ירושלים מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא עשו לפני משורת הדין ואמרו אמר רב הונא כל העוסק בתורה בלבד דומה למי שאין לו אלוה שנא' (ד"ה ז טו) וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת אלא בתורה ובגמילות חסדים ואמר אחד מן החסידים מי

מרפא לנפש

ממזרים שקבלו הסורה מסיני : שמע בני מוסר אביך . שהוא בודאי דרך הישר שמייסר האב לבנו ולכן מהסד הפסוקים וכן הפסוק : דור מהור בעיניו . הולך אחר עיניו ודעתו ונאלצת . ומצואתו לא רוחין . שהם הדעות הרעות המטונפות שלא רוחן מהס ולכן : דור אביו יקלל וגו' . שאינו רוצה לשמוע לעצת אביו הטובים ואין לו קללה וקלות יותר מזו ולכן מהסד הפסוקים שהם נחומים טעם לזה וע' ברמב"ם הלכות עבודת כוכבים פ"ב שכתב כדברים האלה והכחיתו דבריו לעיל בשער היחוד ע"ה : אך אם תראה כו' . ר"ל לעשות נדוקה וגו' ושאר מנהגים ישרים חף

האבן נמאכט און נאך האט ער גזאגט שמע בני מוסר אביך הער צו מיין זון די שטראף פון דיין פאטער און נאך האט ער גזאגט פון אזעלכע וואש ער מאכט שווערדיג זיינע עקטערן דור מהור בעיניו ומצואתו לא רוחין איין דור וואש האקט זיך ריין אין זיינע אויגן און האט זיך גיט אפ גינאשן פון זיין צוואה דור אביו יקלל איז דאש אזוי איין דור וואש ער מוזט שילטן זיין פאטער אך אם תראה לקבל על עצמך מתוספת הרשות נאר אז דו ווילשט אויף דיר מקבל זיין נאך צו מערן פון אזעלכע זאכן וואש איז ארשות דאש הייסט דו בישט עש גיט מחויב צו מאן און דוא ווילשט אויף דיר עש מקבל זיין צו מאן כמצות אזו וויא די מצות וואש אויף דיר איז אחיוב דהיינו דו ווילשט מאן קפנים משורת הדין מה שתוכל עליו אזו פיל וויא דיא וועשט קאנן אחר שתמלא חובותך מן המצות נאך דעם אז דו האשט זשוי גיטאן אלץ וואש דו בישט שווערדיג צו מאן פלומר פריער זאלשטו מאן די מצות וואש שטייען גשריבן אין דער תורה און אין דברי רז"ל און דר נאך וועשטו נאך וועלן עפיש מערן און מאן לפנים משורת הדין ולאהבת חסד ווייל דו האשט ריב גומץ צו מאן אחר שיהיה מסכים עם שכלך נאך דעם אז דו וועשט עש גומ פר שטיין מיט דיין שכל אז עש איז רעכט ורחוק מתאוותך און עש איז נויט פון דיין תאוה פלומר דוא וועשט עש גיט מאן פון דיין תאוה וועגן נאר לשם שמים יהיה טוב דאש נועט גומ זיין ואתה מקבל עליו שבר און דו וועשט אויף דעם מקבל זיין שכל ואינך יוצא בו מדעת הראשונים און דר מיט גיישטו גיט ארזיש פון דיא דעות פון דיא ערשטי חכמים כי כבר אמרו ועשו סייג לתורה ונארום וייא האבין נאך פריער גיזאגט און מאכט איין צאם צו דער תורה ואמרו און נאך האבין זיי גיזאגט מפני מה חרבה ירושלים פאר וואש איז ירושלים חרוב גינאדן מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא עשו לפני משורת הדין ווייל זיי האבין זייערע זאכן גשטעלט אויף דעם דין התורה און האבן גיט גיזאגט מאן קפנים משורת הדין און נאך האבין זיי גיזאגט רב הזנא האט גיזאגט כל העוסק בתורה בלבד דומה למי שאין לו אלוה דר וואש לערנט תורה אליין איז ער גלייך אזו וויא ער האט גיט קיין נאט ער זאל אויף אים מגין זיין פון יסורים אלא בתורה ובגמילות חסדים נאר קען זאל תורה לערנן און דר גיי מאן גמילות חסדים איינר פון דיא חסידים האט גיזאגט מי שאין לו תוספות דר וואש

מוט

שאיין לו תוספת אין לו חובה ואין התוספת מתקבלת עד שתפרע החובה וכבר התירו לנו וחייבו אותנו להתנהג בתוספות המצות כמו שאמרו מוסיפין מחול על הקדש והתוספת בצום ובתפלה ובצדקה ועווב הרבוי ממותריו המזון המותרים לנו. והזהירו על השבועה בשם אפילו על האמת ומהרבות הדברים אפילו אם יהיו נמלטים מן הכזב ומוזכרין עניני ב"א אפילו אם הם נמלטים מן הגנות ומהפליג בשבח אדם ואם הוא ראוי לכך ושלא יספר בגנות המקצרים וימאסם ואם הם ראויים לכך והרבה מן הדומה לזה :

מרפא לנפש

והאריך להכניא כל הנסגות הטובות ע"ש בלורן וסיוס כי אע"פ שאלו מצות מדכריות עיקר הכתוב כיוצא בזה יספיק שניהם נקיים וטובים ופרושים מסמון בני אדם שכל מלכוכים עצמם כמותיות וכיבודים ע"ל ובספר שומר חמונים שהקוין ע"ש : ומהרבות הדברים אפי' בו' כי מדכריות בשלים נובעים כל תועבת ה' ודכריות מגוונים הרבה כלשר יתבאר בהשכון י"ז ע"ש ובאלשיך על פסוק ועשית מעיל האפוד ע"ש דברים נחמדים : ומהפליג בשבח האדם בו' : ואמרו חז"ל מתוך שכתו כל לודי גמולו ע"ש ונאמר מדרך רעהו בקול גדול בדרך השכס קללה תחש לו בו' ע"ש : ושלא יספר בגנותם וכו' : שלא יגיל לשון דכר בב"א ויסיח לו לשבח ועוד שישבט ע"ז מומיו עצמו כמ"ס לקמן : ואם הם : אע"פ שכל ראויים בכך :

ואורחות דיוקים השמור ר"ל אם תלך בדרך טובים שהוא לפניו משורם הדיון אזי תוכל לשמור אורחות דיוקים שהוא שורת הדיון שחשך בחיזה דבר אין חסד טוע עדיין בגוף המצות אבל אם אין חסד הולך בדרך טובים אזי לא תוכל לשמור אורחות דיוקים כי אין דיוק בלורן וגו' : ואין התוספת מתקבלת בו' כי היתכן שיעשה לפניו משורת הדיון ומסירות ויעווב גופי המורה ועיון בספר הכוזרי ע"כ שהאריך בזה : וכבר התירו לנו : שלא נאמר שיש בזה כל תוסף : וחייבו אותנו להתנהג בהתוספת המצות בו' : וכתב הרמב"ן שכל הנסגות טובות אף שלא נזכרו במורה הדיבור אחרות המורה כמ"ס ועשית הישר והטוב שכל מה שטוב בעיני אלהים והוא מהותית חסד לעשות הכל ע"ש וכ"כ על פסוק קדושים חסידיו שהוא נזון על האדם שיסיר קדוש וטוב כלל הנסגותיו ומדותיו של עצמו שיסיר כלל קדוש

טוב גיט וואש מער איז פלומר ער מאכט נים קיין גדר צו דיא מצות אין לו חובה דר טוט אויף גיט וואש ער איז שולדיג צו מאן דהיינו למשך מען מאר אום שבת נים לייגן קיין פייער האבן די חכמים גמאכט אנדר אז מען מאר אפירי נים צו דעם וואש איז נים איין יהודי אויף נים זאגן ער זאל לייגן אפייגער היישט דאש איין מערונג און איין גדר ווארום זיי האבן ארום גמאכט מען זאל נים קאנן עובר זיין די עבירות אבר דער וואש האט נים קיין מערונג איז אים גרינג עובר צו זיין ואין התוספת מתקבלת עד שתפרע החובה און דאש מערונג ווערט נים אן גנומן ב"ז ער האט פריער בצאלט פלומר ב"ז ער איז פריער מקיים די מצות וואש ער איז חייב וכבר התירו לנו וחייבו אותנו און זיי האבן אונז שוין מתיר גיווען און האבן אונז נאך מחייב גווען להתנהג בתוספות המצות מיר זאלין זיך פירן פלומר מיר זאלן עש טאן מיט אונזר גוט הארץ צו מערין אויף די מצות כמו שאמרו מוסיפין מחול על הקדש און וויא די חכמים האבין גוואנט מען זאל ערב שבת אדר ערב יום טוב מערין פון דעם וואכנדיגן טאג צום היילענן טאג פלומר מען זאל פון פריא אן נעמן שבת און יום טוב והתוספות בצום און צו מערין אין פאסטן פלומר מען זאל אן הייבן צו פאסטן פאר נאכט און צו מערין מיט תפלה און צדקה ועווב הרבוי ממותריו המזון המותרים לנו און צו פר לאון פיל אייפריגע שפייז צו עסן וואש עש איז אפירי מתיר צו אונז והזהירו על השבועה און זיי האבין אונז מזהיר גיווען מען זאל נים שווערן ביי דעם הייליגן נאמן פון גאט ב"ה אפילו על האמת ווען ער שווערט אמת ומהרבות הדברים און אויף האבין וי"א אן גמאנט פון פיל צו ריידן אפילו אם יהיו נמלטים מן הכזב האמשע וי"א וועלן אנמרוגן ווערן פון לייגן פלומר האמשע ער וועט נים זאגן קיין לייגן ומוזכרין עניני בני אדם און פון צו דר מאנן דאש פירונג פון מענטשן אפי' אם הם הנמלטים מן הגנות האמשע וי"א ווערין אנמרוגן פון צווא שיענדין פלומר האמשע ער וועט מיט דעם קיינאם נים שיענדין ומהפליג בשבח אדם און פון אייפריג צו לויבן אפענטשן ואם הוא ראוי לכך ווען ער איז שוין אפילו ראוי דר צו ושלא יספר בגנות המקצרים וימאסם און נים צו דר ציילן די שאנד פון דיא שלעכטע לייט און צו פר מיאוסן וי"א ואם הם ראויים לכך ווען וי"א וי"א שוין אפירי ראוי דר צו אז מען זאל זיי שיענדין והרבה מן הדומה לזה און נאך פיל זאבין וואש זייגן אזוא אנלייבן :

וראוי שנבאר עתה מן החלק השני הזה דמיונים שילמדו מהם שאר הענינים ויזהר האדם מהם בע"ה כשידע אותם כי אין ענין מעניני הטובה אלא אם יש לו פגע שיפסיד אותו ומי שעמד על אופני הפגעים המפסידים את המעשים יוכל לדעת להזהר בהם ומי שלא ידע כי אם הטוב לבדו לא ימלט לו ממנו דבר לרוב הפגעים המשיגים אותו ויהיה אחד מן החסידים מצוה לתלמידיו למדו הרע תחלה להבדל ממנו ואחר כך למדו הטוב ועשהו כמו שאמר הכתוב (ירמיה ד) נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים ואמר רבי יוחנן בן זכאי בענין הונאת המדות והמשקלים אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר אם אומר שמא ילמדו הרמאים אם לא אומר שמא יאמרו

מרפא לנפש

וראוי שנבאר עתה מן החלק השני הזה : מה שמפסיד סו"ר לחדש השלם בחורב כנ"ל רק שספסוק בענין סו"ר וזכיר יעמוד כנגד סו"ר ועתה חזר לענינו : כי אין ענין כ"ר אלא אם יש לו ר"ל שאין לו דבר טוב שלא יזיק לו פגע סו"ר לספסוק ולקלקל הדבר הטוב הסוף וכל הטוב ביותר ויכל להתקלקל במהרה ויחזר כמו שגילה כנגדו מופת ומשי שמתקלקלים במהרה שכן ורכב וראוי שנבאר עתה מן החלק השני הזה : אונ מיר ניהערין איצונד צוא בשיידין פון דעם דאזיגן חלק ראש מייגט מען פון דעם איבר ריידין וואש דר יצר הרע רעט איבר דעם מענטשן וואש ער איז אהבם אין דער תורה בדארפן מיר בשיידין דמיונים ועלכך גלייכניש שילמדו מהם שאר הענינים וואש מען זאל זיך קאנן פון זייא אפ דערנאך אנדערע זאכן וואש דא שמיים נים זאל מען אויף ווישן וואש צו ענטפערן דעם יצר הרע אויף ויינע איבר ריידין ויזהר האדם מהם בעז"ה כשידע אותם אונ אז דר מענטש וועט זיי נויסין וועט ער דראן גווארנט זיין מיט גאמט הי"ף כי אין ענין מעניני הטובה ווארונט עש איז נים פר האנדן קיין גוטע זאך אויף דר ווערט אלא אם יש לו פגע שיפסיד אותו נאר סיידין אז די זאך האט עפ"ם אפגע וואש דורך דעם זאל זיך קאנן פאר דארפן ווערין פלוצר עש איז נים דא קיין שום גוטע זאך עש זאך נים זיין צוא איר קיין פאר דארפנעם ומי שעמד על אופני הפגעים המפסידים את המעשים אונ דר וואש פאר שמיים אויף די אופנים וואש זייא קאנן פאר דארפן די גוטע מעשים יוכל לדעת להזהר מהם קאן ער נויסין וויא ער זאל זיך היטן פר זיי ומי שלא ידע כי אם הטוב לבדו אפער דר וואש ווייכט נים נאר דאש גומץ אליין אונ פאר שמיים נים אויף דעם שארין וואש דראן קאן קומן לא ימלט ממנו דבר דר קאן נים אנטרונג ווערין פון קיין שום גוטע זאך פלוצר דר ווערט נים ביהאלטן פון די פגעים וואש זייגן אין די גוטע מעשים וואש ער מוט לרוב הפגעים המשיגים אותו פון וועגן פיר ארליי פגעניש אונ שארן וואש גרייכן אים אונ ער קאן זיך פר זיי נים היטען והיה א' מן החסידים מצוה לתלמידיו אונ אייגן פון די חסידים האט אן גוואנט צו זייגן תלמידים למדו הרע תחלה להבדל ממנו דערניגט פריער וואש ביז איז בדי איר זאלט וויסין וויא מען בדארף זיך דר פון אפ שיידן ואח"כ למדו הטוב אונ דר נאך דערניגט דאש גוטע ועשהו אונ מוט עש אזו וויא עש שמיים אין (ירמיה) נירו לכם ניר אקערט איין אקער אונ רייניגט אויש די פערד פון דערנער אונ דר נאך וועט איר זייגן תבואה ואל תזרעו אל קוצים אפ"ר איר זאלט נים זייגן אויף דערנר פלוצר אז דאש פערד איז נאך נים ריין פון די דערנר אונ רבי יוחנן בן זכאי האט גוואנט בענין הונאת המדות והמשקלים אין דעם ענין פון דעם נארוג פון פאלשי מאסן אונ פאלשע גיוויכט אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר עש איז מיר וויא אז איך וועל זאגן דאש רמאות וויא ארום מען קאן נארן מיט די פאלשע מאסין אונ גיוויכט אונ עש איז מיר וויא איך זאל דאש נים זאגן

הרמאים אין תלמידי חכמים בקיאים במעשי ידינו ואמרו אחר כך אמרן או לא אמרן ואמרו אמרן ומהאי קרא אמרן (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם ואומר כי כל מה שהקדמנו זכרו בשער הזה ממה שמספק אותו היצר על האדם אם לא יוכל לספק אותו בהם ידבר עמו עליהם מדרך השענה והמופת לבטל עליו אמתותיו וכשתעמוד על בטולו (ס"א בחולו) וחלישות ראיותיו ולא יוכל לעמוד כנגדך ולא לבטל מה שידעת אמתתו וברורו במה שקדם לנו בשער הזה ישוב לפתותך ולהטעותך לנפשך ויאמר לך כמה אני שמח בענייך על אמונתך הטובה ולבך השלם לאלהים וכבר הנעת ממעלות החסד מה שלא הגיע אליו וזולתך בדורך ויש בו יותר

מרפא לנפש

הנביא להם שיעשו כן במעשים הטובים כ"ל : ואמרו אמרן ומהאי קרא כ"ל : ומה ראים שאין לעמוד מלהודיע ולפרסם כל חלקי הספוט היצר לאדם ולא חיושין שמא ילמדו לשקר מתוך הדברים רק נריך להודיע כל חלק הטוב וסכר וצדיקים ילכו בה וגו' : ומה שמספק מה שנותן סיור ספק בלג האדם : ישוב לפתותך ולהטעותך בנפשך

אם אומר אז איך נועל עש זאנן שמא ילמדו הרמאים מאמר נועלן ויך די רמאים פון דעם אפ לערנן וויא אזו רמאות צו מאן אם לא אומר אונ אז איך נועל נים זאנן שמא יאכרו אין תלמידי חכמים בקיאים במעשה ידינו מאמר נועלן דיא רמאים זאנן דיא ת"ח זיינען נים בקי אונ פאר שטייען נים אין אונזרי מעשים וויא אזו מיר מוען דאש רמאות ואמרו דר נאך האבין זיי גיפריענט אין דער גברא אמרן או לא אמרן אויב ער האט עש גזאנט אויב גיין ואמרו האבין זיי גזאנט אין דער גברא אמרן ער האט עש גזאנט ומהאי קרא אמרן אונ ער האט זיך גבראכט אראפיה פון דעם פסוק דרים האט ער עש גזאנט ווארונם עש שטייט אין (הושע) כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם דען גאטש ווען זיינן רעכט פארמיג די צדיקים נועלן דרינען גיין פלומר די זאכן וואש שטייט מען טאר זיי נים מאן נועלן עש דיא צדיקים מקיים זיין אונ דיא רשעים נועלן דרינען גשטרויכלט פדומר זיי לערנן זיך נאך דר פון אפ וויא שלעכטמץ צו מאן אזא וויא אובין אזו גישטאנען זאנט דר מחבר ואמר אונ איך נועל זאנן כי כל מה שהקדמנו זכרו בשער הזה אז דאש אלץ וואש מיר האבן פריער דר מאנט אין דעם שער ממה שמספק אותו היצר על האדם פון די זאכן וואש דער יצר הרע וויל דעם מענטשין אין איין ספק פריינגען אונ וואלט אים גערין פאר פירין אם לא יוכל לספק אותו בהם אז ער זעהט אז ער קאן אים קיין ספק נים פריינגען מיט די מענות וואש אויבן אזו גישטאנען ידבר עמו עליהם בדרך השענה והמופת הייבט ער מיט אים אן צו ריידן אויף די זאכן מיט מענות אונ צייכן לבטל מעריו אמתותיו אים מבטל צו זיין אונ צו נישט מאכן זיין אמת אונ זיינע קלארע זאכין וכשתעמוד על בטול וחלישות ראיותיו אפר אז דוא וועסט זיך פאר שטיין אויף זיינע פאלשקייט אונ אויף זיינע שראפע ראיות וואש ער נויך זיך מיט זיי מבטל זיין פון דיין אמת ולא יוכל לעמוד כנגד אונ ער וועט נים קאנען באשטיין קענין דיר ולא לבטל מה שידעת אמתתו וברורו ממה שקדם לנו בשער הזה אונ אויך נים מבטל זיין וואש דו האשט שוין קלאר אונ גיוויש פאר שטאנען אויש דעם וואש מיר האבין גשריבין אויבן אין דעם שער ישוב לפתותך ולהטעותך בנפשך וועט ער זיך וידער קערין אונ וועט זיך איבער ריידען אין דיר אליין פדומר אין דיין חכמה אונ אין זיינע מעשים טובים נועט ער דיר איבער ריידן ויאמר לך אונ וועט דיר אזו זאנן כמה שמח אני בענייך על אמונתך הטובה וויא זייער בין איך זיך משמח מיט דיין פירונג אויף דעם וואש דו האשט איין גוטע אמונה אין גאט ב"ה ולבד השלם לאלהים אונ אויף דיין הארץ וואש אזו גאנץ צוא גאט וכבר הגעת ממעלות החסד אונ דו

בישמ

מדאי מהודאתך לבורא על טובתו וחסדו וראוי לך להנהיג עצמך גם כן לפרוע קצת חובות בני אדם כי כבר ידעת כי הם סיבות תועלתך וחזקתך וכבר נתברר לנו כי ברצותם אותך תהיה תפארתך ובהתקצפם עליך יהיה חסרונך על כן השתדל במה שיפיק רצונם ותמצא חן בעיניהם כמו שאמרו רז"ל כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו השב עליו ומה יועיל לי בהתרצות אל חלש כמוני אשר אין ביכלתו להועיל לי ולא לחזיק ואמר הכתוב (ישעיה' ז) חדלו לכם מן האדם וגו' ואפילו אם היה חובה איך אוכל לרצות כל בני דורי ואין ביכלתי לרצות בני ביתי כל שכן זולתם ומה שזכרת מדברי רבותינו ז"ל בענין הזה אינו מחייב להשתדל במשיכת רצון כל הבריות כמו שכתוב (משלי טז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו יושלים אתו וכן מי שכל הבריות מקמנם

מרפא לנפש

והסודות : וראוי לך להנהיג עצמך ג"כ כו' ר"ל לעשות מהס : ואמר הכתוב חדלו לכם וגו' אשר נשמה באפו מעשך שממלא חן בעיני סברות וע"י זכר חסיד לך תועלת כי במה נחשב הוא פירש"י אשר כל תיומו וכומו תלוים

בישט' שוין ניקומן צו דער מעקה אז דוא בישט שוין פון די פרוקע לייט מה שלא הגיעו אליו זולתך בדור וואש אין דיין דור איז קיין אנדערער נישט ניקומען צו דיין מעלה ויש בו יותר מדאי מהודאתך לבורא על טובתו וחסדו און דו האשט שוין מער גלויבט דעם בשעפער איידער מען פרארף אים צווא לופין פאר זיין טובה און פאר זיין חסד וראוי לך להנהיג עצמך גם כן לפרוע קצת חובות בני אדם און דוא גהערשט זיך אויך גוויינן צו פצאלן אפיקר וואש דו פרארפסט מאן צו די מענטשן פלומר דוא פרארפסט זעהען חשוב צו זיין ביי לייטען אויך דרום פרארפסט זיין חסד און נאך אנדערע זאכן מאן כי כבר ידעת כי הם סיבות תועלתך וחזקתך ווארום דו וויינט דאך אז זיי זיינען די סיבות פלומר אז דורך זיין וועשטו גהאלפין ווערין אדר שארן האפין וכבר נתברר לנו כי ברצותם אותך און מיר ווייטן דאך גוויש אז ווען די לייט ווערן דרך באווייליגן פלומר אז דוא וועסט זיין נאר גיפערלן תהיה תפארתך וועט דאש זיין דיין שונחייט פלומר וועסטו דער פון האפן פבור און תשיבות ובהתקצפם עליך און אז זיין וועלן אויך דיר צארנען יהיה חסרונך וועט עש זיין דיין מינרונג על כן השתדל במה שיפיק רצונם דרום פלייט דרך מיט אולכע זאכן וואש דו זאלשט זיי זיין באווייליגט ותמצא חן בעיניהם און דו זאלשט גפניען חן אין זייערע אויגן אזא וויא אונזער חכמים האפן גאנגט כל שרוח הבריות נוחה הימנו פון וועמן וואש לייט האפן נחת רוח המקום נוחה הימנו האט גאט ברוך הוא אויך נחת רוח פון אים אז וועט אלץ דער יצר הרע צווא דיר ריידן השב עליו זאלשטו אים ענטפערין ומה יועיל לי בהתרצות אל חלש כמוני וואש קאן מיר דאש העלפן וואש איך וועל מיר באווייליגן צווא אועלכין וואש ער איז אזו שלאף וויא איך אשר אין ביכלתו להועיל לי ולא לחזיק וואש עש איז נישט אין זיין יכולת צווא העקפין מיר אדער שארן מאן און דער פסוק זאגט אין (ישעיה) חדלו לכם מן האדם פאר מייד איך פון דעם מענטשין וגו' ואפילו אם היה חובה און אפילו איך זאל שוין חייב זיין דאש צווא מאן איך זאל קריגן חן ביי אלע מענטשין איך אוכל לרצות כל בני דורי וויא אזא וועל איך קאנען באווייליגן אלע מענטשין פון מיין דור ואין ביכולתי לרצות בני ביתי און איך האב דאך דיא מאכט נישט מיין הווי גויגד צווא באווייליגן וועל איך מיר אים זיסט מייען אין דעם ומה שזכרת מדברי רבותינו ז"ל בענין הזה און דיא ראייה וואש דוא האשט גיפראכט אויש דעם וואש דיא חכמים ז"ר זאגן אינו מחייב להשתדל במשיכת רצון כל הבריות דאש ווייזט נישט אז מען איז חייב זיך צופרייסן און צו מאנזייגע ווערן פון דעשט ווענפדי מען זאל אויך זיך ציהן דעם ווילן פון לייט נאר מען זאל דיא מעשים מאן פון גאטש ווענען און דאש קומט שוין כמילא אז לייט האפן אים ליב אזו וויא עש שטייט אין משלי

ועד גדולם מודים ומשבחים אותו ורוצים את מעשיו ראוהו היא כי האל יתברך זרע לו אהבה בלבבות בני אדם ושם לו שם טוב על לשונם וזה אין הבורא עושה לשונאיו והוא לראיה ברורה וגדולה על רצות הבורא אותו אבל שיהיה האדם החסיד משתדל ומורה במה שישבחוהו בני אדם על עבודתו לאלהים אין זה ממנהגי החסידים על כן תוהר מזה והדומה לו מפתויי היצר לך כי הוא משתדל להדריךך בזה עד שיפילך במצודת החונף והשב עליו בשבחו אותך ומה הוא שתאשר אותי עליו מדעתי חובות האלהים עליו וכי הוא כי אם למענה עלי לאלהים מפני שאיני סובל לעשות כפי דעתי ואפילו אם הייתי עושה כפי דעתי היספיק הכל להודאת הבורא יתעלה על הקטנה

מרפא לנפש

כנשמת אלו סכא רוח פורח סכיוס ישנה בו ומחר תנא ממנו ע"כ : והוא לראיה על רצות הבורא אותו : מזה נראה שספ"י רוצה בו ונמעטיו מאחר שכל נוחים ומרוצים נמעטיו כי כסס סכמתלל שם שמים כסתר נפדעים ממנו בגלוי בנודלי מזה עונה מרובם והירא את ה' אף כסתר הקב"ה מכרזו פליו נגלוי: אבל שיהיה האדם החסיד כו' כי זה הוא הסוכף הגמור שעינד לכו' והוא כעוד כוכבים

(משלי) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו יושלים אתו ווען פר נאט איו באווייליגט די וועגן פון אפענעמטשן וועלן זיינע פיינד אויף שלום מיט אים מאכין וכן מי שכל הבריות מוקטנים ועד גדולם מודים ומשבחים אותו און אזו אויף דעם וואש אלע מענעמטשן פון קליין ביז גרויס לזבן און בארימן אים ורוצים את מעשיו און ווילן זיינע מעשים פרוקר ויז האבין הנאה פון זיינע מעשים ראה הוא כי האל יתברך זרע לו אהבה בלבבות בני אדם איו דאש איין ראיה דאש נאט יתברך האט אים געגעבן ליבשאפט אין די הערצער פון די מענעמטשן ושם לו שם טוב על לשונם און ער האט אים איין גומן שם ביי זיי געגעבן ויז זאלן פון אים גומש ריידן וזה אין הבורא עושה אותו לשונאיו און דאש מוט דר בשעפר נים צו זיינע שונאים והוא לראיה ברורה וגדולה על רצות הבורא אותו דרום איו דאש איין קלארע און אנרושע ראיה אז דער באשעפר האט אים באווייליגט אבל שיהיה האדם החסיד משתדל ומורה אבר דר פרוקר מאן זאל זיך פלייסן און במיען במה שישבחוהו בני אדם על עבודתו לאלהים פתי לייט זאלן אים לויבן ווייל ער דינט צו נאט אין זה ממנהגי החסידים איו דאש נים קיין כנהג פון די חסידים על כן תוהר מזה והדומה לו מפתויי היצר לך דרום היט דיה דר פון און פאר נאך אועלכע גלייכנש וואש איו פון די איבר ריידן וואש דר יצר הרע וויל דיה איבר ריידן כי הוא משתדל להדריךך בזה ווארום ער פלייסט זיך אריין פירן דיה אין דעם דרה אריין עד שיפילך במצודת החונף בינער וועט דיה מאכן פאלן אין דר נעץ פון איין חונף פרוקר ער וועט דיה אזו פר פירן ביז דא וועשט ווערן איין חונף והשב עליו בשבחו אותך און אז ער וועט דיה לויבן זאלשטו אים ענטפערן ומה הוא שתאשר אותי עליו וואש איו דען דאש דו לויבשט מיה אזו דריבך מדעתי חובות האלהים עליו דען איה ווייש וואזר ויז מער מעלות נאט האט מיר געגעבן אזו פיל מער בין איה שולדיג דר פר צו לויבן נאט וכי הוא כי אם למענה עלי לאלהים און דאש איו נאר אויף מיר איין מענה צו נאט דער פאר מפני שאיני סובל לעשות כפי דעתי ווייל איה קאן נים בצאלין איה זאל אזו דינט נאט ויז מיין ווישין שאפט אדער מיין ווילין איו פרוקר דער מענעמטש זאל ענטפערן דעם יצחק דר מיט וואש דו לויבשט מיה איה בין אנרושער חכם אין אנדרע מעלות וועט נאך נאט ביה האבין אויף מיר אפענה ווארום וועלדיג מיין חכמה וואלט איה אים פרארפט נאך מער דינען ואפילו אם הייתי עושה כפי דעתי און אז איה זאל שוין אפילו מאן גומע מעשים נאך מיין ווישין שאפט נאך היספיק הכל להודאת הבורא יתעלה על הקטנה שכטובותיו עלי איו

דען

שער יחוד המעשה

רמז

שבמבואותיו עלי ומה היא מדת ימי העולם וכלם לא יספיקו לספר טובות הבורא עלי ואך אוכל לשלם מה שאני חייב עליהם לאלהים וכבר אמר הכתוב (ישעיה נ) כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה ואמרו חכמינו ז"ל אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עבשיו אימתי :

ובאשר יתיאש היצר מפתותך בפנים האלה ישתדל לפתותך מצד אהבת השבח והשם טוב בעיה"ז ויאמר לך שמה אני על עבודתך לאלהים עם במחונך הטוב עליו והשבתך כל ענינך אליו ושפנית לבך מתועלת הברואים מבלעדי הבורא ואתה הוא הבוטח באלהים באמת ובלב שלם ואין ראוי שתסתיר מבני אדם מה שאתה עליו מן

מרפא לנפש

השערים : כל הבשר חציר : כמו חציר מעשה הסדס אשר ימולל ויבש נמהרם כן כ"ל : וכל חסדו כציץ השדה : חסד ששועה כליו הסורה ונופל מהרס מהפני ואינו מתקיים כן מעשה כ"ל אינס מתקיימים וא"כ איך יתגלה סלסל : ואחז"ל אם אין אני לי מי לי : מי יודע כשנינו : וכשאני לעצמי : ר"ל אם אני שועה כל מעשיו רק לעצמי ולהנאתי מה אני נחשב אם לא אעשה לשם ולתת נחת רוח

ליוצרי : ואם לא עבשיו : בעדני מי לעשות : אימתי : שמה לאחר מותו וזה אדם חפשי מן הסמיות ואין אדם בטוח לחיות אפי' שעה אחת :
ובאשר כו' : מצד אהבת השבח כו' : ישעה אותך שתחסב שישכחו אותך ושיזל לך שם טוב בעוה"ז : והשבתך כל ענינך אליו : כלומר שסלסלם כל יסכך

דען ראש ארץ וואש איה מוא גנוג צו לויבן דעם בשעפר יתעקרה אונ צו בצאקין אים פאר דיא קלענשטע טובות וואש ער האט מיר גטאן ומה הוא מדת ימי אונ וויא פיר זיינן נאר דיא מאם פון מיינע טעג במדת ימי העולם ווערליג דיא מאם פון דיא טעג פון דיא וועלט פלוצר וויפיל איז דען נאר גירעכניגט מיינע יארין וואש איה ווער לעבין ווערליג דיא יארין וויא פיל די וועקט שמיים שוין אונ וועט שמיין וכולם לא יספיקו לספר טובות הבורא עלי אונ אקע יארין פלוצר איה זאל שוין אפילו איז לאנג לעבין אז דיא וועקט וואקט איה דיא גאנצע צייט ניט גינג גיהאט צוא קעגן אפירו אויש דער ציילין דיא טובות וואש דער בשעפר האט מיר גיטאן ויד אוכל לשלם מה שאני חייב עליהם לאלהים אונ וויא איז וועל איה קאנען בצאקין צוא גאט וואש איה בין פאר דיא טובות שולדיג אונ דער פסיק האט גיאנגט אין (ישעיה) כל הבשר חציר אלע לייבר ויינען ניט מער גיאכט אז גראז וכל חסדו כציץ השדה אונ אקע זיינע חסדים איז נאר אז וויא שפראצונג פון דעם פערד אונ אונזרע חכמים האבן גיאנגט אם אין אני לי ווען איה וועל אליין פאר מיר ניט טאן מי לי ווער וועט זיך דען זארגן פאר מיר וכשאני לעצמי מה אני אונ אז איה מוא דיא מצות נאר פון מיינע וועגין אונ פון מיינע הנאה וועגין וואש בין איה נאר חשוב אז איה מוא וויא ניט לשם שמים (מרפא לנפש) ואם לא עבשיו אונ אז איה ווער איצונד אויף דר וועלט ניט טאן קיין מעשים טובים אימתי ווען דען וועל איה טאן :

ובאשר יתיאש היצר מפתותך בפנים האלה אונ אז דר יצר הרע וועט זיך מיינאש זיין ער וועט זעהן ער קאן דיה מיט דיא אלע זאכין ניט איבר ריידין ישתדל לפתותך וועט ער זיך פלייסיין ער זאך דיה איבר ריידן מצד אהבת השבח והשם טוב בעולם הזה דורך דעם דוא זאלשט ליב האבן מען זאך דיה לויבן אונ צו קריגן איין גוטן שם אויף דער וועלט ויאמר לך אונ ער וועט דיר זאגין שמה אני על עבודתך לאלהים במחונך הטוב עליו איה פרייא מיה אויף דעם וואש דוא דיינשט איז וואזר גאט אונ האשט אויף אים איין גוטן בפתון והשבתך כל ענינך אליו אונ קערשט אום צו אים אלע דיינע זאכן פלוצר נאר דיינע זאכין האשטו נאר אבפתון אויף גאט ושפנית לבך מתועלת הברואים מבלעדי הבורא אונ דו האשט אנועק גקערט דין הארץ פון הערפונג פון דייט אן דעם בשעפר פלוצר דו מראשט נאר ניט אז מענטשין זאלין דיר קאנען העלפן אז גאט וויר ניט ואתה הוא הבוטח באלהים באמת אונ דוא בושט דער וואש פאר זיכערט זיך אן גאט מיט אמת ובלב

החסידות אבל הנכון לך כיון שמשלת בעצמך וגברת על תאוותך שתראה מעשיך לבני אדם ותגלה להם לבך ויהיה לך בזה בעולם הזה כבוד מהם וזכר טוב ושם טוב בתוכם כמו שאמר הכתוב (שם נ) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות ואמר (שמואל ב) ועשיתי לך שם גדול בשם הגדולים אשר בארץ ועוד שילמדו ממעשיך ותהיה נשכר עליהם ע"כ אל תסתיר ממעשיך אלא מה שאי אפשר לגלותו ולהראותו לבני אדם ויהיה לך בזה כבוד ושם טוב בעוה"ז והגמול הטוב לעוה"ב השב עליו ומה יועילני שבה בני אדם והשם הטוב שיהיה לי בתוכם עם ידיעתי בקצורי במה שאני חייב לבורא יתעלה ומה הנאתי בכבודם והדורם ואין להם יכולת להועילני ולא לדחות הנזק מעלי והלא הם בזה כמו הצמח ובעלי חיים שאינם מדברים ואולי כשאתכוין לזה

מרפא לנפש

וכמוהו על ס' לבדו: שתראה מעשיך לב"א כאלו כולו
מפסח אותו שיראה יראת מעשיו הטובים לב"א כדי
שישכחו ויקנס השם וכבודו ולעיל אמר אחר שכבר פרע
חובות סבורה די כפי מהשכח ויצו כנגד מה שקיבל טובות
סבורה וישתדל לפרוע חובות ב"א דכיון שיעשה מעשים

ובלב שלם אנו מוטל נאנצן הארצן ואין ראוי שתסתיר מב"א מה שאתה עליו מן החסידות אפר דוא
גיהערישט אויף דיין פרוימקייט גיט צו פר בארגן פר די מענטשן אבל הנכון לך נאר עש איז רעכט
פר דיר כיון שמשלת בעצמך וגברת על תאוותך ווייל דוא האשט דיא מעלה דו קאנשט איפר דיר
זערבשט גוועלטיג און קאנשט זיך שטארקן איפר דיין גרושטיקייט איז רעכט שתראה מעשיך לבני
אדם דו זאלשט ווייזן דיינע מעשים פר די לייט פלומר דו זאלשט מאן דיינע מעשים פון נאמש
וועגן נאר לייט זאלן זעהן וויא דו דינשט גאט ותגלה להם לבך און זאלשט זיי אנפלעקן דיין הארץ
(עין מרפא לנפש) ויהיה לך בזה בעוה"ז כבוד מהם און דורך דעם וועלשט פבד פון זיי האבן אויף
דר וועלט זוכר טוב און איין גוטין גרעכנט ושם טוב בתוכם און איין גוטין שם וועלשט האבן צווישן
זיי אזו ווי דר פסוק זאגט אין (ישעיה) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות
הזיו און אין מיינע מויערן איין ארם ושם טוב מבנים ומבנות און איין גוטין נאמן פון זין און מעכטר
און אין (שמואל) שמיים ועשיתי לך שם גדול בשם הגדולים אשר בארץ און איך וועל דיר מאכן אנרושן
שם גלייך וויא דר שם פון די גרעשטע השוברים וואש זייגן אין דעם ראנד יעוד און איפר נאך
אמעם גהערשט צו מאן דיינע מעשים אז לייט זאגן זעהן שילמדו ממעשיך זיי זאלן זיך אפ לערנן
פון דיינע מעשים ותהיה נשכר עליהם וועלשט דר פר האבן שר על כן אל תסתיר ממעשיך אלא מה
שאי אפשר לגלותו דרום זאלשט גיט פר בארגן פון דיינע מעשים נאר אוערקע מעשים וואש איז
גיט מינקע זיי מנלה זיין ולהראותו לבני אדם און צו ווייזן פר מענטשן אפר די איבריגע מעשים
זאלשט ויא ווייזן פר מענטשן ויהיה לך בזה כבוד ושם טוב בעולם הזה וועלשט דר מיט האבן פבד
און אגוטן שם אויף דר וועלט והגמול הטוב לעולם הבא און גוטין שר אויף יענר וועלט אזו וועט
דר יצה"ר אלץ זאגן השב עליו זאלשט אים אויף דעם ענטפערן ומה יועילני שבה בני אדם וויא קאן
מיר דאש העלפן וואש לייט וועלן מיר דויבין והשם הטוב שיהיה לי בתוכם און דעם גוטן שם
וואש איך וועל האבן צווישן זיי עם ידיעתי בקצורי במה שאני חייב לבורא יתעלה ווייך איך ווייז דאך
זעלבשט אז איך מוא גיט גנוג וואש איך בין שולדיג צו מאן צו דעם בשעפר יתעלה ומה הנאתי
בכבודם והדורם און וואש פאר הנאה קען איך האבן פון זייער פבד און פון זייער שוויגהייט
ואין להם יכולת להועילני און זיי האבן דאך גיט קיין מאכט מיר עפעש העלפן ולא לדחות הנזק מעלי
און גיט אנועק צו שמויטן דעם שאדין פון מיר והלא הם בזה כמו הצמח ובעלי חיים שאינם מדברים
און זיי זייגן דריין גלייך צו שפראצונג וואש וואקשט אויש דר ערד און אזו ווי די לעבנדיגע

בשעפעניש

שער יחוד המעשה

רמז

במעשי לא יתכן לי מהם הרצון המכוון אליו ויעלה בדעתם כי אני חנף במעשי ולא אהיה ראוי אצלם אלא למאוס ולגנות ואז אהיה מפסיד מעשי בכונתי בהם בלתי האלהים ולא יעלה בידי מה שקויתי מבני אדם בעוה"ז. ונאמר למלך אחד והיאך לא ערבה לך קריאת פלוני והיה קולו ערב ובקי בטעמים של קריאה אמר להם והיאך תערב לי קריאתו והוא אינו קורא אותה אלא כדי שתערב לי וימצא חן בעיני בעבורה אבל אם היתה כוונתו בה לרצון הכבוד בלבד היתה ערבה לי וכן נאמר בכל מי שמכוין בתפלתו מהמתפללים בצבור ובעלי החזון בפיוטים החדשים למצוא חן בעיני בני אדם מבלעדי האל יתברך שאינם מקובלות אצל הכבוד ותאמר לו עוד שמה אם יהיה לי הכבוד בעוה"ז על מעשי לא ישאר לי לעוה"ב מן הנמול עליו כלום מפני

מרפא לנפש

י' כן אין ביטולת ב"ה לסופל או לחזק כמו שכתבתי בן דוסף שנתנו לו מן סממיו רגל משולחן של זהב לחנך כשער הכניסה ע"ס: ונאמר למלך אחד ממלכו ישראל עניונו וכאשר ראה שכל הסדקים יסדו על שולחן של ד' כך מלאה"י לא ישאר לי לעוה"ב כלום כמו שמצינו בנ"ח רגלים ושולחנו מסר רגל אחד הספלה שיקחוהו ממנו ולא

בשעפנש וואש קאנן גיט ריינדן פלומר אזו וויא דאש שפראצונג קאן מיר גיט העלפין אזוא קאנן מיר די לייט אויף גיט העלפן ואולי כשאתכוין לזה במעשי אונ אויף מאמר אז אויף וועל מיר מכוין זיין מיט מיינע מעשים איך זאך קרייגן פבור פון לייט לא יתכן לי מהם הרצון המכוון אליו וועט מיר נאר גיט אן גברייט זיין מיין רצון וואש איך ווער זיך אויף דעם מכוין זיין פלומר מאמר וועל איך פון זיין מיין פבור גיט קרייגן אונ דאש וואש איך וועל מיר קאנן זיי פון זיי צוא קרייגן וועט עש מיר גיט נראמן ויעלה בדעתם כי אני חנף במעשי אונ עש וועט נאך אויף גיין אויף זייער דעה אז איך בין איין חנף מיט מיינע מעשים ולא אהיה ראוי אצלם אלא למאוס ולגנות וועל איך ביי זיי גיט ראוי זיין נאר מען זאך מיר נאך מבוה זיין אונ שענדן ואז אהיה מפסיד מעשי אונ דענקסט מאל וועל איך מיינע מעשים נאר פאר דאך פון בכונתי בהם בלתי האלהים ווייל איך האב מיר מכוין גווען מיט זיין גיט פון גאטש וועגן וועל איך שוין קיין שכלר בייא גאט גיט האבן פאר זיין לא יעלה בידי מה שקויתי מבני אדם בעוה"ז אונ דאש וואש איך האב גיקאפט איך ווער האבן אויף דער וועלט פון דיא מענטשן וועל איך אויף גיט האבן ונאמר למלך אחד אונ עש אזו אמאל גפרענט גווארן צוא איין מלך פון דיא מלכי ישראל והיאך לא ערבה לך קריאת פלוני ווארום גפרענט דיר גיט דאש זייענן וויא דער מאן לייגענט אין דער תורה והיה קולו ערב ובקי בטעמים של קריאה אונ זיין קול אזו זיין גווען אונ אזו וואר בקי אין דיא מראפ פון דעם לייגענן אמר להם האט דער מלך זיי גענמפרט והיאך תערב לי קריאתו וויא זאך מיר זיין זיין אונ גפעקן זיין לייגענן והוא אינו קורא אותה אלא כדי שתתערב לי אז ער לייגענט נאר פון דר פונדע וועגן עש זאך מיר גפעקן וימצא חן בעיני בעבורה אונ פרי ער זאך גפיגן דרייפן חן אין מיינע אויגן דרום גפעלט עש מיר גיט אבל אם היתה כוונתו בה לרצון הכבוד בלבד אפר ווען זיין פונדע וואלט נאר גווען פון דעם בשעפנש רצון וועגן אליין היתה ערבה לי וואלט עש מיר זיין גווען אונ עש וואלט מיר גפעקן וכן נאמר בכל מי שמכוין בתפלתו אונ אזו איך גזאנט גווארן אויף אימליבען וואש ער איז זיך מכוין אין זיין תפלה פון ליימינס וועגן מהמתפללים בצבור דדיינו די וואש דאבנין פאר קהל ובעלי החזון בפיוטים החדשים אונ דיא חזנים וואש זיין זינגן גייע פיוטים למצא חן בעיני בני אדם אונ זיי טוען עש נאר צו גפיגן דורך דעם חן ביי לייט מבלעדי הכבוד יתברך אונ זייער פונדע אזו גיט צום בשעפנש יתברך שאינה מקובלת אצל הכבוד איז דיא תפלה גיט אן גנומן בייא דעם בשעפנש יתברך ותאמר לו עוד אונ דוא זאלשט זאגן צוא אים נאך צוא דעם יצר הרע שמה אם יהיה לי הכבוד בעוה"ז על מעשי מאמר אז איך וועל האבן פבור פון מיינע מעשים אויף דר וועלט

שקבלתיו מהרה בעוה"ו ואמרו על אחד מן החסידים שנכנס לשוק לקנות חפץ ובא לחנות אחד מן הסוחרים לקנותו ממנו ואמר לו שכנו וותר לו ועשה כרצונו כי הוא מאנשי היראה והתורה אמר לו החסיד איני צריך לויתורך כי לא באתי לקנות כי אם בממוני לא בתורתו ומאן לקנות ממנו החפץ ובקשו אצל זולתו שלא היה יודע ענינו ומה שזכרת מענין ועשיתי כך שם הוא *כשאר מאויי בני אדם בעוה"ו מעושר וכבוד אשר הבורא מטיב בהם לעבדיו כשחכמתו מחייבת להם זה כמ"ש (מלכים א' ג') וגם אשר לא שאלת נתתי לך גם עושר גם כבוד וכתוב (משלי ג') אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד אבל החסידים אין כונתם במעשיהם לדבר מהם אלא לשם הבורא יתעלה שהוא מטיב בהם למי שירצה מאנשי עבודתו וזולתם מאמינים וכופרים כפי

מרפא לנפש

ר"ס לסוף ממנו בעוה"ו וכן אמרו כר"א בן פדת וזולתם מן מאמינים בן כופרים כמ"ש ורחמי על כל מעשיו : פ"ט : ומה שזכרת : ר"ל סוף מלכתי עבודתו וזולתם דכינו [ר"ל הסוג כ"ז ככעסו ויתבאר על השם כמו שכתב לא יסא לי לעוה"ב מן הגמול עליו כלום וועט מיר גיט בלייבן קיין ש"כר פר זיי אויף יענר וועלט מפני שקבלתיו מהרה בעוה"ו וייל איך האב דעם ש"כר פיקפאפ גנאן אוף דר וועלט ואמרו על אחד מן החסידים שנכנס לשוק לקנות חפץ און זיי האבן דר ציילט פון איינס פון די חסידים וואש ער איז גנאנגן אויף דעם מארק קויפן אואך ובא לחנות אחד מן הסוחרים איז ער גקומן אין אקראם פון איין סוחר לקנות ממנו די זאך צו קופן ביי אים ואמר לו שכנו וותר לו ועשה כרצונו האם דר ש"כר פון דעם סוחר גנאנט צום סוחר לאו אים עפיש נאך און פר קויף אים און זיי ער וייל כי הוא מאנשי היראה והתורה ווארם ער איז פון די פרוקע לייט און פון די לומדים אמר לו החסיד האם דער חסיד צו אים גנאנט איני צריך לויתורך איך בדארף גיט צו דיין וותרנות דוא בדארפישט מיר דרינגן גיט צו שיינקן כי לא באתי לקנות כי אם בממוני דען איך בין נאר גקומן קויפן פר מיין זעלט לא בתורתו אפר גיט פר מיין תורה ומאן לקנות ממנו החפץ און האם שוין נישט גוואלט ביי אים די זאך קויפן ובקשו אצל זולתו און האם דיא זאך גזקט בייא אנגדרן שלא היה יודע ענינו וואש יענר האם גיט גוואישט זיין פירונג פלומר ער האם די זאך גקופט ביי אנגדרן וואש האם אים גיט גקאנט אויב ער איז אפרוקר מאן און ווייטער זאל ער זאגן דעם יצר הרע ומה שזכרת מענין ועשיתי כך שם און וואש דוא האשט מיר גבראכט אראיה אויש דעם פסוק וואש דארט שמיים איך וועל דיר מאכן איין שם הוא כשאר מאויי בני אדם בעוה"ו דאש מיינט מען אזו וויא אנדערע זאכן וואש די מענטשן גלוקטן אויף דר וועקט מעושר וכבוד אזו וויא עושר און כבוד אשר הבורא מטיב בהם לעבדיו וואש דר בשעפר באנימיות מיט זיי צו זיינע קנעכט כשחכמתו מחייבת להם זה אז זיין חכמה איז דאש צו זיי מחייב פלומר דאש וואש דער באשעפר האם צו גנאנט אין פסוק (ועשיתי כך שם) איך וועל דיר מאכן אנדרישן שם איז אזו וויא ער זאגט צו די צדיקים אין אנדערע גרוסקייט פון דר וועקט דהיינו עושר און כבוד און זאגט לעבן אזו ווי זיין חכמה איז מחייב אפר בשעת אז די צדיקים דיגן אים מארן זייא גיט שמעלן זייער פונוה פון דעשט וועגן אזו וויא עש שמיים אין פסוק גאט האם גנאנט צוא שלמה המלך וגם אשר לא שאלת נתתי לך און אויף וואש דו האשט גיט גבעטן האב איך דיר גבעטן גם עושר גם כבוד אויף עושר און כבוד איז דאך גדרונגן אז גאט האם דאש אים נאר גשיינקט און גיט פר קיין ש"כר אויף זיינע מעשים אבל החסידים אין כונתם במעשיהם לדבר מהם אפר די פרוקע לייט איז אין די גיטע מעשים וואש זיי טוען זייער פונוה גיט צו קיין שום זאך פון די זאכן אלא לשם הבורא יתעלה נאר פון וועגן דעם נאמן פון דעם בשעפר יתעלה שהוא מטיב בהם למי שירצה וואש ער באנימיות מיט די זאכן צוא וועקט ער וויר מאנשי עבודתו וזולתם פייא פון דיא לייט וואש דיגן אים ויא און וואש

שמחייבת חכמתו יתברך כמו שנא' (ד"ס א כט) והעושר והכבוד מלפניך ומה הוא העוה"ז אפילו אם יפשט זכרו בכל ומה מדת ימי ואם יצא בו שמי כ"ש שזכרי לא יעבור בו חלק קטן מחלקי הישוב כשיגדל ויפשט ולא יתמיד כי אם זמן מועט וישכח כאילו לא היה ואמר הכתוב (תהלים סג) אך הבל בני אדם כזב בני איש וגו' ואמר (סס קמו) תצא רוחו ישוב לאדמתו ואמר (קהלת ח) אין זכרון לראשונים. אם כן מרוד נפשי בו וכוונתי אליו פחיתות נראה וטעות מגונה ממני וכבר אמרו על אחד מן החסידים שאמר לחבירו הנשתות אמר לו באיזה ענין אמר לו נשתות בענין השבח והגנות א"ל לא א"ל א"כ עדיין לא הגעת השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת כי היא העליונה שבמדרגות החסידים ותכלית החמודות :

מרפא לנפש

הנפשות בשער וכו' הכל אין כוונת הדיוק בעבודתו עליהם כן יסוד בענין אס משבחין אותך לא יפעל כן שום שמה פ"ל : וכבר אכזרו בו הנשתות : כלומר האס שום לך : משעמם שכתב לעיל בזה ובש"ס כחכ שום מה שאמר דוד השבח והגנות : כמו שאל מגיס אותך אין אלה שמה בזה אס לא שויתי וגו' שהוא מלשון הנשמות ע"ס :

דין אים נים מאמינים סייא די וואש גלויבן אין אים וכפרים און סייא דיא וואש קייקענן אין אים כפי שמחייבת חכמתו יתברך אלץ וויא זיין חכמה פאר שמיים אזוא וויא עש שמיים אין (דברי הימים) והעושר והכבוד מלפניך און דאש רייבקייט און פבד קוקט פון דיר און נאך זאלשטו אים ענטפערין ומה הוא העולם הזה וואש איז דען גאר דיא וועלט אפילו אם יפשוט זכרו בכולו ווען קען זאך שוין מיד גידיינקען אויף דער גאנצער וועלט ומה מדת ימי און וויפיל זיינען גאר דיא קאס פון מיינע מעג ואם יצא בו שמי ווען אז מיון שם וועט שוין ארויש גיין אין דיא מעג פדומר אז איך וועל שוין אפילו האבן איין שם ווייל איך וועל לעבין וויא פיל וועל איך עש גאר לעבן כל שכן שזכרי לא יעבור בו חלק קטן מחלקי הישוב איז שוין אפיל שפן אז מיון גידעכענעש וועט נים קאנען גרייכען אפילו דאש קלענשטע חלק פון דער וועלט כשיגדל ויפשוט אפילו ווען עש וועט שוין גרוש זיין און וועט זיך שוין פאר שפרייטען וועט עש פארט נים זיין אפילו אויף אקליינעם חלק פון דער וועלט ולא יתמיד כי אם זמן מועט און עש וועט גאר גיווערין אקליינע צייט וישכח כאילו לא היה און דער שם וועט דער נאך פאר געסין ווערין גלייך וויא ער איז גאר קיין מאר נים גיווען און דער פסוק האט גיזאגט אין (תהלים) אך הבל בני אדם גאר גארשקייט זיינען דיא מענטשין און נאך שמיים דארטין תצא רוחו ישוב לאדמתו אז זיין אמוס גייט ארויש פון אים קערט ער זיך ווידער אום צו זיין ערד און אין (קהלת) שמיים אין זכרון לראשונים עש איז קיין גידעכענעש נים צו די ערשטע אס כן מרוד נפשי בו וכוונתי אליו דרום וואש איך וועל מיין לייב דרינען מרוד מאכין און מיון פונגה אויף דעם האבין אז איך זאל קריגן אנומן שם ביי דייטן פחיתות נראה איז דאש אשלעכטע זאך וואש ווערט גיוועהן אז עש איז שערט וטעות מגונה ממני און איין שענדליכער טעות פון מיר וכבר אמרו על אחד מן החסידים און זיין האבין דער ציילט פון איין חסיד שאמר לחבירו וואש ער האט גיזאגט צוא ויין חבד הנשתות בישטו בייא דיר גלייך אמר לו באיזה ענין האט אים דער חבד גיענטפערט אין וואשער אזאך פרענשטו מיד אמר לו נשתות בענין השבח והגנות האט אים דער חסיד גיזאגט איך פרעג אויב עש איז בייא דיר גלייך אז מען לויבט דיר און אז מען שענד דיר אמר לו לא האט אים דר אנדער גענטפערט זיין עש איז ביי מיר נים גלייך אמר לו א"כ עדיין לא הגעת האט אים דר חסיד גענטפערט דען בישטו נאך נים גקומען צום רעכטן פרומקייט השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת פלייס דיר גאר צוא גאטש דינשט מאכר וועשטו קומן צוא דער מעלה כי היא עליונה שבמדרגות החסידים ווארום דאש איז דיא העכשטע מעלה פון דיא מדרגות פון חסידים ותכלית החמודות און דאש בעשטע פון אלע גלוישטיגע זאכין :

כחית

וכאשר

וכאשר יתיאש היצר מפתותך בפנים האלה ישתדל לחבל את מעשיך בטרוד לבך בעוה"ז ובאנשיו ובאורך מאוייך ושכחת קצך וכאשר יראה כי אתה רוצה לפנות את לבך לעולמך הבא בתפלת חובה או רשות או בעת שאתה קורא בתורה או לומד שום חכמה מחכמות האמונה והמוסר מבלבל אותך ומטריד לבך בדבר העולם בסחורות ומקח וממכר וריוח והפסד ויאמר לך אח"כ יש לך לקבל עת הפנאי הזה בשמחה ושעתי הבטלה הזאת אשר לא תוכל עליה בעת אחרת מפני רבות העסקים עליך וחשוב עתה עם שותפך וברר מה שיש לך ומה שעליך ומה שקבלת מחובותיך ומה שגשאר לך ומה שראוי לך להתעסק בו מסיבות המרפם ומה שאינו ראוי לך ומה שקדם ממעשיך ששמחת או שנתחרטת עליו ואם יש לך דין עם אדם העבר על לבך

מרפא לנפש

וכאשר כו' ישתדל לחבל את מעשיך בטרוד לבך כו' ר"ל שמכניס בלגן שדחלג ותחשוב תמיד על סעוד"ו ואף יסיון פריסתך ותאווהך ושתכחה אחריתך אלא עוד טאף בשעם שאלה רוצה להסתכל או ללמוד שום חכמה מכניס בלגן מכל אופנים שיוכל כמו שמסכים ויאמר לך

וכאשר יתיאש היצר מפתותך בפנים האלה אונ' או דער יצר הרע וועט דיר דער מיט אויף גיט קעגן אייך היידן ישתדל לחבל את מעשיך וועט ער זיך פלייסן צווא פאר דאָרפן דייענע מעשים בטרוד לבך בעוה"ז ובאנשיו מיט דעם וואש ער וועט טרוד מאכין דיין הארץ אויף דער וועלט אונ' אויף דיא לייט ובאורך מאוייך אונ' זאלשט עוסק זיין אלאנגע צייט מיט דיין גרוסקייט ושכחת קצך אונ' צווא פאר נעמן דיין סוף וכאשר יראה כי אתה רוצה לפנות את לבך לעולמך הבא אונ' או ער וועט זעהן אז דוא וילשט דיין הארץ קערין צו דיין עולם הבא בתפלת חובה או רשות מיט תפלות וואש דוא פישט מחייב אדער אַזעקע תפלות וואש דו מושט זיין מיט דיין גוטן וויקיין או בעת שאתה קורא בתורה אדער אין דער צייט וואש דוא לייגעשט אין דער תורה או לומד שום חכמה מחכמות האמונה והמוסר אדער אז דוא קערנשט זיין חכמה וואש גייט אן די אמונה אדר פון שטראף הייד מבלבל אותך וועט ער דיר מבלבל זיין ומטריד לבך בדברי העולם אונ' וועט דיין הארץ טרוד מאכין מיט דיא וועקטדיגע זאכען בסחורות מיט סחורות ומקח וממכר אונ' אין קויפן אונ' פאר קויפן וריוח והפסד אונ' מיט ריוח אונ' שאדוי פלומר ער וועט אריין בריינגען אין דיין הארץ דוא זאלשט טראכטן דיא ענינים פון דער וועלט אונ' וויא אזוא דיין משא ומתן זאל זיין אונ' אין וואשערע סחורה דוא האשט גיהאט ריוח אונ' אין וואשערע דוא האשט שאדן גיהאט ויאמר לך אח"כ אונ' דער נאך וועט ער צווא דיר זאגן יש לך לקבל עת הפנאי הזאת בשמחה דוא גיהערשט דיר דיא גידיגע צייט אן נעמן מיט שמה ושעת הבטלה הזאת אונ' דיא דאנגע צייט וואש דוא פישט במל פון מלאכות אונ' פון משא ומתן גיהערשט זיא אן נעמן מיט פרייד צווא טראכטען דיין משא ומתן אשר לא תוכל עליה בעת אחרת וואש דוא וועשט עש אנדערש מאל גיט קאנען טאן מפני רבות העסקים עליך פון וועגין דיא פיל עסקים וואש דוא האשט אויף דיר וחשוב עתה עם שותפך אונ' רעכן דיר איצונד אפ מיט דיין חבר וברר מה שיש לך אונ' קלער אפ וויפל דו האשט דיין איינגש ומה שעליך אונ' וואשערע חובות עש איז פר האנדן אויף דיר ומה שקבלת מחובותיך אונ' וואש דו האשט אפ גנומן פון דיין חובות ומה שגשאר לך אונ' וואשערע חובות זיגן דיר נאך גפליגן וואש דו האסט נאך גיט אפ גנומן ומה שראוי לך להתעסק בו מסיבות המרפם אונ' וואשערע זאכין זיגן דיר צו דיר דוא זאלשט אין זיי עוסק זיין פדי דוא זאלשט דורך זיין האבן דיין שפויז ומה שאינו ראוי לך אונ' וואשערע זאכין זיגן גיט ראוי צו דיר עוסק צו זיין אין זיי ומה שקדם ממעשיך אונ' קלער דיר

כל מענותיו ומענותיו וכל מה שתוכל להתחכם לו בו בעת דינך עמו ותנצחאו וכן
אם יהיה לך ממון או צאן ובקר או אדמה לזרוע או עבדות שרים או עם הארץ או
חשבון עם השר או עם עם הארץ או אם יש עליך חובות ואינך יכול לפרעם או
אם יש לך חברים שאתה צריך להרגיש על ענינם ולחשוב עם נפשך עליהם יעביר על
לבך בעת שתפנה לעבודת שמים איזה מין שיהיה מן המינים האלה להמרידך בו ולהפסיד
בו מעשיך מפני שאתה בעת עשותו מזומן בגופך ואינך מזומן בלבך ומצפונך ואם
לא ימרידך במה שזכרנו יעביר על לבך חידות ודברים ארוכים ואם יהיה האדם מן
המשחקים בקוביא או בפספסים והדומה להם מראה לו כאילו הוא לפניו וחושב במה
שצריך לו להקדים ולאחר בו ואופני התחבולה לנצח ואם ימלט מכל מה שזכרנו ויהיה

מרפא לנפש

שעריך ומס שאתה חייב לאחרים : מפני שאתה בעת חס סיום מהפסל כלל כוונתך להכין כל דבר מה שתוכל
עשותו מזומן בגופך * מפני מה מלא מקום להכניס בלבך משיך לא יאדע לך כל חלס : או בפספסים * בלא נכעט
כל חלס מפני שאתה מדבר תפלתך בלא כוונה לך כלל שפיל * (ובלשוננו נקרא דאמין טעכטשאוויס) או קאכטין :
איבר די מרמ וואש דו האשט שוין פריער גמאן ששמחת או שנתחרטת עליו אויב דוא בישט זיך
משמח מיט דעם משיא ומתן אונ פרארפישט אים ווייטער מאן אונ אויב דו האשט הרטה אויף אים
זאם יש לך דין עם אדם אונ ווען דו האשט איין משפח מיט אפענמשן העבר על לבך כל מענותיו ומענותיו
פריינך דייך אין דיין הארצין אלע זיינע מענות אונ דיינע מענות וכל מה שתוכל להתחכם לו בו בעת
דינך עמו אונ אלץ וואש דו קאנסט קלייגן אקעגן אים פלומר קלער דיר איבר וואש ער קאן מעגן
אונ וואש דו קאנסט אים אויף דעם ענטפערן בשעת אז דו וועשט דייך מיט אים הארין ותנצחאו אונ
זאלשט אים דר מיט מנצח זיין וכן אם יהיה לך ממון או צאן ובקר אונ אז אויף ווען דו וועשט האבן
געלט אדר שאף אדר רינדך או אדמה לזרוע אדר אפענד צו זיינען או עבדות שרים אדר איין דינשט
צו הארין מאן או עיה אדר ביי פראסטע רייט או חשבון עם השר אדר איין חשבון צוא האבין מיטין
שררה או עם עם הארץ אדר מיט פראסטע רייט או אם יש לך עליך חובות ואינך יכול לפרעם אדר
אויב דו האשט אויף דיר חובות אונ קאנסט זיי נישט בצאלן או אם יש לך חברים שאתה צריך להרגיש
על ענינם אדר ווען דוא האשט חברים וואש דו פרארפישט אקטונג צו געבין אויף זייער פירונג
ולחשוב עם נפשך עליהם אונ זאלשט מיט דיין מחשבה אויף זיי טראכטן יעביר על לבך וועט דיר
דר יצר הרע דאש אלץ איבר פירן אויף דיין הארץ בעת שתפנה לעבודת שמים אין דער צייט וואש
דו וועשט זיך וועלן קערן צוא נאמש דינשט וועט ער ארוף פריינגן אויף דיין מחשבה אונ אין
דיין הארצין איזה מין שיהיה מן המינים האלה וואשער אונאך פון די זאכן וואש ער וועט נאר קאנען
להמרידך בו פרי ער זאך דייך דער מיט טרוד מאכן ולהפסיד במעשיך אונ צוא פאר דארבן דער
מיט דיינע גוטע מעשים אונ פאר וואש וועט ער עש קאנן דיר אלץ אריין פריינגן דיא מחשבות
מפני שאתה בעת עשותו מזומן בגופך ווייל בשעה אז דו מושט עפעס פון נאמש וועגן בישט דער
צו אן גבריית מיט דיין גוף ואינך מזומן בלבך ומצפונך אבר אין דיין הארצין אונ אין דיינע מחשבות
בישט : נישט אן גבריית פלומר דוא דינשט אים נישט אין גאנצן נאר מיטן מויל זאגשט דיינע
תפלות אונ דאש הארץ מיט דער מחשבה זיינען נאר נישט דער בייא דרום האט דער יצר הרע
אצטרעט צו דיר ואם לא ימרידך במה שזכרנו אונ אז ער וועט דייך נישט קאנן טרוד מאכן אונ
מבפיל זיין מיט די זאכן וואש מיר האבן דער מאנט יעביר על לבך וועט ער דיר איבער פירי
אויף דיין הארצין פלומר וועט ער דייך אריין פריינגן אין הארצין אונ אין דיינע מחשבות חידות
רעמנישן ודברים ארוכים אונ אעלכע זאכן וואש מען פרארף אין זיי לאנג טראכטן ואם יהיה האדם
מן המשחקים בקוביא אונ ווען איינר איז פון די ווערפיל שפילערש או בפספסים אדר פון די דאמני
שפילערש אדר פון קארטן שפילערש והדומה להם אונ פון נאך אזו אנלייכן מראה לו כאילו דוא

שער יחוד המעשה

רימ

במחשבתו ובמצפוניו להמרותו ומתחנן אליו באבריו ופונה מעליו בלבו ובחובו. דומה למש"ה (יטע"ה ט) בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ואמר (סליס טח) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו * ואם ייקץ בעת ההיא ויחשוב עם נפשו ויאמר לה איך אתנהג עם הבורא במה שאינו נכון לי להתנהג בו עם הברואים בעת שאני צריך אליהם או בעת שהם צריכים לי כי מי שאלך אליו לבקש ממנו חפץ ואשאל אותו ממנו בלשוני ולבי פונה ממנו אילו היה מכיר זה ממני היה מואס וגועל אותי כ"ש שימנע ממני חפצי ק"ו אם ה"י יודע בי שאני מטריד לבי במה שאינו מפקד רצוני אך במה שמקציפו עלי שתהיה שנאתו אותי יותר גדולה ומניעתו ממני יותר ראויה וכן מבלי ספק הייתי עושה למי שהיה שואל ממני שום חפץ והייתי יודע מלבו מה שידע בוראי מלבי ואיך לא אבוש

מרפא לנפש

ומה טוב לבקש כליות על אומך סלח לנו כלל כוונת ואלס
ח"ה בכל התפלה עכ"פ ברכה של ו"ה וק"ש אל יחסר כי
לא יכלה ידי הוכחו מי שלא כוון בזה עכ"ל : ובחובו *
ר"ל במסתרו : ואם ייקץ ויחשוב עם נפשו * עם עצמו

במחשבתו ובמצפוניו להמרותו אונ אין זיין מחשבה זאך ער לויפן אים צו דער צארניגן פלומר ער זאל גידיקטין אין זיין מחשבה עבירות צוא מאן ומתחנן אליו באבריו אונ מיט זיינע אברים זאל זיך דאכטין ער בעט פאר אים ופונה מעליו בלבו אונ וועט זיך אפ קערין פון אים אין זיין הארץ ובחובו אונ אין זיינע פאר פארגע מחשבות דומה למה שאמר הכתוב אין ער גלייך צו דעם וואש שטייט אין פסוק בפיו ובשפתיו כבדוני מיט זיין מויל אונ מיט זיינע לעפצין האפן זיין מיד ערליך גיהאקטין ולבו רחק ממני אונ זיין הארץ אין נאר ווייט פון מיר אין (תהלים) שטייט ויפתוהו בפיהם אונ זיין האפין אים איפך גירעט מיט זייער מויל ובלשונם יכזבו לו אונ מיט זייער צונג האפין זיין קינן פון אים גיזאגט ווארום ולבם לא נכון עמו זייער הארץ אין גיט אן גיברייט מיט אים ואם ייקץ בעת ההוא און ער זאל זיך דאש זעקביגע מאך אויף וואכין ויחשוב עם נפשו אונ זאל זיך מיט זיך אריין פחשפגן ויאמר להאונ זאל צו איר זאגין פלומר צו זיין לייב איך אתנהג עם הבורא וניא און וועלזאך מיד נהג זיין מיט דעם בשעפער במה שאינו נכון לי להתנהג בו עם הברואים וואש אין גיט רעכט פאר מיר איך זאל מיד און נהג זיין מיט מענטשן בעת שאני צריך אליהם אין דער צייט אז איך פאדארף עפים צוא זיין או בעת שהם צריכים לי אדער זיין זאלין מיר און מאן בשעת אז זיי פאדארפן צוא מיר כי מי שאלך אליו לבקש ממנו חפץ דען ווען איך וועל גיין צו אמענטשין עפים זאך צו בעטין ואשאל אותו ממנו בלשונו ולבי פונה ממנו אונ איך זאל נאר בעטין פון אים מיט מיין צונג אונ מיין הארץ זאל איך דער פון אונעק קערין פלומר דאש הארץ זאל גיט זיין דער פייא אילו היה מכיר זה ממני אז דער אנדערער זאך דאש נאר דער קאנען פון מיר היה מואס וגועל אותי וואלט ער דאך פונדא מיד פאר מיואקט אונ אום גיווערדיקט כ"ש שימנע ממני חפצי אונ מיין פגער וואש איך האב פון אים גיבעטן וואלט ער דאך עש פונדא פאר מיטין פון מיר קל וחומר אם היה יודע כי אונ מכלל שפן ער זאך נאך ווישין אין מיר שאני מטריד לבי במה שאינו מפקד רצוני אז איך לייג מיין הארץ אונ מיין מחשבה אויף זעלכע זאכין וואש ציהט גיט אויש זיין ווילין פלומר וואש ער וויד דש גיט אך במה שמקציפו עלי נאר דאש וואש דער צארניגט אים נאך איך דאך אפשיטא שתהיה שנאתי אותי יותר גדולה און זיין שגאה וועט נאך גרעשן זיין אויף מיר ומניעתו ממני אונ זיין פר מיידן די זאך פון מיר יותר ראויה אין נאך מער ראוי פלומר גיהער ער פונדא פאר מיידן פון צוא געבין מיר די זאך וואש איך בעט פון אים וכן מבלי ספק הייתי עושה אונ אזו אויף אן ספק וואלט איך גיטאן למי שהיה שואל ממני שום חפץ צו דעם וואש ער זאל פייא מיר בעטין עפעס זאך והייתי יודע מלבו מה שידע בוראי

בוראי

מבוראי שארצה לו מנפשי כמה שלא הייתי רוצה לה מחלש כמוני ולא היה רוצה בו
 כמוני נברא וכמ"ש הכתוב (ירמיה ח) גם בוש לא יבושו והכלם לא ידעו אז ינגף היצר :
וכאשר יתיאש היצר מפתותך מן הפנים האלה ישתדל לפתותך בהנחת החונף ויאמר
 לך לא יתכן שתהיה עבודתך לאל בלב שלם גמורה עד שתרחיק החונף ממך
 מעוטו ורובו . והרחקת החונף לבני אדם מעליך לא יתכן אלא בכסות כל מעשיך מהם
 ובהראות הפך מה שיש בלבך להם וכאשר תתפלל קצר ואל יראה ממך בה רצון ולא
 השתדלות וכשתרצה ללמוד שום חכמה התיחד לבדך . ואל ידע בזה זולתי הבורא ואל

מבוא לנפש

ומה לי אם מספיק בזה שנסה חכמה או דברים אחרים
 כמון הספלה כו' ע"ס : ואיך לא אבוש מבוראי כו' .
 כי הוא יודע מהשבות לבדו . ומה שנחשב כמון הספלה
 ואיך לא יספיק כפי ידיעתו כמ"ס לעול בשער ע"ס ספ"ט
 כלל תראה כי מדיון כו' ע"ס . ויותר מה שתבאר כאן
 בענין הספלה חמלא בחשבון סט' באורך מענין זיוו הספלה
 ע"ס : שארצה לו מנפשי . שאני אעשה להס' דבר מה

בוראי מלבי אונ איה זאל פון זיין הארץ אזו וואר פאר שטיין אז ער איז גאר נים דער בייא
 אדר אז ער וויל מיד מיט זיין הארץ דער צארענען אזו וויא דער בשעפער פאר שטיין פון מיין
 הארץ וואלט איה דאך פונדא איה אים דא נאך נים גיגעבן אונ וואלט אים נאך פיינמ
 גיהאט ואיך לא אבוש מבוראי אונ וויא זאל איה מיד נים שעמען פאר מיין בשעפער שארצה לו
 מנפשי אז איה זאל פון אים וועלן אז ער זאל פון מיר אן נעמן כמה שלא הייתי רוצה לה אזו אפירונג
 וואש איה וואלט עש נים גיוואלט אן נעמען מחלש כמוני פון אזו אשלאפין מענטשין וויא איה
 בין אז ער זאל עש מיר מאן ולא היה רוצה בו כמוני נברא אונ קיין שום בשעפענעש וואלט עש פון
 מיר איה נים גיוואלט ליידן אונ אזו וויא עש שטיין אין (ירמיה) גם בוש לא יבושו איה שעמען
 זיין זיך נים והכלם לא ידעו אונ וויישיין נים פון קיין שאנד ווען דא זאלשט דעם יצר הרע
 דאש אלץ זאגן אז ינגף היצר דענקמאלט וואלט דער יצר הרע דר שלאגן גיווארין :

וכאשר יתיאש היצר מפתותך מן הפנים האלה אונ אז דר יצר הרע וועט דיר מיט דעם אקעמען
 נים קאנען איפך ריידן ישתדל לפתותך וועט ער זיך פלייסיין ער זאל דיר איפך ריידן
 בהנחת החונף אז דא זאלשט דאש פאלשקייט גאר אנוועק לאזין דאש אזו ער זאל קיין שום
 פרוקטיט נים ווייזן פר לייט פדי מען זאל נים מיין אז ער מוט עש דרום פדי מען זאל אים
 האלטן פאר אפרומין ויאמר לך אונ ער וועט דיר זאגן לא יתכן שתהיה עבודתך לאל בלב שלם
 גמורה דו וועשט אנדערש נים קאנען דינען גאט מיטן גאנצן הארצין עד שתרחיק החונף ממך
 מעוטו ורובו ביו דא מוזט דא מדה פון חניפה דער ווייטערין פון דיר פיל אונ ווייניג פלוזמר
 דא זאלשט אפילו ווייניג חניפה איה אין דיר נים האבין והרחקת החונף לבני אדם מעליך לא יתכן
 אונ דאש דער ווייטערין פון חניפה צו מענטשין מאן קאן אנדערש נים רעכט זיין אלא בכסות
 כל מעשיך מהם גאר אז דו זאלשט פאר בארגין אלע דיינע גוטע מעשים פון זיין ובהראות הפך
 מה שיש בלבך להם אונ דא מוזט פאר זיין ווייזן פר קערט פון דעם וואש דא האשט אין זיין
 הארץ פלוזמר אין הארצין זאלשט האבין גאט צו דינען אונ פאר זיין זאלשט ווייזן אז דא
 ווילשט אים נים דינען וכאשר תתפלל קצר אונ אז דא וועשט תפלה מאן מאך זיא גאנץ קורץ
 ואל יראה ממך רצון ולא השתדלות אונ לאז פון דיר נים נזעהן ווערין אז דו מוסט זיא מיט פונדא
 אונ מיט פלייסקייט וכשתרצה ללמוד שום חכמה אונ אז דו וועשט ווערין לערנן עפים איין פאר
 שטאנדיגע זאך התיחד לבדך זיין אליו מיתד פלוזמר לערין איה אזו איין ארם וואש
 קיינר איזדארטין ניםא ואל ידע בזה זולתי הבורא אונ לאז קיינער דער פון נים וויישיין גאר דער

בשעפער

תראה כך שום מדה טובה והראה העצלות והכבדות במעשי העבודה כדי שלא יצא לך בה שם ותפסיד שכרך ולא תצוה על השוכן ותזהיר מן הרע ואל תודיע חכמתך ואל תלמדה לוולתך ואל יראה עליך סימן יראת שמים ולא אות מאותות העבודה שלא יכבדוך בני אדם בעבורם ומהשלמת אופני זריוותך (ס"א זהירותך) שתתער לכל כתות בני אדם ותתנהג במנהגיהם ותלך בדרכיהם ובנתיבותם בענין דברי האמת והשחוק ואל תשמר כל כך מן הכזב והשבועה והתחבר עמהם במאכל ובמשתה ובחידות ובמותרי הדברים ורוב השחוק ולדבר בהם ולזכור גנותם וכל אשר ירחיק ממך שם הפרישות בעולם הזה אצל אנשיו ואם תשמע לו בזה ישלול ממך אמונתך ולא תרגיש ואם תשיב עליו ותאמר לו כבר עזרת לאויבי בהלחמך בי והתחכמך לי להרוס כחי ולמהר מפלתי ואיך אברהם מן

מרפא לנפש

המנוסה אל אם כגדולה שלא יעשה שום מעשה טובים כיצד אם חרף לסיבות זריו : כשלימות : שחתרע : ר"ל אמת לאמת : ומהשלמת אופני זריוותך : ויאלתר עוד : שיהיה רע וזכר כמו רע דוד : שלא להודין : ר"ל בשעפער ואל תראה כך שום מדה טובה און לאו קיין גומע מדה פון דיר ניש גינעקן ווערין והראה העצלה והכבדות במעשי העבודה און ווייז פאר קייט פוילקייט און שווערקייט אין גאמט דיינשט פרוקר גלייך וויא דוא גישט פויל און עש קומט דיר אן שווער גאט צוא דיינען כדי שלא יצא לך בה שם פדי דוא זאקשט קיין גומטן שם ניש קריגן דורך גאמט דיינשט ותפסיד שכרך וועשט דאך דרייבן אן ווערין דייין שוכר ולא תצוה על השוכן ותזהיר מן הרע און גיבט קיינעם ניש גומט צוא טאן און זייא קיינעם ניש מוהיר פון ביז ואל תודיע חכמתך ואל תלמדה לוולתך און זייא ניש מודיע דייין חכמה און לערין צוא קיינעם ניש ואל יראה עליך סימן יראת שמים און לאו פון דיר ניש גינעקן ווערין קיין סימן פון יראת שמים ולא אות מאותות העבודה און קיין שום צייכין אין גאמט דיינשט שלא יכבדוך בני אדם בעבורם פדי לייט זאקין דרך פאר זייא ניש ערליך האלטין וועשט דאך אן ווערין דייין שוכר וואש דוא וואלשט פאר זייא גיהאט ומהשלמת אופני זריוותך און פון דיא אופנים וואש דייין זריוות זאך זיין אין גאנצין פלזקר און ווען דוא ווילשט רעכט פרום זיין שחתרע לכל כתות בני אדם און אזו דוא זאקשט דרך גינעקן צוא אלייזיא מענטשין ותתנהג במנהגיהם און זאלשט טאן אזו וויא זיי טוען ותלך בדרכיהם און דוא זאקשט גיין אין זייער וועג ובנתיבותם און אין זייערע שטענן בענין דברי האמת והשחוק אין דעם ענין פון אמת און ליצנות מרייבין פרוקר סייא זייא ריידן ווערשער פון אמת און סייא זייא מרייבין ליצנות ואל תשמר כל כך מן הכזב והשבועה און זאקשט זיך ניש אזו זייער היטין פון ליגן זאגין און פון שווערין והתחבר עמהם במאכל ובמשתה און פהעפט דרך מיט זיי מיט עסין און מריינקען ובחידות און מיט רעמנישן ובמותרי הדברים און מיט איבעריגע רייד פלזקר ווען זייא זאגין רעמנישין אדער וייא ריידן אים נוציגע רייד טוא אויך אזו ורוב השחוק און פיל זאכין און שפעטין ולדבר בהם און צו ריידן פון זייא ולזכור גנותם און אמאל צו דער מאגן זייער שאנד וכל אשר ירחיק ממך און זאלשט טאן אלע זאכין וואש דורך זייא וועט פון דיר דער ווייטערט ווערין שם הפרישות בעולם הזה אצל אנשיו דעם גאמט פון פרוקקייט אין דער וועלט בייא די לייט פרוקר גאר מען זאל קיינר אויך דיר ניש זאגין אזו די פיסט פרום אזו וועט דיר דער יצר הרע ארץ זאגן זאגט דער מחבר ואם תשמע לו בזה און אז דוא וועשט דעם יצר הרע דריינען פאלגין ישלול ממך אמונתך וועט ער פון דיר אנועק רייבין דייין אמונה ולא תרגיש און דו וועשט ניש פילן ואם תשיב עליו און ווען דוא זאקשט אים ענטפערין ותאמר לו און זאלשט אים זאגין כבר עזרת לאויבי דו האשט דער מיט נאך גיהאקפין מיין פייגד בהלחמך בי אין דעם וואש דו שטרייטסט קענין מיר והתחכמך לי להרוס כחי און מראכשט מיט קלוג שאפט אייבך מיר צו פאר שוועקין

סיין

האש הקטנה אל האש הגדולה ואני לא ברחתי מאהבת השם והכבוד אלא שלא להודיין לב"א ואתה מצוה אותי להודיין להם בהנחת עבודת האלהים אך מה שראוי להסתיר ממעשי הוא כל מה שישלם ויגמר מבלי דעת בני אדם בו אבל להתפלל בצבור ולצוות בטוב ולהזהיר מן הרע ולמורד החכמות ועשות חסד והדומה לה אין מן הזריות (ס"א) להזירות) להניח אותי ולעזבו בעבור עילת החונף אך אני חייב לעשותו לשם שמים • ואם ישבחוני ב"א עליו או יכבדוני בעבורו לא יזיק בשכרי מאומה מפני שלא היתה כוונתי לו בעת המעשה • וכבר נאמר כשתעשה מעשה שיודעים בו בני אדם ותרצה לעמוד על ברור כוונתך • בחן נפשך בו בשני פנים • אחד מהם שתדע מה אתה מקוה במעשה ההוא מן הגמול וממי אתה מקוה אותו אם מן האלהים הוא שלם • ואם מזולתו

מיין קראפט ולמה טפלי און צוא מאכין מיד ניד פאקין פלומר נים גנוג וואש דוא העלפישט מיר דער מיט נים גאט צוא דינען נאר דוא ווילשט מיד נאך דער מיט מאכין פאלין איד זאל נאך מער עבירה טאן ואיד אברה מן האש הקטנה אל האש הגדולה און וויא אזוא זאל איד אנמערשן פון אקריינעם פייער צו אנרוישין פייער ואני לא ברחתי מאהבת השם והכבוד און איד בין דאך אנדרש נים אנמלאפין גווארין פון די ליבשאפט פון אגומן שם און פון פבוד אלא שלא להודיין לבני אדם נאר ווייך איד זאל מיד נים צירן און שייין מאכין פאר לייטן ואתה מצוה אותי און דוא גיבמשט מיר להודיין להם איד זאל מיד צירן פאר וויא בהנחת עבודת האלהים מיט דעם איד זאל אונזעק לאזין גאטש דינשט און זאל טאן אזו וויא זיי אך מה שראוי להסתיר בבני אדם ממעשי נאר וואש איד גידער יוא פון מיינע מעשים פאר בארגין צוא האלמין פאר דייט הוא איז דאש כל מה שישלם ויגמר מבלי דעת בני אדם בו נאר אזעלקע מעשים וואש וויא קאנען אין גאנצין גיטאן ווערין און נגמר ווערין אז מענמשין זאלין דער פון נים ווישין דאש באדארף איד יוא פאר בארגין פאר לייטן אבל להתפלל בצבור אבער צו דאונגען מיט קהל ולצוות בטוב ולהזהיר מן הרע און צו גיבמין לייט וויא זאלין גומש טאן און וויא מוחר צוא וויא זאלין קיין בייז נים טאן ולמורד החכמות און תורה לערנען ועשות חסד און צוא טאן גומש והדומה לזה און נאך אזו אנקייכן וואש וויא מוין פאר לייט גיטאן ווערין אין זה מן הזריות להניח אותי דאש בריינגט דאש פרומקייט נים מיט אז מען זאל דאש אונזעק לאזין ולעזבו און מען זאל עש פאר לאזן בעבור עילת החונף פון וועגין דעם טעם פדי לייט זאלין נים זאגין אז איד טוא עש מיט פארשקייט אך אני חייב לעשותו לשם שמים נאר איד בדארף עש טאן פון גאטש וועגין ואם ישבחוני בני אדם עליו און ווען לייט וועלן מיד אייבר דעם לויבין או יכבדוני בעבורו אדר וויא וועגין מיד וועגין דעם ערליך האלמין לא יזיק בשכרי מאומה וועט עש מיר צוא מיין שכלר נאר נים שאדין טאן פלומר פון דעשט וועגין ווער איד מיין שכלר פון דיא מעשים נים און ווערין מפני שלא היה כוונתי לו בעת המעשה ווייל בשעת אז איד האב גיטאן די גומע מעשים איז מיין פונד דרויף נים גיטען אז איד זאל עש טאן פון לייטין וועגן וכבר נאמר און עש איז שוין לאנג גיטאט גיטאדין כשתעשה מעשה שיודעים בו בני אדם אז דוא ווילשט טאן אגומע ווערק וואש לייט זאלין דער פון ווישין ותרצה לעמוד על ברור כוונתך און דו ווילשט פר שטיין אויף דיין פונד אויב זיא איז קלאר פון גאטש וועגן אויב גיין בחן נפשך בו בשני פנים פרום דיד דריגן מיט צוויי זאכן אחד מהם איינש פון זיי איז שתדעמה אתה מקוה במעשה ההוא מן הגמול דו זאלשט ווישין וואש פאר איין שכלר דו האפישט פאר דעם דאויגין ווערק וכמי אתה מקוה אותו און פון וועקן דוא האפישט דעם שכלר אם מן האלהים האפישט אנדרש דעם שכלר פון גאט הוא שלם אזו דאש גאנץ פלומר איז דאש גומ און דו מענשט עש טאן ואם מזולתו און אייב דוא האפישט דעם שכלר פון אנאנדערין

איננו שלם • והשני שתדע מנפשו שאם היית מתייחד להיית עושה המעשה ההוא על הענין ההוא ואם יתברר לך זה מעשיך שרם לאלהים הרבה ממנו ואם יהיה פחות מזה הניחוח עד שיוזכר לבך לשמים אז יגוף היצר • ואם לא ימצא היצר דרך לפתותך מהפנים האלה יתחכם לך במה שהוא יותר דק מזה והוא דרך הגמול והעונש בעולם הזה והעוה"ב ויאמר לך הנה אתה מחסירי הכורא ומסגולתו וכמוך הוא ראוי לגמול העוה"ב והבא יצריך שתשתדל כפי יכולתך אולי תגיע לזה במעשיך ובהמשכך אחרי עבודת האלהים בלב טוב ובשמחה רבה כמ"ש דוד (תהלים לו) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ואם תשמע אליו ותסמוך על דבריו יפולך במין ממיני השתוף הנסתר והוא ששמת

מרפא לנפש

להקטם ולספות עצמו לכ"א : והשני שתדע מנפשו שאם היית מתייחד ר"ל ביוחזקות כפני עמנו : ההיית עושה המעשה וכו' • האם היית עושה הדבר הזה ג"כ : הרבה ממנו • אזי תוכל להרבות עוד כמעשה ההוא אפי' כפני

איננו שלם איז דאש נים גאנץ והשני איז דאש אנדערע איז שתדע מנפשו דוא זאלשט ווייזן פון דיר שאם היית מתייחד ווען דו זאלשט זיין אליין אן לייט ההיית עושה המעשה ההוא על הענין ההוא אויב דו וואלשט גיטאן די אייגענע מעשה אזו וויא דוא מושט זיא איצונד ואם יתברר לך זה אז דאש וועט ביי דיר אזיש גיקערט ווערין אז דוא וואלשט זיין גאר אליין נים צווישן מענטשין וואלשט דאש ווערן אויף גיטאן אזו ווי היינט מעשיך שלם לאלהים זיינענדייגע מעשים גאנץ צו גאט הרבה ממנו מענטשטו גאנץ מערן פיל זעלכע זאכן טאן אפירן פר לייט ואם יהיה פחות מזה און אפר אז דו וואלשט זיין אליין וואלשט ווייניגער גיטאן אז היינט הניחוח עד שיוזכר לבך לשמים אז עש ליבר אונעם ביי וואגן דיין הארץ וועט לויטער ווערין און ריין זיין דו זאלשט עש ערינישט מיינען צו גאט אז דענקאלט אז דו וועלסט דעם יצה"ר דאש אלץ ענטפערין יגוף היצר וועט דר יצר הרע דער שלאגן ווערין ואם לא ימצא היצר דרך לפתותך מהפנים האלה און אז דר יצר הרע וועט נים גיפנען קיין דרך ער זאל דיר קענען איבער ריידן מיט דיא זאכן יתחכם לך וועט ער קליגין איבער דיר ער זאל דיר איבער ריידן במה שהוא יותר דק מזה מיט אזו אואף וואש איז גאנץ איידעלער דר פון פדומר עש איז זיך גאנץ שווער צוא שמויסקין אויב דאש איז פון זיינע איבער ריידן והוא דרך הגמול והעונש בעולם הזה ועוה"ב און דאש איז ער וועט מיט דיר אן הייבן צו ריידן פון דעם שבר און עונש פון דר וועלט און פון ייענר וועלט ויאמר לך איז ער וועט דיר אזוא זאגן הנה נון אתה מחסירי הכורא דו וואלשט פון פרוםע לייט פון דעם בשעפר ומסגולתו און פון זיינע גליבטע וכמוך הוא ראוי לגמול העולם הזה והבא און זעלכר ווי דו בישט איז ראוי צו האבן שבר אויף דר וועלט און אויף עולם הבא וצריך שתשתדל כפי יכולתך און דו מוט זיך פרייטן גאנץ דיין יכולת גאנץ דו זאלשט ווייטער פרום זיין אולי תגיע לזה במעשיך טאמער וועלסט קאגן קיין דרך דינע מעשים צו דעם שבר ובהמשכך אחרי עבודת האלהים בלב טוב ובשמחה רבה און ווייל דו וועלסט זיך ציידן גאנץ גאמט דינשט מיט אגוט הארץ און מיט גרויש שמחה וועלסט קאנען דער פאר גומין שבר האבין אזו ווי דוד המלך האט גיזאגט אור זרוע לצדיק איין ליכט מיינט מען דעם שבר פון עולם הבא איז גייעט צו אצדיק פלוכר אזו וויא מען זייעט תבואה וואקסט דאך ארויש מער איידר מען זייעט אזו אויף וועט מען דעם צדיק מער שבר געבין אויף ייענר וועלט איידר מען וואלט אים געגעבן תיפך דעם שבר פר די מצות אויף דר וועלט ולישרי לב שמחה און צו רעכט פארמינע הערצן איז גיויט פרייד זאגט דר מחבר ואם תשמע אליו און אז דו וועלסט אים צו הערין ותסמוך על דבריו און דוא וועלסט זיך סומך זיין אויף זיינע רייד יפולך במין ממיני השתוף הנסתר וועט ער דיר אריין ווארפן פלומר ער וועט דיר פריינגן צו איין פר בארגענעם שתוף

נעבדך לנפשך ממה שאתה משתדל במה שתמשך בו הנאת עצמך ושמהתך ותדחה בו מעליה הדגאות והיגונות ולולי תקותך לזה היית כופר בטיבות האלהים המתמידות עליך ולא היית מחייב את עצמך עבודה עליהם עם שאינך רואה שהעבודה*תאות לו לגדולתו ועוצם יכולתו ואותות חכמתו ובוה ארז"ל אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס :

וכאשר יתייאש ממך מן הפנים האלה אשר זכרנו ישליכך בים הספקות מעניני*ההכרה והצדק וכאשר יראה אותך מתעלם במעשה העבודה ונוטה אל דרך העבירות ישתדל לברר אצלך ענין ההכרה במענות חזקות מן הכתוב ומן הקבלה כדי להרחיב

מרפא לנפש

העו"ז והעו"ב א"כ ופס לך נשיתוף הסתור : והוא שחשים נעבדך . ר"ל עבודתך לנפשך לעצמך כשכיל ענינו מביס לו עו"ז או עו"ב ואם לאו לא היה עובד עבודה כס"י בלב טוב : ושמהתך . שלא מעשה אלא אותה שיש בה סממתי ר"ל : [תאות לי יאות כלומר ראו ונסו] : וכאשר כו' מעניני ההכרה והצדק . כמו שנהגה לעיל בשער ע"פ פ"מ ששני דברים האלו נראים לנו

והוא אונ דאש מיינמ מען ששמת נעבדך לנפשך דו זאלשט מאכן דיין דינשט צוא דיר אליין אויף פלומר דרייבן היילשט עש שתוף הנסתר ווארום דוא וועשט אין דיין פאר בארגנע מחשבות נים גאט אליין דיין נאר דין אויף ממה שאתה משתדל במה שתמשך בו הנאת עצמך נוייל דו פלייט זיך גאט דיין אויף דעם פדי דוא זאלשט זעלבשט הנאה דער פון האפן אויף דער וועלט אונ אויף ייענר וועלט ושמהתך אונ דיין שמהתך פלומר אונ שמהתך דר פון צו האפן ותדחה בו מעליה הדאגות והיגונות אונ וועשט דורך דעם בשידמעט ווערן פון דיא זארג אונ פון מרויזעקייט ולולי תקותך לזה אונ ווען דו וואלשט נים ניהאפט אויף דעם היית כופר בטיבות האלהים המתמידות עליך ווארשטו גילייקניט אין גאמט מביבות וואש ער מוט דיר אלע צייטוואל היית מחייב את עצמך עבודה עליהם אונ וואלשט דין נים מחייב גווען פאר זייא גאט צוא דיין אונ פאר וואש דען דינשטו אים פדי ער זאל דיר געבן שבר אויף עולם הוה אונ עולם הבא דינשט דאך דין אליין אויף עם שאיך רואה שהעבודה תאות לו ונייד דו ווילשט נים פאר שמיין אז די דינשט איז רעכט אונ שייך צו אים לגדולתו ועוצם יכולתו ואותות חכמתו פון ווענין זיין אפערקייט אונ זיין שטארקע מאכט אונ פון ווענין דיא צייכין פון זיין חכמה ובוה אמרו רז"ל אונ דר פון האפן אונזרע חכמים ז"ל גיזאנט אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס : אונ פאר זיין פארקט אונ פאר די מביבות וואש ער האט זיי שוין גיטאן :

וכאשר יתייאש ממך מן הפנים האלה אשר זכרנו אונ אז ער וועט דין מיט דעם וואש מיר האפן דער מאנט אויף נים קאנן איינר ריידן ישליכך בים הספיקות וועט ער דין אין אזו פיל ספיקות אריין ווארפן וויא פיל די וואש פון דעם ים איז מעניני ההכרה פון די ענינים אויב דר מענטש איז גינייט ער מוז מאן גומש אדר בייואונ עש קומט נים קיין מענטשן שבר אדר עזש והצדק אדר אויב עש שמיים אין זיין ווילן איז דר שבר אונ עזש מיט נירעכטיקייט וכאשר יראה אותך מתעלם במעשה העבודה אונ אז ער וועט זעהן אז דו פאר הוילשט זיך פון גאמט דינשט ונוטה אל דרך העבירות אונ דו גיניישט זיך אויף דעם דרך עבירות נאך צו גיין ישתדל לברר אצלך ענין ההכרה וועט ער זיך פלייטין ער זאל דיר אויש קלערין אז אומענטש מוז מאן גומש אדר שלעכץ

האמתלאות עליך ויאמר לך אילו היה רוצה הבורא שתעבדהו היה מכריחך בזה ומורו
אותך עליו ולא היה אלא מה שהוא גזור וכי תוכל לעמוד כנגד גזרותיו ולנצח דיניו
אין לך לעשות אלא מה שגזור לך לעשותו כי ממשלת כל הדברים ביד הבורא יתעלה
כמ"ש (ישעיה מד) אנכי ה' עושה כל ואם יראה אותך מתעסק במעשה מעניני העוה"ז
ועסקיו יאמר לך הזהר מן העצלה והרפיון ואל תסמוך על זולתך כי הטוב והרע
ביכולתך והמעשה וההנחה בכחך השתדל בכחך וטרח בכל יכולתך תגיע אל מה
שתתאוה מתענוגי העוה"ז והזהר מסיבת הפגעים הרעים בכל כחך תמלט מהם כמו
שאמר החכם (משלי כג) צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם ואמר (סו ט)
אולת אדם תסלף דרכו וגו' ואמר (מלאכי ב) מידכם היתה זאת והוא מהפך המענות
פעם בהכרח ובגזרה ופעם בצדק ובבחירה כפי מה שיאות לו לפתותך ולרפות ידיך

שקעכץ און וועט דיר דאש דרינגן בטענות חזקות מיט שטארקע טענות מן הכתוב ומן הקבלה פון
די פסוקים און פון די קבוקה פון די חכמים כדי להרחיב האמתלאות כדי ער זאל נאך פרייטער
מאכין זיינע טעמים צוא דיר פלומר ער וועט דיר דרייבן פריינגן ראיות פון פסוקים כדי זיינע
טענות זאלן בייאדיר פערש אן גינאן ווערן ויאמר לך און ער וועט דיר זאגן אילו היה רוצה
הבורא שתעבדהו ווען דר פשעפר זאל וועלן אז דו זאלשט אים דיין היה מכריחך בזה וואלט ער
דיר אויף דעם גנייט ומורו אותך עליו און וואלט דיר מורו גיווען אויף דעם פלומר ער וואלט שוין
אזו גימאכט אז דו וואלטשט גמוזט אים דיין און וואלטשט זיך נאך מורו גיווען אים צוא דינען
ולא היה אלא מה שהוא גזור און עש וואלט דאך אנדערש גיט גיווען נאר אזו וויא ער איז גזור
וכי תוכל לעמוד כנגד גזרותיו און וועשטו דען קאנן בשמיין קענן זיינע גזרות ולנצח דיניו און מנצח
זיין זיין דין פלומר מן הסתם ווען דו בישט גיט קיין צדיק האט בודאי דר פשעפר אזו גזור
גיווען דרום אין לך לעשות אלא כה שגור כו' קאנשטו אנדערש גיט טאן נאר וואש איז אויף דיר גזור
גיווארין דו זאלשט עש טאן כי ממשלת כל הדברים ווארום דאש גיוועלטיקייט פון אלע זאכין ביד
הבורא יתעלה איז אין די הענט פון דעם פשעפר יתעלה אזו ווי עש שמיים אין (ישעיה) אנכי ה'
עושה כל איך גאט מוא אקץ ואם יראה אותך מתעסק במעשה מעניני העוה"ז ועסקיו און אז ער וועט
דיך ווערן דו בישט עוסק אין די וועלמליכע זאכין און אין זיינע עסקים יאמר לך וועט ער דיך
זאגן הזהר מן העצלה והרפיון היט דיר דרינגן פון פולקייט און שלאפקייט ואל תסמוך על זולתך און
פר לאז דיר גיט אויף אנדערין כי הטוב והרע ביכולתך ווארום דאש גומץ און דאש בייז איז אין דיין
מאכט והמעשה וההנחה בכוחך און צו טאן די נאך אדער אנועק לאזין ויא איז אקץ אין דיין פת
השתדל בכחך דרום פקיים דיר מיט דיין פת וטרח בכלי כולתך און נייא זיך במריח מיט נאר דיין
יכולת תגיע אל מה שתתאוה וועשטו גרייכין צו דעם וואש דו גילושט מתענוגי העולם הזה פון
די תענוגים פון דר וועלט והזהר מסיבות הפגעים הרעים בכל כחך און היט זיך מיט דיין גאנצין
פת פון די ביינע פגעגיש תמלט מהם וועשטו פון זיי ניצול ווערן אזו וויא דר חכם שרמה הסקד
האט גזאגט אין משלי צנים פחים בדרך עקש קעלט און היץ זיינן אין איין קרויך ווען שומר נפשו
ירחק מהם דער וואש היט זיין קייב קאן זיך פון זיין דער ווייטערין און נאך שמיים דארטן
אולת אדם תסלף דרכו דאש גארשקייט פון דעם מענטשין שוט פאר קרימען זיין וועג און אין
(מלאכי) שמיים מידכם היתה זאת דורך איך איז דאש גישעקן והוא מהפך המענות און ער פאר
קערט אלע מאר זיינע טענות פעם בהכרח ובגזירה אפאל זאגט ער אז דער מענטש איז גינייט
גומש צוא טאן אדער בייז און ער קאן אנדערש גיט טאן נאר אזו וויא גאט איז גזור אויף
אים קומט אים גיט קיין שבר און עושט ופעם בצדק ובבחירה און אפאל זאגט ער אז דער
מענטש האט די ברירה זיך אליין אויש צוא דער ווייזין צוא טאן וויא ער וויל און דער

ואם תיקץ ותתן אל לבך מה שאמרו ז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים תשתדל בעניני התורה השתדלות מי שנתברר לו כי במעשיו יהיה לו גמול ועונש כמ"ש (איוב לד) כי פעל אדם ישלם לו וכאורח איש ימצאנו ותתנהג בעניני העולם מנהג מי שנתברר לו כי קשר כל תנועותיו והתחפכות עניניו בגזרת הבורא יתעלה והוא בוסח עליו בכלם:

וכאשר יתיאש היצר מפתותך מהפנים האלה אשר זכרנו משתדל בזה מצד הגאות והגאון ומעוט הענוה ויאמר כבר הגעת אל המעלות הגדולות שהגיעו אליהן החסידים והצדיקים באמונת לבבך ובמעשיך השלמים בעבודת האלהים ואתה יחיד בדורך ואחד באנשי זמנך וראוי לך להראות יתרוןך עליהם במאוס אותם ובהפחיתם ותזכור רעותיהם ותפרסם רוע לבבם ותכלימם ותוכיחם על זה עד שיכלמו וישובו אל

מרפא לנפש

סוף דבר: ר"ן: ואם תיקץ ותתן אל לבך כו' ר"ל בידך לנחור סמכים הזכרים אע"פ שגמר כל הדברים ששניסם חמת הדין בעניני העולם ככל בידי שמים כן בידו ותנוד כמו שכתבתי לעיל בשער הכניסין כפי חלק הכחירה וכן לנחור הדבר או לא לכל כוונת שמים הכחירה רביעי וכס תמלא מרגוע לנפשו שלא יפיו סופרים זה חת

שכר און עונש איז מיט גירעכטקייט כפי מה שיאות לו לפתותך אזו וויא עש שיקט זיך אים דרך איבר צו היידן אויף איין עברה ולרפות ידך און שלאף צו מאכין דייע הענט אין גאטש דינקט אזו זאגט ער ואם תיקץ ותתן אל לבך און אז דו וועלסט דך אבר דר וועקן און וועלסט דיר נעקן צו דיין הארצין מה שאמרו ז"ל דאש וואש אונזערע חכמים האבין גיזאנט הכל בידי שמים אלדינג איז בייא גאט אין די הענט חוץ מיראת שמים אויש גינגמן פון יראת שמים דאש האט גאט אפ גנעבין די ברירה צום מענטשן ער זאל מאן וויא ער וועט וועקן גוטש אדער בייז תשתדל בעניני התורה ונעקטו זיך פלייסן אין דעם פירונג פון דר תורה השתדלות אזו אפלייסונג וואש גיהער זיך צו פלייסן מי שנתברר לו אונזערך וואש איז אים אויש גקלערט גיזאנט כי במעשיו יהיה לו גמול ועונש אז דורך זיינע מעשים וועט ער האבן שכר און עונש אזו וויא עש שמיים אין (איוב) כי פעל אדם ישלם לו דען נאך דעם ווערן פון אפענטשן וועט מען אים בצאקן וכאורח איש ימצאנו און נאך די וועג פון אפענטשן וועט אים גרייכן ותתנהג בעניני העולם און דוא וועלסט זיך נוהג זיין מיט די וועלטליכע זאכן מנהג אזו אמנהג מי שנתברר לו וויא דער וואש איז אים אויש גקלערט גיזאנט כי קשר כל תנועותיו אז דר בונד פון אלי זייני תנועות והתחפכות עניניו און דאש פר ענדונג פון זיין פירונג איז אלץ בגזרת הבורא יתעלה מיט דער גזירה פון דעם בשעפר יתעלה דרום והוא בוסח עליו בכלם וועט ער זיך אין אלע זיינע זאכן פאר קאזין אויף גאט: וכאשר יתיאש היצר מפתותך מהפנים האלה אשר זכרנו און אז דער גצר הרע וועט זיך מיאש זיין פון איבר צו היידן דך דורך די אלע אופנים וואש מיר האבין דר מאנט משתדל בזה מצד הגאות והגאון וועט ער אן הייבן צו פלייסן זיך פון דעם האפיקייט און גרושקייט פלומר ער וועט זיך פלייסן דך איבר צו היידן דו ואלשט האבן גאון און אז ער וועט דך גיט קאנן איבר היידן מיט גאון ומעוט הענוה וועט ער זעקן אז דו ואלשט האמטשע האבין ווייניג ענוה ויאמר און וועט דיר זאגן כבר הגעת אל המעלות הגדולות דו בישט שוין גקומן צו די גרושע מעלות שהגיעו אליהן החסידים והצדיקים וואש די חסידים און די צדיקים האבן זיין גרייכט און דו בישט דער צוא גקומן באמונת לבבך דורך דעם גלייבונג פון דיין הארץ ובמעשיך השלמים בעבודת האלהים און מיט דייע מעשים וואש זיינן גאנץ אין גאטש דינקט ואתה יחיד בדורך און דו בישט איין צדיק אין דיין דור ואחד באנשי זמנך און איינר צווישן די לייט וואש זיינן אין דיין צייט וראוי לך להראות יתרוןך עליהם דרום גקערשטו דיין חשיבות איבר זיין צו ווייזן במאוס אותם מיט דעם דו ואלשט זיי פר מאוסין ותזכור רעותיהם און ואלשט זיי דר מאנן זייער בייז וואש זיין טונגן ותפרסם רוע

לבבם

האלהים ויתחרמו על מה שקדם להם ותתנהג בזה מנהג הנביאים כמו שכתוב (יחזקאל מנ) אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ואם תשיב עליו בזה ותאמר לו איך אמאם ואכלים מי שאינני יודע עניני לבבו ומצפוני לאלהים ואם הוא בנראה ממנו נמאם אפשר שאין מצפוני כנראהו ואם הנביאים הכלימו והוכיחו בני דורם עשו ברשות הבורא שהיה משקף על לבבם ורוע מצפונם אבל אין בכח חכמתי ודעתי לדעת מה שיש בלבבות ומצפונים ושמא מצפון הנמאם בעיני טוב מגלוי הרבה ואינני יודע בו ואולי מצפוני טוב משלי אצל הבורא ואם הוא בנראהו רע אפשר שגם לו זה סכלותו במה שהוא חייב לבורא ויש לו טענה יותר ממני מפני יתרון חכמתי על חכמתו עליו כי הבורא איננו תובע האדם אלא כפי חכמתו

מרפא לנפש

זכ : ותחזק רעותיהם כו' ותוכיחם כו' : ייין מ"ס כסוף ומצפוני שזא כוונתו לטובה ורחמנא לנא כפי : ויש לו שער ע"ס שלא יסור סותר זכ"ל : ומעוט הענוה וחס לא טענה יותר ממנו : ר"ל שיש לע"ס חירון וטענה שלא יוכל לפתור מלד הגלות ור"ס שיהיה לך מיעוט עטס יסור נעשים כ"כ על עונם מפני שסס עושים כשגגה כפי פ"ל : מי שאיננו יודע ענינו את לבבו ר"ל עס לבנו הכונתם כחורס ות"ס כדון כפ"ס חז"ל שגגה מלמוד

לבבם און זאלשט מפרסם זיין זייער ביין הארץ ותכליתם ותוכיחם על זה און זאלשט זיי אויף דעם פאר שעקן און שטרופן ער שיכלמו וישובו אל האלהים ביו זייא וועלן פאר שעקט ווערין און וועלן תשובה מאן צוא גאט ויתחרמו על מה שקדם להם און וועלן תרמה האבין אויף דעם וואש זייא האבן פריער גטאן ותתנהג בזה מנהג הנביאים און זאלשט זיך דרינגען נוהג זיין אזו וויא דיא גביאים האבין גיטאן אזו וויא עש שמייט אין (יחזקאל) אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית דו בן אדם זאג צוא דעם הויו גינד פון דיא ישראל וויא אזוא דאש בית המקדש וועט גבויט ווערין ויכלמו מעונותיהם און לאן זייא פאר שעקט ווערין פון זייערע זינד אזו וועט דיר דער יצר הרע ארץ זאגן ואם תשיב עליו בזה אבר ווען דוא וועשט אים דרויף ענטפערן ותאמר לו און וועשט אים אזו זאגין איך אמאם ואכלים וויא אזו קאן איך פאר מאוסין און פאר שעקן מי שאינני יודע את לבבו ומצפוני לאלהים אזעלכן וואש איך ווייס גיט וויא ער פירט זיך מיט זיין הארץ און מיט זיינע מחשבות צו גאט ואם הוא בנראה ממנו נמאם און ווען וועדליג מען זעהט פון אים איז ער פאר מיואסות בלומר ווען ער ווייזט גיט פאר קיין גומין אפשר שאין מצפוני כנראהו אפשר איז זיין פאר פארנגש גיט וויא ער ווייזט זיך אויש בלומר מאמר בכתר און אין הארץ און אין די מחשבות איז ער זייער גוט ואם הנביאים הכלימו והוכיחו בני דורם און וואש דו זאגשט די גביאים האבן יוא פאר שעקט און גשטרופן די לייט פון זייער דור עשו ברשות הבורא האבין זיי גיטאן מיט דעם רשות פון דעם בשעפר שהיה משקף על לבבם ורוע מצפונם ווארומ ער האט גקוקט אויף זייערע הערצער און אויף זייערע בייער מחשבות דרום האט ער גיהיסקין די גביאים אז זייא זאלין פאר שעקן און שטרופן זיי אבל אין בכח חכמתי ודעתי אבר דאש איז גיט אין דעם כח פון מיין חכמה און פון מיין ווישן שאפט לדעת מה שיש בלבבות ומצפונים צו ווישן וואש זייא האבין אין דיא הערצער און אין דיא מחשבות ושמא מצפון הנמאם בעיני און מאכער דיא מחשבות פון דעם וואש מיר דאכט זיך אז ער איז שלעכט טוב מגלוי הרבה זיין פיל בעסר פון זיינע אויש גווינגע זאכן ואינני יודע בו און איך ווייס דער פון גיט ואולי מצפוני טוב משלי אצל הבורא און אפשר זיין גפעלן זיינע מחשבות דעם בשעפר בעסר אז מיינע ואם הוא בנראהו רע און ווען שוין וועדליג מען זעהט פון אים איז ער שלעכט אפשר שגם לו זה סכלותו דאש קוקט אפשר ווייל ער איז גיט פאר שמאנדג במה שהוא חייב לבורא אין דעם וואש ער איז חייב צום בשעפר בלומר אפשר פר שמייט ער גיט דעכט אז ער איז חייב דעם בשעפר צו דיין ויש לו טענה יותר ממני און דר מיט קאן ער זיך בעסר פאר ענטפערין פון מיר מפני יתרון חכמתי על חכמתו עליו

ואני יותר ראוי שאהיה נמאס ממנו מפני יתרון קצורו במה שאני חייב בו מעבודת הבורא עם דעתי אותו על קצורו עם סכלותו בו והוא ממרה את האלהים בסכלות ובשגגה ואני ממרה אותו בדעת ובזדון ואפשר שרעתו נראה ונגלה וטובתו צפונה נסתרת ואני בהפך זה והוא ראוי לרחמי האל וכפרתי יותר ממני וזכות אחת ממנו שוקלת זכיות רבות משלי מפני שאין משקיף עליה זולתי הבורא ואין משבחים אותו עליה ולא יכובד בעבודה ואני בהפך זה מפני שהנראה שלי הוא טוב מהנראה שלו *וכן בשער העבירות כי העבירה האחת ממני שוקלת עבירות רבות משלו מפני שעבירתי מכוסה וצפונה ועבירתו נראית ומפורסמת ובגנות בני אדם אותו עליה

מרפא לנפש

עולה זיון : מפני יתרון חכמתי על חכמתו עליו * ר"ל על קצורו * מה שהוא מקצר מפני שלי מקצר וממרה את שלי חכמתי עלי יותר מחכמתו עליו : מפני יתרון קצורו * סבורא דדעת וכמרי וסוף ממרה * כסוגג ובסכלות : וכן שקלתי מה שלי מקצר בעבודתו ית' הוא יותר גדול ורע : בשער העבירות * ר"ל דרכי ובמנסגי של עבירות :

ווייל איך האב מער חכמה פון אים כי הבורא אינו תובע האדם אלא כפי חכמתו ווארום דר בשעפר מאנט פון דעם קענמלשין נים מער אז ער זאל אים דינן נאר ווערליג זיין פאר שטאנד איין ואני יותר ראוי שאהיה נמאס ממנו און איך גיהער מער פאר מאוסה זיין פון אים מפני יתרון קצורו במה שאני חייב בו מעבודת הבורא ווייל איך האב מער גקירצט אין דעם וואש איך בין שולדיג גאט צו דינן עם דעתי אותו ווייל איך ווייס דאך אז איך בין אים שולדיג צו דינן און האב אים פארט ווייניג גדינט דרום איז דש ערנער על קצורו עם סכלותו אז זיין קירצן וואש ער האט גקירצט אין גאטש דינסט מיט זיין אום פאר שטאנדקייט פלומר איך וועל מער גשטראפט ווערן אויף דעם וואש איך האב ווייניג גאט גדינט איידר ער וועט גשטראפט ווערן אויף דעם ווארום איך האב מער פאר שטאנד איין גאט פון אים און ווייס בעשר וויא איך פדארף אים צו דינן והוא ממרה את האלהים בסכלות ובשגגה און ער דר צארינט גאט מחסת זיין אום פאר שטאנדקייט און בשוגג ואני ממרה אותו און איך דער צארן אים מיט ווישין שאפט און במזיד ווארום אז איך ווייס אז מען פדארף אים יא דינן אינ דין אים פארט נים היישט דאך דאש אמור ואפשר שרעתו נראה ונגלה און עש קאן נאך זיין אז זיין ביז וואש ער טוט ווערט גזעהן און איז אנטפלעקט וטובתו צפונה נסתרת און זיין גומץ טוט ער בהאלטין און פאר בארגין ואני בהפך זה און איך טוא פאר קערט דער פון והוא ראוי לרחמי האל וכפרתי און ער איז ווערט אז גאט זאל זיך איבר אים דר פארטן און זיינע זינד צו פאר געבין יותר ממני מער איידר איך בין דאש ווערט וזכות אחת ממנו און איין זכות פון אים שוקלת זכיות רבות משלי ווענט איבר פיר מיינע זכיות מפני שאין משקיף עליה זולתי הבורא ווארום אויף זיינע זכיות קוקט קיינר נים נאר דער בשעפר אליין ווארום ער טוט זיי בהאלטין ווייכט דאך קיינר פון זיין נים ואין משבחים אותו עליה און מען לויכט אים דר פאר נים ולא יכובד בעבודה און האט קיין פבוד נים איבר איר פלומר איבר דער מצוה ואני בהפך זה און ביי מיר איז פאר קערט מפני שהנראה שלי ווייל וואש עש ווערט פון מיר גזעהן הוא טוב מהנראה שלו איז דאך בעסר פון דעם וואש ווערט פון אים גזעהן ווארום איך דין דאך גאט איסלכר זאל זעהן נים מען מיר דאך אפ פבוד אויף דעם האב איך שוין דר פאר ווייניג שוכר אויף יענר וועלט וכן בשער העבירות און אזו אויף איז אז מיר ווערן זיך משער זיין פון דיא עבירות פון אונז ביידע ווערן אויף מיינע גרעסר זיין כי העבירה האחת ממני ווארום איין עבירה וואש איך טוא שוקלת עבירות רבות משלו ווענט איבר זיינע פיל עבירות מפני שעבירתי מכוסה וצפונה ווארום מיינע עבירה וואש איך טוא איז פדעקט און פאר בארגין קיינר ווייכט זיא נים ועבירתו נראית ומפורסמת און זיין עבירה ווערט גזעהן און איז ספורסם ובגנות בני אדם אותו עליה און ווייל מענטשן שיענדין אים אויף

מנכין לו מעונשו ויחסר שכר מעשי בעולם הזה מפני פרסומם וישאר לו שכר מעשו בעוה"ב ויחסר עונשו על העבירה בעולם הזה מפני שמונחין אותו ב"א עליהם וישאר עלי עונש עבירותי לעולם הבא ועוד כשאתרוד לבי לפקוד מומי בני אדם ולעיין במדותם הרעות ימנעני זה מעיין בחסרוני ומעמוד על מומי עצמי שהוא יותר צריך לי ואני חייב בו יותר כמו החולה אשר יטרידו מדוהו מפקוד מדוה בני אדם ורפואת עצמו מרפואת זולתו או ישבר היצר וינגף לפניך :

ואם לא יגיעך חציו כמה שזכרנו יארוב אותך בעתות הצלחתך ובצר לך וכאשר יהיו עניניך הולכים כרצונך יאמר לך זה פרי השתדלותך ותחבולותך וחכמתך על כן השתדל בעניני עולמך וטרח בהם יתמיד לך הענין הזה ותעלה למעלה ממנו מרפא לנפש

ועוד כשאתרוד לבי כו' כמ"ט חו"ל סתקשטו וקשו ואם כו' בעתות הצלחתך ובצר לך כלומר או כזר לך קטע ענמן ואח"כ קטע אחרים :

איר מנכין לו מעונשו מאכט מען אים גרינגר דעם עונש אויף ייער וועלט ויחסר שכר מעשי בעולם הזה אונ דר שבר פון מיינע גוטע מעשים וואשנאך טוא אויף דר וועלט ווערט גמירט מפני פרסומם ווייל זיי וויינן מפורסם אימליכר וויים פון זיין גוט מען מיר דער פאר אפ פבור וישאר לו שכר מעשו בעולם הבא אונ עש וועט אים איפר פלייבן דר שבר פון זיינע מעשים אויף עוה"ב ויחסר עונשו על העבירה כעה"ז אונ זיין עונש פון דר עבירה ווערט גמירט אויף דר וועלט פלומר ער זייד אויף דר וועלט עונשפער זיין עבירה מפני שמונחין אותו בני אדם עליהם ווייל זייט זיינען אים מבה איפר זיין דרום וועט ער שוין אויף יער וועלט אקלענערן עונש האפן פר די עבירות וישאר עלי עונש עבירותי לעולם הבא אונ אויף מיר פלייבט איפר דר עונש פון מיינע עבירות אין גאנצין אויף ייער וועלט וער אונ נאך מער וועל איך דיר זאגן כשאתרוד לבי לפקוד מומי בני אדם אז איך וועל מיין הארץ טרוד מאכן צוא טראכטן אונ צוא זוכין שלעכטיקייט פון מענטשין ולעין במדות הרעות אונ מענין צוא זיין אין זייער פיינע מדות ימנעני זה וועט מיר דאשפאר מיידן מעיין בחסרוני פון מענין צו זיין אין מיין אייגנס חסרון ומעמוד על מומי עצמי אונ צו פטראכטן מיין שלעכטיקייט ועל פשט שהוא יותר צריך לי וואש איך בדארף דש נייטיגר צו טראכטן ואני חייב בו יותר אונ איך בין דאש מער שולדיג צו טאן צו טראכטן אונ זוכן מיינע עבירות איך זאל אוף זיי תשובה טאן איידר פון נאך צו זוכן פקעמדיע עבירות כמו החולה אשר יטרידו מדוהו אזו נויא איין קראנקר וואש זיין ווייטאג מאכט אים טרוד מפקוד מדוה בני אדם פון צו גרינגקען דעם ווייטאג פון אנדערע מענטשין ורפואת עצמו אונ זיין רפואה טראכט ער מער מרפואת זולתו פון דעם אנדרינגט רפואה אז דענקסט מאל אז דו וועסט דעם יצר הרע דאש אלץ ענטפערן ישבר היצר וינגף לפניך וואלט דער יצר הרע צו פראכין אונ גמארד גינארין פאר דיר :

ואם לא יגיעך חציו כמה שזכרנו אונ אז זיינע פיילן וועלן דיר גוט קאגן טרעפן מיט דעם וואש מיר האבין דא גמארט יארוב אותך בעתות הצלחתך וועט ער אויף דיר לויערן סייא אין דער צייט אז דו בישט מצליח פלומר אז עש גייט דיר גוט ובצר לך אונ סייא אז עש איז דיר איינג פלומר אז עש גייט דיר גוט וכאשר יהיו עניניך הולכים כרצונך אונ אז זיינע זאכן גייען דיר נאך זיין ווילן נאך פלומר אז עש וועט דיר גוט גיין יאמר לך וועט דיר דר יצר הרע זאגן זה פרי השתדלותך דאש איז די פרוכט פון די פלייסקייט ותחבולותך וחכמתך אונ פון זיין פטראכטונג אונ פון זיין קלוגשאפט פלומר ווייל דו פלייסקט זיך זייער צום משא ומתן אונ מושט גרוישע תחבולות דער צו מיט זיין חכמה דרום גייט עש דיר אזו גוט על כן השתדל בעניני עולמך דרום טראכט ונייטר אויף די וועלמדיקע זאכן וטרח בהם אונ זיי זיך מטרית מיט זיין יתמיד לך הענין הזה וועט זיין

וקבל הימים האלה בשמחה והתנעם בהם כי עוד מעט מועד ויקרא בשמך ותענה אל מחשבי הקבר מקום שאין חכמה ולא תנועה ולא הנאה ולא צער וישים ראיתו על זה מה שאמר החכם (קהלת ז) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה והשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה ובצר לך יעביר על לבך טובת הרשעים והצלחת הכופרים כמ"ש (איוב יב) ישליו אהלים לשודדים ובטוחות למרגזיו אל ויאמר לך לא נכנס עליך ההפסד הזה אלא מפני שדבקת בעבודת האלהים ובמצותיו ואין ביכולתך לעמוד בזה מפני כובד משאו ודוחק תכליתו ואילו היית מסיר הענין הזה מלבך ותנוה לו ממנו היית שמה בעניןך כמו שאתה רואה עליו הרשעים הלא תראה

מרפא לנפש

ויקרא בשמך ותענה * לכן עיני כמו אל תענה
אל כנותי כלומר חסיד מעונה מתחשבי הקבר ויש לייסבו
ויקרא בשמך * לזה להיות מוזמן אל מחשבי הקבר ולהס
תענה ותאמר סני על כרחי * למ"ס : כל אשר תמצא וגו'
וכתב הרמ"ו בס' שער הקדמותי וז"ל כל אשר תמצא
ידך לעשות לאן קונך בעוד שאתה בכחך ר"ל בעודך בחיים
בעו"ז עשה : כי אין מעשה * הס * מ"ע הספרים לך
סכס נקראים מעשה : והשבון * על מלות ל"ת לעשות סס

דיר דאש גומש וואש דו האשט תמיד זיין ותעלה למעלה ממנו און דו וועסט נאך העקר דער
פון קיטן פלומר דו וועסט נאך קער עושר זיין וקבל הימים האלה בשמחה און נעם אן די צייט
קיט פרייד והתנעם בהם און באך דיר זיס אין זיי פלומר מוא דיר אן תענוגים אין דער צייט
כי עוד מעט מועד ווארונג נאך איין ווייניג צייט ארום ויקרא בשמך וועסט מען דיר רופן ביי דיין
נאמן ותענה און דו וועסט מוזן ענטפערן איה בין אן גיפרייט צו גיין אל מחשבי הקבר צוא דעם
פינצטערנש פון דעם קבר מקום שאין חכמה ולא תנועה ולא הנאה ולא צער דאש איז אזוי איין ארמ
וואש דארט איז גיט דא קיין קלוג שאפט און קיין שום תנועה און קיין הנאה און קיין צער וישים
ראיתו על זה און ווען מאן זיין ראיה אויף דעם פלומר און ער וועט דיר נאך אויף דעם אראיה
פרייגן פון דעם וואש דר חכם שלמה המלך האט גזאגט אין (קהלת) כל אשר תמצא ידך לעשות
בכחך עשה אזוי ווייט וויא דיין מאכט גרייכט צו קאנן מאן דורך דיין קראפט דאש מוא כי אין
מעשה והשבון ווארונג עש איז גיט פרא האנדן קיין ווערק און קיין רעכנונג ודעת וחכמה און קיין
וישן שאפט און חכמה בשאול אשר אתה הולך שמה אין קראפט דאש מוא כי אין
ועט ער דיר אלץ זאגן אז עש וועט דיר גומגין ובצר לך און אז עש וועט איינג זיין עש וועט
דיר גיט גומגין יעביר על לבך טובת הרשעים וועט ער איבער פירן אויף דיין הארץ פלומר ער
וועט דיר אריין פרייגן אין הארץ דאש גומש וואש די רשעים האבן והצלחת הכופרים און די
הצלחה וואש האבן די וואש לייקן אין גאט אזוי וויא עש שמייט אין (איוב) ישליו אהלים לשודדים
די גצעלמן פון רויבערש זייגן בשלוח ובטוחות למרגזיו אל און די וואש דר צארטן גאט זייגן פאר
זיכרם ויאמר לך און ער וועט צו דיר זאגן לא נכנס עליך ההפסד הזה עש איז דיר אנדרש גיט נקובן
דער שאדן אלא מפני שדבקת בעבודת האלהים ובמצותיו נאר ווייל דו האשט דיר בהעפם אין גאמט
דינשט און אין זיינע מצות ואין ביכולתך לעמוד בזה און דו קאנשט דר ביי גיט בשמייט מפני כובד
משאו פון וועגן זיינע שווערע לאסט ודוחק תכליתו און מחמת מען קאן אנדרש גיט קיטן צו גאמט
דינשט בשלימות נאר דורך גרויש דוחק און צער אדער אזוי איז דער פשט און דער תכלית פון
גאמט דינשט איז נאר ביי דעם וואש האט פראנסה בדוחק ואילו היית מסיר הענין הזה מלבך און
ווען דו וואלשט אבר דעם ענין פון פראם צו זיין אפ גיטאן פון דיין הארצין ותנוה לו ממנו און
וואלשט דער פון דיין הארץ רוא מאכן היית שמה בעניןך וואלשט זיך אויף גפרייט אין דיין

פירונג

שער יהוד המעשה

רכה

מש"ה (ויקרא י) בקרובי אקדש ואמר (עמוס ג') רק אתכם ידעתי על כן אפקוד עליכם וגו' והדומה לזה וכשהוא רואה שאתה מסכים לעשות מאומה ממעשה העבודה יגדיל עליך ענינו ויפחידך ממנו אם יהיה מענין הצום. יאמר לך הזהר כי יחליש אותך ויחליאך וימנעך מעניני עולמך ואחריתך ואם יהיה מענין תוספת תפלה בלילה יעלה על לבך כי השינה טובה לך מן המזון ושומרת בריאותך ומחזקת גופך יותר מן המאכל והמשתה ואם יהיה מעניני הצדקות ידמה בעיניך אבדות ממוןך וישים הריש לנגד עיניך ויוכיחך דלות המסכנות והחסרון וכן בכל מין ממני המצות והחסדים ישתדל להפחידך ולהגדיל הענין בלבך כדי שתרפה ממנו וכאשר תחשוב לעשות עבירה יחבב לך הנאתה וישכיחך עונשה ויזרו אותך לעשותה ולנמות אליה ואם תרגיש לזה ולדומה לו ממנו השב אליו

מרפא לנפש

תנוח את לבך מן העבודות אלו היות שמח: רק אחכם ענינו: ר"ל שיאמר לך כי המצוה זו ראויה לאדם חשוב ידעתי וגו' אפקוד עליכם את כל עוונותיכם: יגדיל עליך ביותר ולענין: היא גדולה וחליפות: והחסרון: והחסרון

פירוש כמו שאתה רואה עליו הרשעים גלייך וזו דוא ועקשט וזו עש גייט די רשעים פלומר עש ווארט דיר אויף אזו גוט גיווען וזו זיי הלא תראה מ"ש הכתוב נעם דיר ארצית פון דעם וואש עש שמיים אין (ויקרא) בקרובי אקדש דורך מיינע צדיקים וועל איך גיהידיגט ווערין אונ אין (עמוס) שמיים רק אתכם ידעתי וגו' נאר אייך האב איך ליב על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם דרום וועל איך אויף אייך גידינגן אייערע ויגד והדומה לזה אונ נאך אזו אגלייבן איז דאך גידינגן אז מען איז אצדיק ווערט מען מער גישטראפט וכשהוא רואה אונ אז ער וועט זעהן שאתה מסכים לעשות מאומה ממעשה העבודה אז דו געמאכט דיר פאר עפיש צו מאן איין ווערן פון גאמט דיןשט יגדיל עליך ענינו וועט ער דיר גרוש מאכן זיין עגן פלומר ער וועט דיר ווייזן אז די נאך איז פאר דיר צו גרוש ויפחידך ממנו אונ וועט דיר מאכן פארקמין פון דעם שאדין וואש דוא וועלט דורך דעם האבן ואם יהיה מענין הצום אונ אז דו וועסט וועלן פאסטן יאמר לך וועט ער דיר זאגן הזהר היט דך דר פיר כי יחליש אותך ווארם עש וועט דך שלאף מאכן ויחליאך וימנעך מעניני עולמך ואחריתך אונ עש וועט דך פאר מיידן אז דו וועסט גיט קאנן מאן דיא נאכין פון דער וועלט אונ דיא נאכין וואש גהער צו עולם הבא ואם יהיה מענין תוספת תפלה בלילה אונ אז דו וועסט אמאך בייא נאכט וועלן מער תפלה מאן איידר דו בישט שולדיג צו מאן יעלה על לבך וועט ער אויף גרינגן אויף דיין הארץ כי השינה טובה לך מן המזון אז דער שקאף איז צו דיר בעשר אז דאש עסין ושומרת בריאותך אונ דר שקאף היט דיר דיין גוונדקייט ומחזקת גופך אונ שטארקט דיין גוף יותר מן המאכל והמשתה מער אז עסין אונ טרינגן ואם יהיה מעניני הצדקות אונ אז דוא וועסט וועלן געבין צדקה ידמה בעיניך אבדות ממוןך וועט ער דיר איין מורא מאכן אז דוא וועסט דורך דעם פאר לירן דיין געלט פלומר אז דו וועסט געבן צדקה וועט דיר פלייבן ווייניג געלט וישים הריש לנגד עיניך אונ וועט דיר דאש ארוםקייט שטעלן פאר דינגע אויגן וויכידך דלות המסכנות והחסרון אונ וועט דיר דר מאן וזי ארוםקייט איז שלעכט אונ דיא חסרונות וואש דער פון קומט ארויש צו גאמט דיןשט וכן בכל מין ממני המצות והחסדים אונ אזו אויף איז אין אלערלייא מצות אונ גומץ וואש דו וועסט וועלן מאן ישתדל להפחידך וועט ער זיך פלייסן דך צווא מאכן פארקמין דער פאר ולהגדיל הענין בלבך אונ וועט די נאך אזו גרוש פאר שטעלן פאר דיין הארץ כדי שתרפה ממנו כפי דו זאלשט זיך אפ לאזן דער פון פלומר כפי דוא זאלשט עש גיט מאן וכאשר תחשוב לעשות עבירה אונ אז דוא וועסט טראכטן עפיש איין עבירה צו מאן יחבב לך הנאתה וועט ער דיר מאכן גלייבט דיא הנאה וואש דו וועסט האבן פון איר וישכיחך עונשה אונ וועט דך מאכן פון געסן

כי כל צער שעבר עליך במה שקדם מימך לא נשאר ממנו בך אות. אך חלק מהרה ועבר ושכרו עומד לך לעולם לא יתם ולא יכלה. והמתענה כשיצום ביום ויאכל בלילה כאילו לא התענה וישוב אליו כחו וישאר לו שכרו שמור וכן הנעור בקצת הלילה כאשר יישן ישוב לקלות גופו וכאילו לא נעור וישאר לו גמול עמדו ושכר תפלתו לעולם אבל ענין הצדקה כבר בארתיו בשער הבטחון באר היטב. אך ענין העבירות צריך שתשיב אל לבך ותעביר על מחשבתך חליפות הנאותך מהרה המותר והאסור שבהם ותשאר חרפת המנונה מהם עליך ועונשה בעוה"ז ובעוה"ב אז יהיה היצר נגף לפניך ותחרין למעשה הטוב ותרפה מכל מעשה מנונה:

מרפא לנפש

שמעו מזה לעבודת ספי"י פ"ל: כי כל צער שעבר שפע ואח"כ חלף ועבר ואח"כ לא יעלה בידך אם תעשה עליך. כשכיל עבודת ספי"י: ועבר. ועבר מוכרח. דבר חסיד לסתתך רק אותו שפע והתפוס והטוב על פ"ל: הנאתך מהרה המותר והאסור שבהם. ר"ל כי כעבור תשא עליך בעוה"ז ובעוה"ב אם כן למעשה סלואט שבעולם. כן מותר או חסור כלל הוא רק לפי מה לעבדך לנשמתך כשכיל גופך כלל תמכר נשמתך לשלום:

איר עונש ויורו אותך לעשותה אונ וועט דיר מורו זיין דו זאלשט זיא טאן ולמחל אליה אונ צו גיין צו איר ואם תרגיש לזה ולדומה לו ממנו אונ אז דו וועסט דאש דר פילן אדר נאך מענות פון אז אגלייבן וויא ער קעט דיר איבר השב אליו זאלשטו אים ענטפערן כי כל צער שעבר עליך במה שקדם מימך אז נאר דעם צער וואש דא האשט גלייטן ביו אהער פון וועגין גאמט דיינשט אונ איבר די מצות לא נשאר ממנו בך אות אז דער פון בייא דיר קיין צייבן גיט גלייבן אד חלק מהרה ועבר נאר עש איז שוין גיך אנועק גינאנגען אונ פאר געסין גיווארין ושכרו עומד לך לעולם אונ דר שכר פון דעם גאמט דיינשט אונ פון דיא מצות בלייבט שטיין בייא דיר אויף אייביג לא יתם ולא יכלה עש וועט זיך גיט אויש לאזין אונ עש וועט גיט פאר קענד ווערין והמתענה אונ דר וואש פאסט כשיצום ביום ויאכל בלילה אז ער פאסט איין גאנצין טאג אונ אויף דר נאכט עסט ער כאילו לא התענה אז דר נאך גלייב בייא אים וויא ער האט נאר גיט גפאסט וישוב אליו כחו אונ זיין פת קערט זיך ווידער אונ צוא אים וישאר לו שכרו שמור אונ זיין שכר פאר דעם פאסטין בלייבט פאר אים ביוואריגט וכן הנעור בקצת הלילה אונ אזו אויך דר וואש וואכט אטייל פון דער נאכט אונ מוט תפלה צוא השיי אדער ער לעריגט כאשר יישן אז ער שלאפט דר נאך ישוב לקלות גופו ווערט זיין גוף ווידר פריש וכאילו לא נעור אונ עש איז גלייך וויא ער וואלט נאר גיט גיוואכט בייא נאכט וישאר לו גמול עמדו אונ עש בלייבט אים דער שכר דר פאר וואש ער איז בייא נאכט אויף גישטאנגען ושכר תפלתו אונ דר שכר פאר דר תפלה לעולם בלייבט עש אים אויף אייביג אבל ענין הצדקה אפר אין דעם ענין פון צדקה וואש מען זאל דרויף ענטפערן דעם יצר הרע כבר בארתיו בשער הבטחון באר היטב האב איך שוין דער פון גוט בשייך אין שער הבטחון אך ענין העבירות נאר דעם ענין פון די עבירות פלוסר אז ער קעט דיר אן עבירות צוא טאן צריד שתשוב אל לבך מוטו גידינגען אין דיין הארצן ותעביר על מחשבתך אונ דו מוט דיר נעמן אין זין אריין חליפות הנאותך מהרה המותר והאסור שבהם אז דיינע הנאות וואש דו האשט דער פון דיא וועלין גיך אנועק גיין בייא דיא זאכן וואש זיינען מותר אדר וואש זיינען אסור ותשאר חרפת המנונה מהם עליך ועונשה אונ די חרפה אונ דער עונש פאר דער עבירה וועט דיר איבר בלייבן בעוה"ז ובעוה"ב אויף דער וועלט אונ אויף יענר וועלט אז דענקסטאל אז דא וועסט דעם יצר הרע דאש אלץ ענטפערין יהיה היצר נגף לפניך וועט דער יצר הרע פר דיר דר שלאגן ווערן ותחרין למעשה הטוב אונ וועסט זיך פלייטן מיט קדושתאפט גוטש צוא טאן ותרפה מכל מעשה מנונה אונ דא וועסט זיך אפ לאזין פון אלע שענדליכע מעשים פלוסר וועסטו שוין קיין עבירות גיט טאן:

וכאשר

וכאשר יאבד סברו ממך בפנים האלה ועשית מה שהסכמת עליו ממעשי העבודה
ישתדל להכניס הדאגות בלבך ולהתמיד עליך היגונים כדי שתתחזק על מה
שקדם לך מן המעשה הטוב וימנעך מן הגמול עליו ושיקבלו הבורא ממך ואם תעשה
דבר עבירה משתדל להכניס השמחה בלבך והששון במה שקדם לך כדי שתתחזק בדבר
ותחרץ עליו ואם תרגיש לתרמיותיו ותשים לבך למיני מצודותיו תהיה נזהר בהם ותעזר
באלהים להנצל מהם ואם לא תרגיש להם יפילך פתאום ויוריק חציו כך בפתע כמו שאמר
(משלי ז) עד יפלה חץ כבדו ואם תעמוד כנגדו בכל זה ולא יוכל לפתותך במה שזכרנו
ישתדל לך מצד חכמתך ואם יראה ממך חריצות ללמוד החכמה יאמר לך הלא יספיק לך

ויריק ז"ל ויורה מרפא לנפש

וכאשר כו' ושיקבלו הבורא ממך ר"ל ימנעך סיוע שלא וחסר לפרש יקבל סכורא גמולך שכים ראו לך על מעשיך
יקבל סכורא יתנך את מנצח ותוריק בלשך ויתנסו לרעך סכוב ממך מאמר שנתחזקת על מעשיך כמ"ס
שחם מתחזקת עליוס ח"כ לך יגמלך עליוס ח"כ מ"ס חו"ל זכס וטל כו' : ותעזר באלהים להנצל מהם

וכאשר יאבד סברו ממך בפנים האלה אינן אז דער יצר הרע נועם זיין האפגן פון דיר פאר לירין
אין דיא דאזיגע אופנים פלומר אז ער וועט דיר אין דיא אופנים ניט קאנען איבער
ריידן ועשית מה שהסכמת עליו ממעשה העבודה אינן דוא וועשט טאן גאטש דנישט וואש דוא
האשט דיר פאר גינגען ישתדל להכניס הדאגות בלבך נועם ער ניד פרייסן ער זאל אריין פריינגען די
זארג אין דיין הארצין ולהתמיד עליך היגונים אינן וועט זעהן דיר פסיד מרויערין מאכין כדי
שתתחזק על מה שקדם לך מן המעשה הטוב פדי דוא זאלשט תרמא האפין אויף דעם גוטש
וואש דוא האשט פריער גיטאן וימנעך מן הגמול עליו אינן פדי ער זאל דיר פאר מיידין דוא
זאלשט אויף דעם קיין שבר ניט האפין ושיקבלו הבורא ממך אינן דער פשעפר זאל פיי דיר
דעם שבר צו נעמן ווארום וייל דוא האשט תרמא אויף דעם גוטש וואש דוא האשט גיטאן
קומט דיר שוין קיין שבר ניט אינן וועט געבין צוא אנגדר צדיק דיין חלק ואם תעשה דבר
עבירה אינן אז דו וועשט טאן איין עבירה משתדל להכניס השמחה בלבך נועם ער ניד פרייסן ער
זאל אריין פריינגען שמהה אין דיין הארצין והששון במה שקדם לך אינן וועט דיר אריין פריינגען
פרייד אז דו זאלשט ניד פרייגען אויף דר עבירה וואש דוא האשט פריער גיטאן כדי שתתחזק
בדבר פדי דו זאלשט ניד דרינגן שטארקין ותחרץ עליו אינן נאך מראכטין זעקע זאכין צוא טאן
ואם תרגיש לתרמיותיו אינן אז דוא וועשט דער פילין צוא זיינע רמאות וואש ער מאכט דיר
מרויערין אויף דעם גוטש וואש דוא האשט גיטאן ותשים לבך למיני מצודותיו אינן דוא וועשט
טאן דיין הארץ צוא זיינע געצין וואש ער שפרייט אויף פאר דיר דיר צו חאפין דרינגען מיינט
מען וואש ער פריינגט דיר אריין אשמהה אין הארצין אויף דיא עבירות וואש דוא האשט
גיטאן תהיה נזהר בהם וועשט ניד היטן פון זיי ותעזר באלהים להנצל מהם אינן דו וועשט פון נאט
גיהאפין ווערין אז דוא זאלשט קאנען גיצול ווערין פון זיינע געצין אינן זיין רמאות ואם לא
תרגיש להם אפר אז דוא וועשט ניד אויף וייל נאר ניט שמוסין יפילך פתאום וועט ער דיר
פלוצלונג מאכין פאלין ויריק חציו כך בפתע אינן וועט פלוצלונג זיינע פילין קעגן דיר ווארפין אינן
שיסן אזו וויא עש שטייט אין (משלי) עד יפלה חץ כבדו פיו די פיייל וועט זיין לעפר דורף שפאלטן
ואם תעמוד כנגדו בכל זה אינן אז דו וועשט ניד אין די אלע זאכין קעגן אים שטעלין ולא יוכל
לפתותך במה שזכרנו אינן ער וועט דיר ניט קאנען איבער ריידן אין דעם אלעמן וואש מיר האפין
דא דר מאנט ישתדל לך מצד חכמתך וועט ער ניד פלייסן ער זאל דיר עפעש איין ריידן פון דיין
הכמה ואם יראה ממך חריצות ללמוד החכמה אינן אז ער וועט פון דיר זעהן קלוג שאפט אינן וריות
צום לערנן פלומר אז דו קאנשט גוט לערנן אינן פישט איין וריי צום דערנן יאמר לך וועט ער

מה שמספיק לגדולי דורך וזקניך לדעת תורתך הנאמנה הלא ידעת כי החכמה אין לה קץ ולא תכלית שים מגמתך אל עיקר האמונה ושרש התורה ואחר כך למוד מה שתזדיין בו אצל בני אדם מענין השיר והמקצב וצפוני הדקדוק והחידות הנכריות והמשלים הנוהגים והנה לך דברי הדינים ומחלוקת החכמים בהם ואל תכנים עצמך בחכמת שרשי המופת ואיכות הדיבור ומיני ההקשות ואופני הראיות ואיכות הילוך העילה עם המעולל והתחברות החכמה הנראית עם החכמה הנסתרת מפני עמקם ודקות ענינם וסמוך על

מרפא לנפש

כמ"ס חז"ל יארו של אדם מתגבר בו : כמ"ס לעיל וכמה מה"ל שהפלוו רחמנא יולימי מינה"ר : אל עיקר האמונה ושרש התורה : די לך ללמוד מה סבא עיקר וסורס דסיונו כחומש וכיוצא וסאר קצורי דיונים : ואח"כ למוד מה שתזדיין : מה שתקטע וסדס נכד נעני כ"א : מענין השיר והמקצב : שתרגיל ללמוד איך עשין שירים בקצבס ומקצבס נכתובס ודלת וסוגר ויתד וקטועה כדוע לא סבא חכמה סמוזיקא סכמה אכסס בלו זמניסס כחכמוס סללו : והנה לך דברי הדינים וכו' : למס לך ללמוד ספוסקס ראשונים ואחרונים : ומחלוקת החכמים :

דיר און זאגן הלא יספיק לך דוא ווייזשט דאך שוין גינג אונ פאר שטייזשט שוין און מה שמספיק לגדולי דורך וזקניך וואש איז גינג צוא דיא גרעשטע חשובים אונ צו די זקנים פון דיין דור לדעת תורתך הנאמנה צו ווייזן דיין ווארעפטיגע תורה פלומר אז דיא גרעשטע חשובים פון דיין דור זאלן די תורה קאנן וואש די קאנשט וואלט פרייז אויך גינג גינען הלא ידעת כי החכמה אין לה קץ ולא תכלית דו ווייזשט דאך וואלט אז די חכמה האט קיין סוף אונ קיין עק גיט שים מגמתך אל עיקר האמונה דרום שטעל דייע גראנקן אונ דיין וויזין צו לערנן דאש וואש איז דר עיקר פון דר אמונה דאש מיינט מען תורה גביאים פתובים ושרש התורה אונ לערנן דעם שורש פון דער תורה מיינט מען די קצורי דינים אונ דאש איז גינג ואח"כ למוד מה שתזדיין בו אצל בני אדם אונ דר נאך לערן אזעלכע וואש די קאנשט דיה דער מיט שוין מאכין פאר לייט מענין השיר ווא מיען זאל קאנן איין שיר מאכין והמקצב אונ די מאס דער פון ווא דער שיר פדארף צו מילט ווערן וצפוני הדקדוק אונ די פהאלטיגע זאכן פון חכמות הדקדוק והחידות הנכריות אונ די פרעמירע רעמגעשין והמשלים הנוהגים אונ משלים וואש גייט אן פדומר וואש אימדיקר האט זיין ליב צו הערן והנה לך דברי הדינים אונ לא אונעק די זאכן פון נאך צו קלערן אין דר גמרא פון וואגן די דינים נעמן זיך ומחלוקת החכמים בהם אונ די מחלוקת וואש דיא חכמים קריגין אין זיין ואל תכנים עצמך בחכמת שרשי המופת אונ פריינג דיה גיט אריין אין דיא חכמות פלומר אין דעם פלפול פון דעם לערנן דו ואלשט קאנן אויך זאגן געבין אציין פון דעם שורש פדומר פון דר גמרא אונ פון פוסקים ואיכות הדיבור אונ צוא קקערין וואש דיא פונג פון דער זאך איז ומיני ההקשות אונ פון אלערדייא גלייכשט דוא ואלשט גלייכן איין זאך צוא דער אנדרר זאך ואופני הראיות אונ ווא און צו פריינגן ראיות דער צוא ואיכות הילוך העילה עם המעולל אונ ווא עש גייט צו מיט דעם וואש ער איז דער ווערקר פון דער זאך מיט דעם וואש ווערט גינערקט והתחברות החכמה הנראית אונ דאש פהעפמונג פון דער חכמה וואש ווערט גינעהען עם החכמה הנסתרת מיט די חכמה וואש זיא איז פאר פארנן פלומר דורך די חכמת הסבכע וואש אימדיקר קאן זיא פאר שטיין קאן מען פאר שטיין די פאר פארנע חכמה דאש הייסט אז גאט ב"ה איז איין אחר אמת אונ האט דיא ווערט גיט פשאפין פון נישט מפני עמקם ודקות ענינם ווייך דיא פאר פארנע חכמה איז זייער מיך אונ זייער איידיר צו פאר שטיין איר ענין דרום מיא

אנשי הקבלה במה שתוכל לעמוד על בירורו כאשר תסמך עליהם במה שהוא נמנע ממך
ואם לא תשמע לו ותשתדל ותתחזק יורה אותך בחצי הקנאה בחבירך ואם יגיע לחכמה
מבלעדיך תמור אותם ותשתדל לתלות בהם מומים ולהפחיתם ולדבר בגנותם כאילו הם
שללך בינתך וגולוך חכמתך וואם תחכם מבלעדיהם יפחתו בעיניך ליתרון בינתך ותשנאם
לסכלותם ותראה זה לעמי הארץ ותתנאה לנפשך ותתהלל בחכמתך עד שתמעין שאתה
יודע מה שאינך יודע ויגבה רוחך מלמוד וירם לבבך עד שתלמוד ותקין עת שיקשו
עליך ותרבה להחזיק עצמך כחכם ותתכבד בסכל חבירך והודיין בהכלים בני גילך
ותהיה שולל ממוסרי החכמים באלהים ובתורתו :

מרפא לנפש

מאחר שכולם מלאכה חסד אחד ובורא אחד ע"כ נובעים לנפשך לעומת : ויגבה רוחך מלמוד : מחמת סלמוד
כולם מהכמה אחת כמ"ס נספח ספרינו פ"א : ואם יגיעו והנזו לכל אדם : ותתכבד בסכל חבירך : ואח"ל כמתכבד
לחכמה מבלעדיך : ר"ל שסס חכמים יותר ממך : ואם תקלון חבירו אין לו חלק לעש"ב : ותהיה שולל בו :
חכם מבלעדיהם : שאתם חכם יותר מהם : ותתנאה כלומר כשלל וסול כמלאפוס ואפסר ססול טעות וז"ל
וידך דריגן נים וסמך על אנשי הקבלה און פאר קאז דרך אויף דעם וואש דוא האשט מקבל
גיווען פון אנדערע לייט במה שתוכל לעמוד על בירורו אפילו אין זעלכע זאכין וואש דוא קאנשטעש
קלאר פאר שטיין כאשר תסמך עליהם במה שהוא נכנע מנך אזוא וניא דוא מוזט וידך אויף וניא
סמך זיין אין דעם וואש עש איז פון דיר פאר מיטין פלומר אזוא וניא אין דעם וואש דוא
קאנשטעש נים פאר שטיין מוזט וידך סמך זיין אויף דעם וואש דוא האשט מקבל גיווען
פון לייט אזוא אויף אפילו דאש וואש דוא וואלשט ויא גקאנט פאר שטיין וניא דרך אויף
אויף וניא סמך און ברעך דיר דין קאפ דר מיט נים : זאנט דר מחבר ואם לא תשמע לו און
אז דו וועשט דעם יצר הרע נים צוהערן ותשתדל ותתחזק און דו וועסט וידך פלייסן און שטארקן
דאש אלץ ויא צוא לערנען און צו פאר שטיין יורה אותך בחצי הקנאה בחבירך וועט ער דרך שיקן
מיט ריא פילן פון קנאה אז דוא זאלשט וידך מקנא זיין אין היינע חברים ואם יגיעו לחכמה
מבלעדיך און אז וניא וועלן גרייבן צוא אזוא אהבקה וואש דוא פאר שטיישט ויא נים תמור אותם
זאלשט וניא הימין איין פיינד שאפט ותשתדל לתלות בהם מומים און זאלשט מראכטן אז דוא
זאלשט אויף וניא עפעס שלעכטע זאכין אן היינגן ולהפחיתם און וניא צוא מינערין פלומר צו
זאגן זיי קאגן ווייניג לערנען און האבן ווייניג מעשים טובים אין וידך ולדבר בגנותם און צוא
ריידן פון זייער שאנד כאילו הם שללך בינתך גלייך וניא האבן אינעק גירויבט דין פאר
שטאנד וגולך חכמתך און האבן אינעק גגולת דין חכמה ואם תחכם מבלעדיהם און אז דו וועשט
מער חכם זיין פון וניא יפחתו בעיניך זאלן וניא מבוזה זיין אין דייגע אויגן ליתרון בינתך פון וועגן
דיין גרויש פאר שטאנד ותשנאם אינ זאלשט וניא פיינד האבן לסכלותם פון וועגן זייער אום
פאר שטאנדקייט ותראה זה לעמי הארץ און דו זאלשט דאש ווייזן פאר דעם פראסטין עולם אז
דוא בישט פאר שטאנדיג ותתנאה לנפשך און דו זאלשט וידך דר מיט בעל גאון האבן ותתהלל
בחכמתך און זאלשט וידך בארימען מיט דין חכמה עד שתמעין און ער וועט דרך אזוא וניא
בריינגען דו זאלשט זאגן שאתה יודע אז דוא וויישט זעלכע זאכין מה שאינך יודע וואש דוא
וויישט עש גאר נים ויגבה רוחך מלמוד און דוא וועסט וידך דער הייבן פון וועגן דין לימוד
וואש דוא קאנטם וירם לבבך עד שתלמוד און דין הארץ וועט וידך הויף האלטן ווען דו וועשט
לערנן פלומר דוא וועשט לערנען מיט גרויש גאון ותקין עת שיקשו עליך און דוא וועסט פאר
מיוסין אין די מענטשן אין דר צייט אז וניא וועלן דרך קומן עפים פרעגין און וועשט זאגן וואש
האב איך צוא פאר ענטפערן די קשיות פון זעלכע עמי הארצים ותרבה להחזיק עצמך כחכם און
וועשט מערן צו האלטן וידך פר איין חכם ותתכבד בסכל חבירך און דו וועשט גיערלאכט ווערן

ואם לא ישלם לו מה שכיון לפתותך בו בשער דעת האלהים ותורתו ישתדל לפתותך בשער מעשי העבודה וכשתעשה לאלהים מעשה יגדילוהו וינשאהו בעיניך וישימך להתנאות בו ויקלה אנשי דורך אצלך ויקל עריך למאסם ולהכלימם ולביישם ואפשר שהם טובים ממך לפני האלהים ואם יהיה בחבירך מי שיש לו יתרון עליך בעבודת האל ומעשהו טוב ממעשיך והוא משתדל להתקרב אליו יותר ממך יסיתך היצר בו ויאמר לך כל אשר יראה מהשתדלות זולתך בעבודה הוא חסרון נראה ממך ולולי הוא היית נראה בעיני בני אדם צדיק מכל בני דורך השיא עליו וקנא בו ושמום אותו וחקור על מומיו וגנותו וארוב למכשוליו ואם תוכל להוציא עליו דבת שקר כדי להפחית שמו אצל בני אדם עשה או תשוב עליו ואיך אמאם מי שאהבו האלהים ואגנה מי ששבחו

מרפא לנפש

והטוב שלול במשקל ואלה שדוד ור"ל אחת לאחת וסוד ממך
ממסר וסעלות כיסרים מסתכמים לדע את ה' ואלה תורתיו
וכבר ר' יעקב בן ח' ז"ל גרס בספרו והספור באלהים

דורך דעם ונאש דייגע חברים זיינן נאריש אונ קאנן נים לערנן ותודיין בהכלים בני גילך אונ דוא וועלשט דיר דער קיט צירן אונ שיינ מאכין אז דיין פריינט וועט פאר שעקט ווערין ויהיה שולל ממסרי החכמים באלהים ובתורתו אונ דו וועלשט פאררובט ווערין פון די שטראף רייד ונאש די חכמים האבן אונ גלערינט פון גאמל ואכן אונ פון זיין תורה :

ואם לא ישלם לו מה שכיון לפתותך בו אונ אז עש וועט אים נים נגמר ווערן דאש ונאש ער האט זיך ככנין גוען איבער היידן דיר בשער דעת האלהים ותורתו אין דעם וויסן שאפט פון גאט אונ אין זיין תורה ישתדל לפתותך בשער מעשי העבודה וועט ער זיך פלייסן דיר איבער צו ריידן אין די מעשים פון גאמל דינשט וכשתעשה לאלהים מעשה אונ אז דו וועלשט עפיים אונאך מאן פון גאמל ווענן יגדילוהו וינשאהו בעיניך וועט ער דיר די זאך זייער גרויזל אונ חשוב מאכין אין דייגע אונגין וישימך אונ וועט דיר מאכן להתנאות בו דו זאלשט דיר דער קיט בער גאון האקמן ויקלה אנשי דורך אצל אונ די לייט פון דיין דור וועט ער ביי דיר מבזה זיין ויקל עליך למאסם אונ ער וועט אויף דיר גרינג מאכן אז דו זאלשט זיין פאר מיאוסן בייא דיר אין הארץ ולהכלימם ולביישם אונ דורך דעם וועלשט קומן אז דוא זאלשט זיין פאר שעמן אונ מבייש זיין זאגט דער מחבר ואפשר שהם טובים ממך לפני האלהים אונ אפשר זיינן זיי בעשר פאר גאט אז דוא ואם יהיה בחבירך מי שיש לו יתרון עליך בעבודת האל אונ אז עש וועט זיין צווישן דייגע חברים איינר ונאש ער איז בעסר פון דיר אין גאמל דינשט ומעשהו טוב ממעשיך אונ זיינע מעשים ונאש אנטקעגין מענטשן זיינן אויף בעשר פון דייגע והוא משתדל להתקרב אליו יותר ממך אונ ער פליינט זיך קער פון דיר צו גאט גנעהן יסיתך היצר בו וועט דיר דער יצר הרע קענן אים אן רייצן ויאמר לך אונ וועט דיר זאגין כל אשר יראה מהשתדלות זולתך בעבודה ונאש מען זעקט אז דער אנדער פליינט זיך אין גאמל דינשט הוא חסרון נראה ממך ווערט אלץ מער דר חסרון פון דיר גנעהן דאש דו בישט נים פרום ולולי הוא אונ ווען ער זאך נים זיין היית נראה בעיני אדם צדיק מכל בני דורך וזאלשטו גווייזן גווארין פאר לייט פאר מער צדיק פון אלע מענטשן ונאש זיינען אין דיין דור דרום השיא עליו כענין אים וקנא בו אונ צארין אויף אים ושמום אותו אונ האם אויף אים וחקור על מומיו אונ פארשט נאך אויף זיינע שלעכטע מעשים וגנותו אונ אויף זיין שאנד וארוב למכשוליו אונ לזער אויף זיין שטרויכלונג וזיין ארום דוא זאלשט אים קאנן שטרויכלן ואם תוכל להוציא עליו דבת שקר אונ ווען דו קאנשט אויף אים אויש טראכטן עפיים פאלשע רייד כדי להפחית שמו אצל בני אדם כדי זיין נאכן צו פאר שוועבן ביי לייט עשה מוא דאש זאגט דר מחבר אז תשיב

הבורא ולא די עצלותי לקיים עבודתו כמוהו עד שאשמוס מי שיעבדהו ואין זה גמול מה שאני חייב לבורא ית' אבל חייב אני לאהוב את אוהביו לאהבתו ולכבד מכבדיו לכבודו כמ"ש (תהלים טו) ואת יראי ה' יכבד וכבר ידעת מה שאירע את מרים בענין (נמדנר י) ותדבר מרים ואהרן במשה ומה שהיה מענין קרח ועדתו בקנאם במשה ואהרן בקרבתם אל ה' :

פרק ו אבל הזהירות במחשבה ושמירתה ראוי לך שלא תתעלם לפקוד מחשבתך ורעיוניך ושרעפי לבך כי רוב ההפסד והתקון במעשים לא יהיה כי אם מחמתם כפי תקונם והפסדם כמו שאמר הכתוב (משלי ד) מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים ואמרה תורה (בראשית ה) כי יצר לב האדם רע מנעוריו ואמר (דברים לא) כי ידעתי את יצרו ואמר (ד"ה כט) כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבות מבין ואמר

מרפא לנפש

אבל הזהירות כו' ר"ל מ"ש בפתיחה וכשני סיכא מפרט : מכל משמר • יותר מכל דבר הנשמר • נזכר מחשבות וזכר כמחשבת ונשמר ממנה ומושל כס ועתה כו'

חשיב עליו דענשן מקאל אז דר יצר הרע נועם דיר דאש אלץ ואגן זאלשמו אים אזו ענשן פערין איך אמאם מי שאהבו האלהים וניא זאל איך פר מיאוסן זאנעקן וואש גאט האט אים ליב ואגנה אונ וניא זאל איך שפענן מי ששבו הבורא זאנעקן וואש דר בשעפר לזבט ולא די לי עצלותי לקיים עבודתו כמוהו אונ עש איז נים גנוג מיר מיין פוילקייט צו מקיים זיין גאטש דיינסט אזו וניא ער פלומר נים גנוג איז מיר אחרפה וואש איך קאן נים גאט דיינן אזו וניא ער עד שאשמוס מי שיעבדהו זאך איך נאך האסין פלומר פיינד האבן דעם וואש דיינן אים ואין זה גמול מה שאני חייב לבורא יתברך אונ דאש איז נים דאש בצאלונג וואש איך בין חייב צום בשעפר יתברך אבל חייב אני לאהוב את אוהביו ונייערשט איך בין חייב ליב צו האבן די וואש האבן גאט ליב לאהבתו פון וועגן זיין ליבשאפט פלומר ונייך איך האב אים ליב בדארף איך ניינע ליב האבער אויך ליב האבן ולכבד מכבדיו אונ ערלאך צו האלטן צו די וואש האלטן אים ערלאך לכבודו פון זיין פבוד וועגן פלומר פון גאטש פבוד וועגן אזו וניא עש שמיים אין (תהלים) ואת יראי יי יכבד אונ גאטש פארקמיר וועט ער ערלאך האלטן וכבר ידעת מה שאירע את מרים אונ דוא וניינסט דאך וואש האט זיך גמראפן מיט מרים אין דעם ענין אז זיא האט גרעט פון משה ומה שהיה מענין קרח ועדתו אונ וואש עש איז גווען מיט קרח אונ מיט זיין עדה בקנאם במשה ואהרן בקרבתם אל ה' ונייך זייא האבן זיך מקנא גיווען אין משה אונ אין אהרן ונייל זיי זיינן ווארן גנעהנט צו גאט :

אבל הזהירות במחשבה ושמירתה אפר וניא מען זאל גיזארגט זיין מיט דר מחשבה אונ זיא היטין ראוי לך בדארפןשמו וניישן שלא תתעלם לפקוד דו זאקשט זיך נים פר הויזן פון צוא גדיינקען מחשבתך ורעיוניך ושרעפי לבך דיין מחשבה אונ דאש וואש דוא מראכשט אין דיין הארץ כי רוב ההפסד והתקון במעשים ווארונם די מיינשטע שאדין אדער גומש פון דיא ווערן לא יהיה קומט מער נישט כי אם מחמתם נאר דורך זייא פלומר דורך דיא מחשבות כפי תקונם והפסדם ווערליג זייער גומש אדר זייער שאדן פלומר אז די מחשבות זיינן גוט קיפן דר פון ארויש גומש מעשים אונ אז איינר האט שרעקטע מחשבות קיפן דער פון ארויש שלעכטע מעשים אזו וניא עש שמיים אין (משלי) מכל משמר נצור לבך מער אז אלע זאכן וואש מען בדארף היטן זאלשמו היטן דיין הארץ כי ממנו תוצאות חיים דען דרויש קומט דאש לעבין אונ די תורה זאגט אין (בראשית) כי יצר לב האדם רע מנעוריו דען דיא גידינקען פון דעם מענשטיגס הארץ זיינען בייז פון זיין ויגונט אן אונ אין (דברי הימים) שמיים כי כל לבבות דורש ה' דען גאט פארשט אלע הערצן וכל יצר מחשבות מבין אונ אלע דיא אינווייניגשטע מחשבות פאר שמיים ער אונ אין

דברים

(דברים ל) כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו ואמר (סס י) מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה והיראה אינה אלא בלב והרעיון והמחשבה ועל כן יש לך אחי להשתדל להיות כל מעשיך מיוחדים לבורא יתברך ואל יהיה עמלך לריק ומרחק לשקר כמ"ש (ישעיה נה) למה תשקלו כסף בלא לחם וגו' ואל תתעלם ממה שהעירותך עליו כי כבר קבצתי לך בשער הזה כל שרשי מפסדי המעשים המיוחדים לאלהים ותחת כל שרש מהם ענפים כמעט שאין להם קץ על כן אתה צריך להשמר מהם בכל יכולתך אולי יהיה מעשיך שלם לאלהים ומיוחד לשמו ויהיה רצוי ומקובל אצל הבורא קבול טוב • ונהוג בו מנהגך בעניני עולמך כי אתה חושב על המוב

מרפא לנפש

לך וגו' כי למה תשקלו כסף בלא לחם ויגיעכם בלא לשבעה • כמו מי שעשה מחבולות ועבודות קשות עד שיסתגר כסף וזהו וכן מי שגוע לו בשדה ובכרס וסוף שאין לו מה לאכול ולשכנע מתחת כמה מעשות שוולה סק"ס ואל"ס ה"ס יגועו ועמלו לריק וערתו לשקר כן הדבר שעשה מעשו שלא לש"ס יהיה יגועו לריק ולהלל ואין

(דברים) שמיים כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו דען די ואף איז דיר זייער נאךקומט דו זאלשט עס טאן מיט דיין מויל אונ מיט דיין הארץ אונ נאך שמיים דאקמין מזה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וואש בעט דען גאט בייא דיר נאר אז דוא זאלשט זיך פאר אים פארקמין והיראה אינה אלא בלב והרעיון והמחשבה אונ דאש פארקמין זיך פאר גאט איז דאך מער נים נאר אז אין הארצן אונ אין די מחשבות ועל כן יש לך אחי להשתדל דרום מיין ברוך גיהערשטו צו טראכטן להיות כל מעשיך מיוחדים לבורא ית' אז אלע דינע מעשים זאלן נאר זיין פון גאט וועגן אליין ואל יהי עמלך לריק אונ זאל נים זיין דיין מדיקייט אונ וונקט יסרחך לשקר אונ דיין מירקה צוא פאלש אזו וויא ישעיה הנביא האט גיאגט למה תשקלו כס בלא לחם למאי זאלט איר וועגן זילפר אז איר קריגט דר פאר קיין ברויט נים בלוזער אזו וויא איינער האט פקח מירחות ביו ער קריגט געקט אונ דר נאך האט ער נים וואש צו עסין מחמת מען גנבת עש ביי אים אונעק אדר מחמת אנדרע מגיעות נמצא האט ער זיך דאך אים וונקט גמייאט אונ דאש וואש ער האט גמייגט אז דורך ניין מירקה וועט ער האבן צו עסין איז דאך פאלש אזו אויך אז אייגער דיגט גאט פון דיימיגט וועגן געמט ער דר פר קיין שבר נים אונ לייט האבן אים אויך פייגט נמצא איז זיין מירקה אונ וונקט אונ דאש וואש ער האט גמייגט איז פאלש זאגט דער מחבר ואל תתעלם ממה שהעירותך עליו אונ זאלשט זיך נים פאר הוילין פון דעם וואש איך האב דיר דא דער וועקט כי כבר קבצתי עליך בשער הזה ווארום איך האב דיר שוין איין גיזאמלט אין דעם שער כל שרשי מפסדי המעשים המיוחדים לאלהים אלע דיא שרשים וויא דורך וואש קאן שאדין טאן דיא מעשים פון צו טאן זייא פון גאמטש וועגן אליין ותחת כל שרש מהם ענפים אונ אונטער אימליכין שורש פון זייא איז פאר האנדין צווייגין בלוזער זאבין וואש טוען שאדין פון צו טאן זייענע מעשים פון גאמטש וועגן כמעט שאין להם קץ וואש עש האט פגעט קיין סוף נים על כן אתה צריך להשמר מהם דרום מונט דיר הימן פאר זייא בכל יכולתך מיט דיין גאנצין יכולת אולי יהיה מעשיך שלם לאלהים טאמך וועלין דינע מעשים גאנץ זיין צוא גאט ומיוחד לשמו אונ וועלין זיין גיאויגציגט פון זיין גאמען וועגן ויהיה רצוי ומקובל אצל הבורא קבול טוב אונ וועשט זיין ברויגציגט אונ וואר אן גנומען בייא דעם בשעפער ונהוג בו מנהגך בעניני עולמך אונ זייא זיך נוהג אין גאמטש דיגשט אזו וויא דוא בישט זיך נוהג אין דיא וועלטליכע זאבין כי אתה חושב ער הטוב שתמצא במיניהם דען דו טראכשט זיך אויך דיא בעסטע זאבין וואש

וואש

שער יחוד המעשה

רכט

שתמצא במיניהם ואשר יהיה רחוק מן הפגעים בהם ומנוקה מן הזיוף וזך מן הבלבול וכיון שאתה עושה זה בעניני עולמך הכלה כל שכן שתעשה כפלים בעניני אחריתך הקיימת ובמה שתתקרב בו אל האלהים והשתדל בכך לזכך מעשיך ואם ימעט יותר ממה שתשתדל שיהיה רב בלתי זך כי המעט הזך הוא רב והרב בלתי זך הוא מעט ואין בו תועלת וכ"ש שיהיה מעשיך עם מעוטו וזעירותו בלתי זך לאלהים והזהר שלא יהיה ענינך במעשיך לאלהים כענין העוף שאמר עליה הכתוב שהיא יולדת הביצה ומחממת אותה על פני הארץ ממעוט שמירתה אותה עד שיפסידוהו שאר בעלי חיים ולא תעשה אפרוח כמו שאמר הכתוב (איוב לט) כנף רננים נעלסה וגו' כי תעזוב לארץ ביציה ועל עפר תחמם ותשכח כי רגל תזורה ושאר הענין וכבר שבח החכם מי

מרפא לנפש

אם ימעט' אף על פי שתעשה מעט ובלבד שיהיה זך כי טוב : כולו כלתי זך : וחשכה כי רגל תזורה וסוף הענין לזיכרון מעט כחכמה בספרות שלא כחכמה : וכ"ש' אס' גם כמעט יגיעה בלי פחד כי כסה (דחה) אלוב חכמה (מלכס) ולא

וואש דא קאנשט גפינען פון זיין ואשר יהיה רחוק מן הפגעים בהם און אויף מראשטן דאך אויף אוערקע זאכן וואש עש ווייזט עש זאל אין זיין אשאדין ומנוקה מן הזיוף און עש זאל זיין ריין פון פאלשקייט וזך מן הבלבול און לויטער פון אצומישונג וכיון שאתה עושה זה בעניני עולמך הכלה און ווען דא מושט אזו אין די זאכן וואש גהערין צו דער וועקט וואש ווערט פאר לענד כל שכן שתעשה כפלים אין שוין אפל שכן אז דא גהערשט פיר מאפיר מאן בעניני אחרית הקיימת אין די זאכן וואש דו ברארשט צו דיין סוף וואש בלייבט אויף אייביג דאש אז עולם הבא ובמה שתתקרב בו אל האלהים און אין אוערקע זאכן וואש דו קאנשט זיך מיט זיין קקרב זיין צו נאט והשתדל בכך לזכך מעשיך און פלייט דרך מיט דיין פת צו לויטער מאכן דיין מעשים ואם ימעט האמשי זיין וועלן אפירן זיין ווייניג יותר ממה שתשתדל שיהיה רב בלתי זך אזו בעקער איידער דא זאלשט זיך פלייסקין פיל מעשים טובים צו מאן וואש זיינען מיט ריין כי המעט הזך הוא רב ווארומ ווייניג מעשים טובים וואש זיינען לויטער און ריין פלוסר וואש זיי ווערן גיטאן נאר פון גאטש ווענין אליין אן אנאנדער מחשבה אזו דאש פיל והרב בלתי זך און פיל מעשים טובים וואש זיינען מיט לויטער הוא מעט ואין בו תועלת אזו דאש ווייניג און זיי קיכן מיט צווא ניץ וכל שכן און דאש אזו שוין אפשיטא שיהיה מעשיך עם מעוטו וזעירותו בלתי זך לאלהים אז דיני מעשים זאלן זיין ווייניג און מיט לויטער צו גאט דאש אזו בנודאי מיט גוט והזהר שלא יהיה ענינך במעשיך לאלהים און מיט זיך אין דיין פירונג און די מעשים וואש דו מושט צו נאט זאל מיט זיין כענין העוף אזו וויא דאש פירונג פון דעם פויגל שאמר עליה הכתוב וואש דר פסוק האט גיזאנט אויף איר שהיא יולדת הביצה ומחממת אותה על פני הארץ דאש זיא גווינט איין אייא און דער היצט עש אויף דער ערך ממעוט שמירתה אותה ונייל זיא מיט עש ווייניג עד שיפסידוהו שאר בעלי חיים און דר פון קומט ארויש אז אנדרע לעבדיגע בשעפיגש קוכן און פאר דארבין עש ולא תעשה אפרוח : און עש קאן שוין דער פון קיין עוף מיט זיין אזו וויא עש שטייט אין (איוב) כנף רננים נעלסה דר זינגעדיגע פויגל פרייד זיך כי תעזוב לארץ ביציה דאש זיא פר לאזט אויף דער ערך אירע אייער ועל עפר תחמם און זיא מינט אויף דער ערך וועט זיך דאש איי דר היצן פלוסר ווארומ דער שטויב פון דער ערך אזו ווארעם וועט זיך דר היצן דאש איי והשכח כי רגל תזורה און זיא פאר געסט אז דיא פיס וועלן עש צו מרעטין און אזו וויא ווייט דארטן גמצא אזו דאך איר מיא נאר אום זקט דרום גהערשט דרך היצן דו זאלשט מיט גלייך זיין צו דעם פויגל אז דיין מיא זאל אויף מיט זיין אום זינגט וכבר שבח החכם מי שהוא כהפך הענין הזה און דער חכם שלמה המלך האט גרייכט דעם וואש מוט פאר

קערט

שהוא בהפך הענין הזה בזריותו והשתדלותו המובה בעולמו וצונו לבחון בו וללמוד ממעשהו ואם הוא חלש שברמשים כאמרו (משלי ו) לך אל נמלה עצל וגו' תכין בקיץ לחמה וגו' והנה זכרנו לך מעט מהרבה ואל ירבה בעיניך ואל תקוץ בו כי כפי מעלות חשיבות המלאכות יהיו הפגעים הקורים אותם ומחקרנו בספר הזה אין מעלתו וחשיבותו נעלמת ממי שמבין האלהים ישימו מן השלמים עמו והעושים לשמו הגדול ברחמיו אמן :

נשלם השער החמישי בעזרת אלהי קדושי

שער הכניעה

השער הששי בבאור אופני חיוב כניעתנו לאלהים יתברך וזה פתח השער

אמר המחבר מפני שקדם מאמרנו ליחוד המעשים לאלהים לבדו והיתה הגאווה במעשים המיוחדים לאלהים משגת את בעליהם יותר מהרה מכל הפגעים

מרפא לנפש

חלק לה כניעה : והנה זכרנו וכו' ואל תקוץ בו ר"ל אל תקוץ בעבודת ה' כי פן האמר בלבד אין אוכל לעמוד בכל חלש ולעמוד כנגד ה' ומכשוליו כמו שזכר ומשלוך ה' בכל אחר גידול אל ידך לבדך לא תוכל ולא תחת כי כ' אלסוף הוא הולך לפניך להושיע ולעזור אותך כמ"ס זופס רשע לזדון וגו' : כי כפי מעלות חשיבות המלאכות כו' כי די דבר הנאלץ לעינים הוא שכל דבר סוקר יותר בשולם יס

קערט דער פון בזריותו והשתדלותו המובה בעולמו מיט זיין זריותא אונ זיין פלייסונג צו מ'ראבטין אויף דעם וואש איז אים צום בעסטן אויף זיין עוקם וצונו אונ האט אונ ג'אמטן לבחון בו וללמוד ממעשהו איין ראיה צו געבן זיך פון אים אונ אפ צו לערנן זיך פון זיינע מעשים ואם הוא חלש שברמשים אונ אפילו ווען ער איז דאש שראפשמע פון די קריכענדיגע בשעפנש אזו וויא ער זאגט אין (משלי) לך אל נמלה עצל דו פוירער מענטש גיט צו דר מילב וועשמו זעהן תכין בקיץ לחמה אז ויא גרייט זיך אן איר שפייו אום זוכר בדי ויא זאל האבן ווינטר עפעש צו עסין והנה אונ נון זכרנו לך מעט מהרבה האבן מיר דער פון פיל זאכן וויינג דר פון גישריבן בלומר וואש איך האב דא גישריבן איז גאר ווייניג עש איז דא ווייער פיר זאכן וואש טוען שארין צוא גאטש דיגסט ואל ירבה בעיניך אונ לאז דאש גיט פיר אין דיינע אויגן זיין ואל תקוץ בו אונ זאלשט דרינגן גיט פר מיאוסין בלומר דו זאלשט גיט זאגין וויא אזו וועל איך קאנן אזו פיל מקנים זיין אונ צו בשמיין אלץ אנמקעגן דעם יצר הרע כי כפי מעלות חשיבות המלאכות וזארום דאש פר שמיים מען דאך וועדליג דאש השובקייט וואש מעשים זיינן יהיו הפגעים הקורים אותם טוען זיין דיא פגעים וואש קאן זיך דר ביי מרעפן דרום זאלשמו ווישן אז ווען עש קאנן אזו פיל שארין קימן צו גאטש דיגשט מן הסתם איז דאש דיגשט זייער מייער גייערשמו זיך שטארקן דער צוא מיט גאר דיין יכולת ומחקרנו בספר הזה אין מעלתו וחשיבותו נעלמת ממי שמבין אונ דער וואש איז פאר שטאנדיג פון דעם איז גיט פר הוילין די מעלות אונ די חשובע זאכן וואש מיר האבן גיפארשט אונ גיבראקט אין דעם ספר האלהים ישימו מן השלמים עמו זאל אונ געבן מיר זאכן קאנן גירעכנט ווערן פון דיא וואש זייגן גאנץ מיט אים והעושים לשמו הגדול אונ מיט די וואש טוען פון זיין גרושן קאנן וועגן אונ דאש זאל גאט טאן ברחמיו מיט זיין רחמנות אמן :

אמר המחבר האט ג'אגט דער מקבר מפני שקדם מאמרנו ליחוד המעשים לאלהים לבדו וזייל מיר האבן פריער ג'אגט אז מען גייער צו טאן די מעשים טובים פון גאטש וועגן אליין והיתה

הגאווה